

Cvičení z katalánštiny

David Utrera Domínguez

Masarykova univerzita

Brno 2014

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Cvičení z katalánštiny

David Utrera Domínguez

**Masarykova univerzita
Brno 2014**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dílo bylo vytvořeno v rámci projektu Filozofická fakulta jako pracoviště excelentního vzdělávání: Komplexní inovace studijních oborů a programů na FF MU s ohledem na požadavky znalostní ekonomiky (FIFA), reg. č. CZ.1.07/2.2.00/28.0228 Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

© 2014 Masarykova univerzita

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons Uveďte autora-Neužívejte dílo komerčně-Nezasahujte do díla 3.0 Česko (CC BY-NC-ND 3.0 CZ). Shrnutí a úplný text licenčního ujednání je dostupný na: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/cz/>.

Této licenci ovšem nepodléhají v díle užitá jiná díla.

Poznámka: Pokud budete toto dílo šířit, máte mj. povinnost uvést výše uvedené autorské údaje a ostatní seznámit s podmínkami licence.

ISBN 978-80-210-7436-1 (brož. vaz.)

ISBN 978-80-210-7437-8 (online : pdf)

ISBN 978-80-210-7438-5 (online : ePub)

ISBN 978-80-210-7439-2 (online : Mobipocket)

Índex

1. La família/la identitat	5
2. La casa i la llar	14
3. La ciutat, professions i compres.....	22
4. Els aliments	31
5. El cos humà.....	47
6. La salut i les malalties.....	63
7. La roba i la moda.....	75
8. La natura.....	88
9. El temps	109
10. La literatura	122
11. Els esports.....	131

1. La família/la identitat

Els membres de la família		<i>členové rodiny</i>	
la mare	<i>matka</i>	la tia / tieta	<i>teta</i>
el pare	<i>otec</i>	l'oncle / tiet	<i>strýc</i>
els pares	<i>rodiče</i>	el cosí	<i>bratranec</i>
el fill	<i>syn</i>	la cosina	<i>sestřenice</i>
la filla	<i>dcera</i>	el cunyat	<i>švagr</i>
els fills	<i>děti</i>	la cunyada	<i>švagrová</i>
el germà	<i>bratr</i>	el parent/ familiar	<i>příbuzný</i>
la germana	<i>sestra</i>	el sogre	<i>tchán</i>
els germans	<i>sourozenci</i>	la sogra	<i>tchýně</i>
l'avi/iaio	<i>dědeček</i>	el gendre	<i>zeť</i>
l'àvia/iaia	<i>babička</i>	la nora / la jove	<i>snacha</i>
els avis	<i>prarodiče</i>	el fill únic / la filla única	<i>jedináček</i>
el xicot	<i>chlapec/přítel</i>	el nét	<i>vnuk</i>
la xicota	<i>dívka/přítelkyně</i>	la néta	<i>vnučka</i>
l'home	<i>muž/manžel</i>	el nebot	<i>synovec</i>
la dona	<i>žena/manželka</i>	la neboda	<i>neterř</i>

estar/ser casat/da   *být ženatý/vdaná*   estic/sóc casada – *jsem vdaná*

estar/ser separat/da   *odloučený*

(en Miquel i la Berta estan separats – *Miquel a Berta žijí odloučeně*)

estar/ser divorciat/da   *rozvedený*

estar/ser viu/viva   *být naživu*

(el meu avi és encara viu   *můj dědeček ještě žije*)

estar/ser mort/a   *zesnulý*

ser de Brno   *být z Brna*

ser de la República Txeca   *být z České republiky*

ser txec-a; eslovac-a; català-na   *být Čech, Slovák, Katalánc*

tenir germans *mít sourozence*
 no tenir fills *nemít děti*
 tenir xicot/a *mít chlapce/dívku (chodit s někým)*

nom i cognom *jméno a příjmení*
 els Segarra són de Barcelona *Segarrovi jsou z Barcelony*
 d'on ets? *Odkud jsi?* senyor/a *pán/paní*
 sóc de Brno *Jsem z Brna* senyoreta *slečna*
 qui és *Kdo je to?* el noi/la noia *chlapec/dívka*
 és la Maria *to je Marie*
 com et dius, si us plau? *jak se jmenuješ, prosím?*
 jo em dic Carles *jmenuji se Carles*
 tinc dos germans *mám dva sourozence*

Altres relacions familiars

Jiné rodinné vztahy:

la tia valenciana	<i>otcova nebo matčina sestřenice</i>	el promès	<i>snoubenec</i>
l'oncle valencià	<i>otcův nebo matčin bratranec</i>	la promesa	<i>snoubenka</i>
el padrí	<i>kmotr</i>	la madrastra	<i>macecha</i>
la padrina	<i>kmotr</i>	el padrastra	<i>otčím</i>
el fillol	<i>kmotřenec</i>	el fillastre	<i>nevlastní syn</i>
la fillola	<i>kmotřenka</i>	la fillastra	<i>nevlastní dcera</i>
el xicot	<i>chlapec/přítel</i>	el germanastre	<i>nevlastní bratr</i>
la xicotà	<i>dívka/přítelkyně</i>	la germanastra	<i>nevlastní sestra</i>
el nuvi	<i>ženich</i>	el padrí/la padrina	<i>svatební svědek</i>
la núvia	<i>nevěsta</i>	el besavi	<i>pradědeček</i>
el fadrí	<i>svobodný mládenec</i>	la besàvia	<i>prababička</i>
la fadrina	<i>svobodné děvče/stará panna</i>	el marit/home/espòs	<i>manžel</i>
la vellarda	<i>stará panna</i>	la muller/dona/esposa	<i>manželka</i>
el vellard	<i>starý mládenec</i>	els esposos	<i>manželé</i>
l'orfe/l'òrfena	<i>sirotek</i>	el/la cònjuge	<i>manžel/manželka</i>
el vidu	<i>vdovec</i>	el bessó/la bessona	<i>dvojče</i>

la vídua	<i>vdova</i>	els bessons	<i>dvojčata</i>
la descendència	<i>potomstvo</i>	el rebesavi/la rebesàvia	<i>pradědeček</i>
l'ascendència	<i>předkové</i>		

Des de les relacions prematrimonials fins al casament

Od přemanželských vztahů až po svatbu:

les arrels	<i>kořeny, původ</i>
enamorar-se (de)	<i>zamilovat se</i>
la parella	<i>pár</i>
flirtejar	<i>flirtovat</i>
lligar	<i>balit</i>
el petó	<i>polibek</i>
apetonar	<i>líbat</i>
declarar l'amor (a algú)	<i>vyznat lásku</i>
el pretendent	<i>nápadník</i>
festejar (amb algú)	<i>chodit s někým; dvořit se</i>
viure plegats	<i>žít spolu</i>
demanar la mà	<i>žádat o ruku</i>
carbassejar	<i>dát košem</i>
les esposalles, el prometatge	<i>zásnuby</i>
les nocces/el casament, la boda	<i>svatba, sňatek</i>
esposar	<i>uzavřít sňatek</i>
casar-se (amb)	<i>brát se/oženit se/vdát se</i>
amullerar-se	<i>oženit se</i>
maridar-se	<i>vdát se</i>
casar-se per l'església	<i>brát se v kostele</i>
contreure matrimoni civil	<i>brát se na radnici/na úřadě</i>
el padrí, la padrina	<i>svědek</i>
l'anell de prometatge	<i>snubní prsten</i>
el ram de nocces	<i>svatební kytice</i>
el pastís de nocces	<i>svatební dort</i>
la cerimònia	<i>obřad</i>
el vestit de núvia	<i>svatební šaty</i>

l'àpat de nocés	<i>svatební hostina</i>
el matrimoni	<i>manželství/manželé</i>
el dot	<i>věno</i>
la lluna de mel	<i>líbánky</i>
Han passat la lluna de mel a Mallorca	<i>strávili líbánky na Mallorce</i>

El naixement i el creixement d'un fill   narození a nárůst dítěte:

la maternitat	<i>mateřství</i>
engendrar	<i>zplodit</i>
estar embarassada (de set mesos)	<i>být těhotná (v sedmém měsíci)</i>
l'embaràs	<i>těhotenství</i>
el setmesó/la setmesona	<i>dítě narozené v sedmém měsíci</i>
néixer un fill	<i>narodit se dítě</i>
el naixement d'un fill	<i>narození dítěte</i>
el part (amb cesària)	<i>porod (císařským řezem)</i>
la fecundació artificial	<i>umělé oplodnění</i>
l'avortament	<i>potrat</i>
avortar	<i>potratit</i>
donar a llum, parir	<i>porodit, přivést na svět</i>
la llevador/a	<i>porodní asistent</i>
felicitar (per)	<i>blahopřát k</i>
donar mamar	<i>kojit</i>
fer-se gran	<i>růst (u dětí)</i>
el nadó	<i>miminko</i>
la criatura, la criatura de pit, el lactant	<i>novorozeně; kojenec</i>
la cançó de bressol	<i>ukolébavka</i>
el/la cangur	<i>osoba na hlídání</i>
el bateig, el baptisme	<i>křtiny</i>
batejar	<i>pokřtít</i>
el nom de pila	<i>křestní jméno</i>
la primera comunió	<i>první přijímání</i>
la guarderia	<i>mateřská škola</i>

el cotxet	<i>kočárek</i>
el pitet	<i>bryndák</i>
el xumet	<i>dudlík</i>
el biberó	<i>dětská lahvička</i>
el bolquer	<i>plínka</i>
el sonall	<i>štěrchátko</i>
el bressol	<i>kolébka</i>
l'aniversari	<i>narozeniny</i>
assemblar-se	<i>podobat se</i>
els fills s'assemblen als seus pares	<i>děti se podobají na své rodiče.</i>
la infància/l'adolescència	<i>dětství/dospívání</i>
la joventut/la maduresa	<i>mládí/dospělost</i>
la canalla, la mainada	<i>děti</i>
el nen/la nena	<i>dítě</i>
l'al·lot/l'al·lota	<i>chlapec/dívka</i>
La crisi matrimonial i el divorci	manželská krize a rozvod
l'adulteri	<i>nevěra</i>
l'amant	<i>mileneček/milénka</i>
el cònjuge infidel	<i>nevěrník/nevěrnice</i>
el frau matrimonial	<i>manželská nevěra</i>
la gelosia	<i>zářlivost</i>
estar gelós/a (de)	<i>žářlit na</i>
separar-se	<i>odloučit se</i>
el divorci	<i>rozvod</i>
divorciar-se	<i>rozvést se</i>
els aliments	<i>alimento</i>
el fill adoptiu/legítim/il·legítim, natural	<i>dítě adoptované/manželské/nemanželské</i>

La vellesa i el decés

fer-se gran
 envellir
 ser una senyora/senyor gran
 la jubilació
 jubilat/da
 estar jubilat/jubilada
 jubilar-se
 cobrar una assegurança de vellesa
 la mort
 enviduar
 morir
 que en pau descansi
 enterrar
 l'enterrament
 el difunt
 la caixa de mort/el taüt
 el sepulcre/ la tomba
 el cementiri
 el vestit de dol
 anar de dol
 el condol
 la carta de condol
 donar el condol
 rebre el condol
 la funerària
 el testament
 heretar
 l'hereu/l'hereva

avenir-se
 portar-se bé
 la generació

stáří a úmrtí

zestárnout (u dospělých)
zestárnout
být starší člověk
důchod
důchodce/důchodkyně
být v důchodě
jít do důchodu
pobírat starobní důchod
smrt, zesnutí
ovdovět
zemřít
necht' odpočívá v pokoji
pohřbít
pohřeb
nebožtík
rakev
náhrobek/hrob
hřbitov
smuteční šaty
nosit smutek
soustrast
kondolenční dopis
vyjádřit soustrast
přijmout soustrast
pohřební služba
závěť
dědit
dědic/dědička

rozumět si (v zálibách, v názorech)
vycházet spolu dobře
generace

el conflicte generacional	<i>generační konflikt</i>
la família de lluny/ de prop	<i>vzdálená rodina/ blízká rodina</i>
castigar/alabar	<i>trestat/chválit</i>
educar els fills	<i>vychovávat děti</i>
respectar els pares	<i>poslouchat rodiče</i>
maltractar	<i>týrat</i>
la bufetada	<i>políček</i>
donar una bufetada (a algú)	<i>dát facku</i>
barallar-se	<i>přít se, hádat se</i>

Fraseologia:

Bodes d'argent (d'or, de diamant, de platí)	<i>svatba stříbrná, zlatá, diamantová a platinová</i>
Avui és el seu aniversari, sant	<i>dnes jsou jeho narozeniny, svátek</i>
Felicitats /Per molts anys	<i>hodně štěstí</i>
Posar arreles	<i>usadit se</i>
A les velleses es fan bestieses	<i>přijde stáří, sbohem, Máří</i>
Vaig néixer el 5 de novembre de 1975	<i>narodil jsem se 5. listopadu 1975</i>

Frases fetes:

Fer el fadrinatge
 A bodes em convides
 Ésser una criatura
 Ser un bon partit
 Ser la seva mitja taronja
 Treure algú de mare
 Ser la mare dels ous
 Veure la padrina
 Viure com Josep i Maria
 Quan Judes era fadrí i sa mare festejava
 Tenir bons padrins

Text 1:

Fes un dibuix de la fotografia on apareix la família d'en Joan segons aquesta descripció

Hola! Em dic Joan i sóc català. Aquesta és la fotografia de la meva família. Jo sóc el nen de la dreta. Darrera meu són el meu pare i la meva mare, que es diuen Arnau i Montserrat. Tinc un germà més gran que jo que es diu Jaume i que està a la fotografia amb la seva xicota, la Laura. En Jaume i la Laura estan molt enamorats i sovint viatgen a l'estranger. També tinc una germana més petita que es diu Teresa. Els meus avis són al costat del meu oncle. La meva àvia té noranta-cinc anys i es troba molt bé de salut. No tinc cosins perquè el meu oncle no té fills. La dona a la seva esquerra és la Núria, una veïna divorciada que té cura del nostre gos, en Pitu. La Núria no viu sola. Té un xicot del Camerun. El seu nom és Vincent i està boig pel futbol.

Text 2:

La família. Sento dir que és molt important; però, a pesar de tots els esforços que hi he projectat, no he arribat mai a treure'n l'aigua clara. He tingut la sort de conèixer els meus pares. Els he coneguts realment? Els he vagament coneguts? D'algunes de les seves anècdotes, que m'han quedat flotants, en la memòria, he tractat de deduir-ne una forma o altra de retrat intel·ligible, sense el més lleu resultat. De tota manera, no voldria pas haver tingut uns altres pares. No crec pas que tothom ho pugui dir igual i aquest és el fet bàsic, al meu entendre d'una família. Tota la resta és fraseologia convencional. Els meus pares em donaren una disciplina concreta, és a dir, una tendència a reaccionar de la mateixa manera davant els espectacles que hom va trobant. No he pas conegut els meus avis -excepte la meva àvia materna. Ningú no m'en parlà mai. Ni tan sols sé on són enterrats. Dels meus besavis, no en tinc ni la més petita notícia. Per més esforços que fes, no podria pas posar, sobre aquest paper, els seus noms cabdals. A deu anys, vaig marxar de casa per anar al col·legi. Des d'aquella data fins molt tard en la vida els meus retorns a casa es produïren en un estat d'esperit de passavolant. De les persones de les branques laterals de la família, en tinc una idea molt vaga. De les poques que he conegut, el seu tracte ha estat molt superficial. Altres deuen haver tingut més fortuna. En el cas personal, tota la família es redueix als pares. És clar que les famílies importants deuen tenir papers i cultivar els records dels passats familiars. Jo no tinc cap paper ni m'han insuflat cap record apreciable. La pura grisalla. L'anonimat biològic total. Havent nascut el 1897, més enllà d'aquesta data el que fa referència a la meva família està immergit en una boira total. Així, en l'espai i en el temps, la presència de la meva família és ben prima i magra.

En la cadena de les generacions, ni tan sols es troba algun element pintoresc que vigoritzi alguna forma esborrada, que hi doni un cert color. Tot cendra, dispersió, oblit...

Josep Pla. *Sobre la família*. In: *El quadern gris*. Barcelona: La Butxaca, 2012

Activitats:

- Parla de la teva família: quants germans tens, d'on són els teus avis, etc.
- Què recordes de la teva família de quan eres petit o petita?
- Parleu en parelles sobre què us agrada i què us desagrada de la vostra família. Us aveni amb els pares i amb els germans o germanes? Quin paper tenen els amics o les amigues en la vostra vida?
- Quan creus tu que s'arriba a la vellesa?
- Com se celebra un casament típic? Fes-ne una descripció.
- Creus que està de moda casar-se avui? A quina edat es casa la joventut d'avui dia?
- Com va ser la teva infantesa?

2. La casa i la llar

la casa	<i>dům</i>	el balcó/la terrassa	<i>balkón/terasa</i>
l'edifici	<i>budova</i>	la planta	<i>podlaží/patro</i>
el pis	<i>byt</i>	el despatx	<i>pracovna</i>
la casa de camp	<i>chata</i>	el soterrani, el celler	<i>sklep</i>
l'allotjament	<i>ubytování</i>	les golfes	<i>půda</i>
l'apartament	<i>apartmán</i>	el wàter	<i>záchod</i>
traslladar-se de casa	<i>stěhovat se</i>	la finestra	<i>okno</i>
llogar	<i>pronajmout</i>	el garatge	<i>garáž</i>
l'entrada	<i>vchod</i>	el jardí	<i>zahrada</i>
el rebedor	<i>předsín</i>	l'habitació/la cambra	<i>pokoj</i>
el passadís	<i>chodba</i>	la porta	<i>dveře</i>
la cuina	<i>kuchyň</i>	l'escala	<i>schodiště</i>
el menjador	<i>jídelna</i>	el lloguer	<i>nájem</i>
la cambra de bany	<i>koupelna</i>	l'ascensor	<i>výtah</i>
el dormitori	<i>ložnice</i>	la piscina	<i>bazén</i>
la sala d'estar	<i>obývací pokoj</i>		

Tipus d'habitatge:

el gratacel	<i>mrakodrap</i>
la casa de veïns	<i>činžovní dům</i>
el bloc de pisos	<i>panelový dům</i>
el bloc de cases	<i>zástavba</i>
la casa familiar	<i>rodinný dům</i>
la casa de camp	<i>vesnický dům, dům na venkově. chata</i>
la cabanya, la barraca	<i>bouda</i>
la torre	<i>samostatný dům se zahradou</i>
la mansió	<i>vila</i>
el pis interior/exterior	<i>byt do dvora/ do ulice.</i>

el refugi	<i>horská chata; útočiště</i>
l'alberg	<i>ubytovna (turistická)</i>
el llogador/a	<i>pronajimatel</i>
el llogater/a	<i>podnájemník</i>
l'amo, el patró, el propietari	<i>majitel, vlastník</i>
la mansarda	<i>podkroví</i>
el porter	<i>vrátný</i>
el conserge	<i>domovník</i>

Parts d'una casa:

la façana	<i>fasada</i>
la planta baixa	<i>přízemí</i>
el primer pis, el segon pis	<i>první patro, druhé...</i>
l'entresol	<i>zvýšené přízemí; mezipatro</i>
la teulada	<i>střecha</i>
la xemeneia	<i>komín</i>
el parallamps	<i>hromosvod</i>
el terrat	<i>rovná střecha</i>
el degotís	<i>okap</i>
el canal	<i>okapová roura</i>
l'esglao	<i>schod</i>
la barana	<i>zábradlí</i>
el replà	<i>odpočívadlo (na schodišti)</i>
tocar el timbre	<i>zvonit</i>
trucar a la porta	<i>klepat na dveře</i>
la maneta	<i>klika</i>
el pany	<i>zámek</i>
l'espill	<i>kukátko</i>
el racó	<i>kout</i>
el sostre	<i>strop</i>
el terra de parquet/de rajoles	<i>podlaha parketová/kachličková</i>

altres parts de la casa i feines de manteniment

el celobert	<i>světlik</i>
el pati	<i>dvůr</i>
la sortida	<i>východ</i>
el corral	<i>hospodářský dvůr</i>
el safareig	<i>prádelna</i>
el vestíbul	<i>vestibul</i>
el penja-robes, el penjador	<i>věšák/ ramínko/</i>
l'envà	<i>vnitřní zeď, příčka</i>
la cambra de la caldera	<i>kotelna</i>
l'hort	<i>sad, zeleninová zahrada</i>
moblar una casa	<i>zařídít dům</i>
pintar /empaperar	<i>malovat/tapetovat</i>
envernissar	<i>lakovat</i>
el vernís	<i>lak</i>

parts de la casa i objectes típics

la cuina	<i>kuchyň</i>		
els estris de cuina	<i>kuchyňské náčiní</i>		
l'ampolla	<i>láhev</i>	la cafetera	<i>kávová konvice</i>
la tetera	<i>čajová konvice</i>	la cullereta	<i>lžička</i>
la copa	<i>pohár</i>	la tassa	<i>šálek</i>
el got	<i>sklenice</i>	el gerro	<i>džbán</i>
l'obridor, obrellaunes	<i>otvírák na láhve/ na konzervy</i>		
el llevataps	<i>vývrtka</i>	la paella	<i>pánev</i>
l'olla	<i>hrnec</i>	la safata	<i>tác</i>
el plat soper, pla, de postre	<i>talíř hluboký/polévko- vý/plochý/na zákusek</i>		
la vaixel·la	<i>nádobí</i>	el saler	<i>solnička</i>
les setrilleres	<i>souprava dóz na olej a ocet</i>	la sucrera	<i>cukřenka</i>
el setrill	<i>dóza na olej nebo ocet</i>	la tapa	<i>poklice</i>

les tisores	<i>nůžky</i>	el davantal	<i>zástěra</i>
el drap de cuina	<i>hadřík na nádobí/ utěrka</i>	l'embut	<i>trychtýř</i>
el ratllador	<i>struhadlo</i>	el tovalló	<i>ubrousek</i>
les estovalles	<i>ubrus</i>	el canelobre	<i>svícen</i>
el forn	<i>trouba</i>	la cuina	<i>sporák</i>
el congelador	<i>mrazák</i>	l'extractor	<i>digestoř</i>
l'aigüera	<i>dřez</i>	l'escalfador	<i>bojler</i>
el rentaplats	<i>myčka</i>	el taulell de cuina	<i>pracovní plocha</i>
la batedora	<i>šlehač</i>	parar la taula	<i>prostrít stůl</i>
la torradora	<i>topinkovač</i>	el microones	<i>mikrovlnná trouba</i>
l'olla de pressió	<i>tlakový hrnec</i>	l'escuradents	<i>párátko</i>
la nevera	<i>lednice</i>	la cassola	<i>kastrol</i>
els coberts	<i>přítbor</i>	la tassa	<i>šálek</i>
la cullera	<i>lžíce</i>		
el ganivet	<i>nůž</i>		
la forquilla	<i>vidlička</i>		

la cambra de bany

la banyera	<i>vana</i>	el lavabo	<i>umývadlo</i>
el mirall	<i>zrcadlo</i>	el sabó	<i>mýdlo</i>
la tovallola	<i>ručník</i>	el raspall de dents	<i>zubní kartáček</i>
la pinta	<i>hřeben</i>	la pasta de dents	<i>zubní pasta</i>
el paper higiènic	<i>toaletní papír</i>	la dutxa	<i>sprcha</i>
l'assecador de cabells	<i>fén</i>	la farmaciola	<i>lékárnička</i>
la màquina d'afaitar	<i>holící strojek</i>	l'esponja	<i>houba</i>
la bàscula	<i>váha</i>	el barnús	<i>župan</i>
el xampú	<i>šampón</i>	el bidet	<i>bidet</i>
la crema solar	<i>opalovací krém</i>	afaitar-se	<i>holit se</i>
pentinar-se	<i>česat se</i>	l'aixeta	<i>kohoutek</i>
dutxar-se	<i>sprchovat se</i>	banyar-se	<i>koupat se</i>

el dormitori, l'habitació

el llit	<i>postel</i>	l'armari	<i>skříň</i>
la butaca	<i>křeslo</i>	el vídeo	<i>video</i>
el sofà	<i>pohovka</i>	l'escriptori	<i>psací stůl</i>
la taula	<i>stůl</i>	l'ordinador	<i>počítač</i>
la cortina	<i>závěs</i>	la paret	<i>stěna</i>
la catifa	<i>koberec</i>	la cadira	<i>židle</i>
el llum	<i>světlo</i>	l'estufa	<i>kamna</i>
la llar de foc	<i>krb</i>	la calefacció central	<i>ústřední topení</i>
el prestatge	<i>polička</i>	el coixí	<i>polštář</i>
el televisor	<i>televizor</i>	el cobrellit	<i>přehoz</i>
la ràdio	<i>rádio</i>	el llençol	<i>povlečení</i>
el quadre	<i>obraz</i>	la manta	<i>přikrývka</i>
la persiana	<i>roleta</i>		
fer el llit	<i>stlát postel</i>		

localització

al final de	<i>na konci</i>	sota	<i>pod</i>
entrant	<i>při vchodu</i>	sobre	<i>na</i>
sortint	<i>při východu</i>	damunt	<i>nad</i>
baixar	<i>sejít</i>	endavant de	<i>před</i>
pujar	<i>vyjít (nahoru)</i>	darrere de	<i>za</i>
pujar l'escala	<i>vyjít po schodech</i>	dins (de) /fora (de)	<i>uvnitř/venku</i>
a l'esquerra	<i>nalevo</i>	al mig de	<i>uprostřed</i>
a la dreta	<i>napravo</i>	lluny de/ (a) prop de	<i>blízko</i>
al costat de	<i>vedle</i>		

dimensions i qualificacions d'un habitatge

espaiós/a	<i>prostorný</i>	agradable	<i>příjemný</i>
gran	<i>velký/á</i>	còmode/a	<i>pohodlný</i>
petit/a	<i>malý</i>	asselellat/da	<i>prosluněný</i>

de (X) habitacions	<i>X pokojový</i>	clar/a	<i>světly</i>
fosc/a	<i>tmavý</i>	modern/a	<i>moderní</i>
vell/a	<i>starý</i>	antic/antiga	<i>starobyly</i>
amb bona vista	<i>s pěkným výhledem</i>	sorollós/a	<i>hlučný</i>
tranquil/tranquil·la	<i>klidný</i>	aïllat/da	<i>osamoceny</i>
cèntric/a	<i>ve středu města</i>	moblat/da	<i>zařizený</i>
ben comunicat /da	<i>s dobrým spojením</i>	als afores	<i>na předměstí</i>

neteja

el detergent	<i>prací prášek</i>	l'escombra	<i>smeták</i>
la galleda	<i>kyblík</i>	el lleixiu	<i>louh/čistící přípravek</i>
el pal de fregar	<i>mop</i>	el raspall	<i>kartáč</i>
el recollidor	<i>lopatka</i>	l'aspiradora	<i>vysavač</i>
els guants de neteja	<i>gumové rukavice</i>	el fregall	<i>čistící houbička</i>
passar l'aspiradora	<i>vysávat</i>	treure la pols	<i>utírat prach</i>
fregar el terra	<i>umývat zem</i>	escombrar	<i>zametat</i>
la planxa	<i>žehlička</i>	planxar	<i>žehlit</i>
el post de planxar	<i>žehlicí prkno</i>	estendre la roba	<i>pověsit prádlo</i>
les escombraries	<i>odpadky</i>		

ja ho pots llençar a les escombraries – *můžeš to vyhodit do odpadků*

Fraseologia:

On vius? / *Kde bydlíš?*

Visc al carrer Balmes, número 3. / *Bydlím na ulici Balmes, číslo 3.*

On és el lavabo? / *Kde je toaleta?*

El lavabo és al final del passadís a la dreta. / *Toaleta je na konci chodby vpravo.*

Què hi ha, a l'habitació? / *Co je v pokoji?*

A l'habitació hi ha moltes coses. / *V pokoji je hodně věcí.*

Amb qui comparteixes el pis? / *S kým bydlíš v bytě?*

Sóc a casa. / *Jsem doma.*

Frases fetes

Ser una casa de barrets

Fer safareig

Tirar la casa per la finestra

Pagar els plats trencats

Aprenent de molts oficis, mestre de res

Fer anar com una escombra

Activitats:

Descriu la teva casa o pis.

Descriu la teva habitació, quins objectes hi tens?

Descriu la teva casa ideal.

Vols llogar una casa per passar-hi vacances. Descriu com ha de ser.

On t'estimaries més viure: en una casa o en un pis?

Comparteixes el pis o vius sol/a? Quins avantatges o inconvenients hi trobes?

Imagina't que vols llogar un pis per a la teva família. Descriu com ha de ser.

Quines coses trobes a faltar en el teu pis o casa?

Prefereixes viure a la ciutat o al camp? Quins avantatges i inconvenients hi trobes?

A quina edat marxen els joves de casa dels seus pares? Creus que fa uns anys era diferent?

Preferiries viure en una residència estudiantil o llogar un pis?

Text 1

El meu pis no és ni gran ni petit; és de mida mitjana: fa uns 90 m². Quan s'hi entra, primer de tot hi ha un rebedor, amb un lavabo petit a l'esquerra, i tot seguit un passadís des d'on es pot accedir primer a la cuina i després al menjador, que és al final. Des de la cuina (força gran i ben equipada: nevera, microones, rentaplats, etc.), es pot anar a la galeria on hi ha el safareig per rentar a mà, la rentadora i l'estenedor per a la roba. El menjador és bastant gran i dona a un balcó (la meva dona el té ple de plantes). A la dreta del menjador hi ha la nostra habitació i a l'esquerra s'accedeix a un distribuïdor al voltant del qual hi ha dues habitacions més i el bany: a l'esquerra hi ha el dormitori de la meva filla, a la dreta el dels meus pares i al fons el bany, amb lavabo, vàter, bidet, un armari per a les tovalloles i una dutxa però sense banyera (els meus pares diuen que la dutxa a peu dret és més còmoda i que així no malgastem tanta aigua). Cal dir que és un pis cèntric, força assolellat però una mica sorollós.

Text 2

Llegeix el següent anunci i prepara algunes preguntes que puguis fer al propietari.

A 8 MINUTS DEL MUSEU DALÍ

Pis completament moblat. A 8 minuts del Museu Dalí. Sala d'estar-menjador de 25 m² amb sortida a la terrassa de 20 m². Cuina office de 15 m² equipada i amb sortida a una terrassa tancada de 15 m². Té 3 habitacions: una de 13 m² amb sortida a la terrassa de 20 m², una altra de 11 m² exterior i la tercera de 10 m² exterior i les tres amb armaris. Té un bany de 6,5 m² amb banyera i un lavabo. Terres de terratzo i a la cuina de gres. Radiadors individuals amb gas natural. Tancaments d'alumini amb doble vidre. Zona molt tranquil·la i amb vistes a la muntanya. Possibilitat de pàrquing en el mateix edifici a 50 €/mes.

Distribució

Superfície: 120 m²

Terrassa: 20 m²

Saló: 25 m²

3 habitacions

2 banys

Cuina office: Si

Característiques generals

Moblat: Si

Aire Condicionat: No

Calefacció: Si

Xemeneia: No

Planta número: 7

Vistes a la muntanya: Si

Vistes a la ciutat: Si

Qualificació energètica: En tràmit

Equipament comunitari

Ascensor: Sí

Preu: 480 €/mes

3. La ciutat, professions i compres

la ciutat, les seves parts i equipaments

la ciutat	<i>město</i>	el barri	<i>čtvrť, městská část</i>
la capital	<i>hlavní město</i>	el passeig	<i>promenáda, korzo</i>
el port	<i>přístav</i>	el carrer	<i>ulice</i>
l'avinguda	<i>třída</i>	el camp	<i>venkov</i>
el poble	<i>vesnice</i>	la plaça	<i>náměstí</i>
el pont	<i>most</i>		
el centre (de la ciutat)	<i>střed města</i>		
l'urbs	<i>velkoměsto</i>	la metròpoli	<i>metropole</i>
la ciutat provincial/industrial/satèl.lit	<i>provinční město/průmyslové/satelitní</i>		
el raval/suburbi	<i>předměstí</i>	el balneari	<i>lázeňské město</i>
la urbanització	<i>sídlišť</i>	el districte	<i>okres</i>
la ronda	<i>objezd</i>	la carretera	<i>silnice</i>
la cruïlla	<i>křižovatka</i>	la via	<i>kolej, cesta</i>
la cantonada	<i>roh</i>	el carreró	<i>úzká ulička</i>
la vorera	<i>chodník</i>	l'alcaldia	<i>obecní úřad</i>
la il·luminació urbana	<i>městské osvětlení</i>	el fanal	<i>pouliční lampa</i>
el monument	<i>památník</i>	la catedral	<i>katedrála</i>
la zona industrial/comercial/residencial	<i>zóna průmyslová/obchodní/obytná</i>		
el veïnat	<i>sousedství; sousedé</i>	la piscina municipal	<i>městské koupaliště</i>
el parc zoològic	<i>zologická zahrada</i>	l'estadi	<i>stadión</i>
el camp de futbol	<i>fotbalové hřiště</i>	el funicular	<i>lanovka</i>
la policia	<i>policie</i>	la comissaria	<i>komisařství</i>
fer la patrulla	<i>být na hlídce</i>	cotxe de patrulla	<i>hlídkový vůz</i>
el lladre	<i>zloděj</i>	l'escrabutxaques	<i>kapsář</i>
el captaire	<i>žebrák</i>	captar/ demanar	<i>žebrot</i>
		almoïna	
la gasolinera/benzinera	<i>benzínová pumpa</i>	la caixa d'estalvi	<i>spořitelna</i>
el caixer	<i>bankomat</i>	la bústia	<i>poštovní schránka</i>

l'oficina d'informació turística	<i>turistické informace</i>	el cartell	<i>plakát informační</i>
el rètol	<i>nápis, vývěsný štít tabule</i>	la paperera	<i>odpadkový koš</i>
netejar els carrers a les nits	<i>čistit v noci ulice</i>	el paviment	<i>dlažba</i>
el bitllet	<i>lístek</i>	l'abonament	<i>předplatné</i>

equipaments i establiments

l'ajuntament	<i>radnice</i>	l'església	<i>kostel</i>
el banc	<i>banka</i>	el cinema	<i>kino</i>
el mercat	<i>trh</i>	el teatre	<i>divadlo</i>
la farmàcia	<i>lékárna</i>	l'hospital	<i>nemocnice</i>
l'estació de trens/autobusos	<i>nádraží vlakové/autobusové</i>		
l'estació de metro	<i>zastávka metra</i>	la biblioteca	<i>knihovna</i>
la parada d'autobús	<i>zastávka autobusu</i>	l'aeroport	<i>letišťe</i>
el correu	<i>pošta</i>	la botiga	<i>obchod</i>
el parc	<i>park</i>	la fàbrica	<i>továrna</i>
el pàrquing	<i>parkoviště</i>	la cabina de telèfon	<i>telefonní budka</i>
la cafeteria	<i>kavárna</i>	el restaurant	<i>restaurace</i>
l'hotel	<i>hotel</i>	el museu	<i>muzeum</i>
la universitat	<i>univerzita</i>	la facultat	<i>fakulta</i>
el supermercat	<i>supermarket</i>	la carnisseria	<i>masna</i>
la pastisseria	<i>cukrárna</i>	la fruiteria	<i>ovoce</i>
el forn de pa	<i>pekárna</i>	la verdureria	<i>zelenina</i>
el quiosc	<i>kiosk</i>	la llibreria	<i>knihkupectví</i>
la botiga de roba	<i>obchod s oblečením</i>	la perruqueria	<i>kadeřnictví</i>

altres llocs de treball, establiments i articles

la sabateria	<i>obuv</i>		
l'oficina	<i>kancelář</i>	el taller	<i>dílna; ateliér</i>
el despatx	<i>pracovna</i>	la granja	<i>statek, farma</i>

el magatzem	<i>sklad</i>	l'obra	<i>stavba</i>
l'empresa	<i>podnik</i>	la clínica	<i>klinika</i>
la xarcuteria	<i>uzeniny</i>	la peixateria	<i>obchod s rybami</i>
la papereria	<i>papírnictví</i>	l'adrogueria	<i>smíšené zboží</i>
la drogueria	<i>drogerie</i>	la bugaderia	<i>prádelna</i>
la colònia	<i>kolínská</i>		
les compreses	<i>dámské vložky</i>		
el perfum	<i>parfém</i>		
el pintallavis	<i>rtěnka</i>		
el desodorant	<i>deodorant</i>		
la tintoreria	<i>čistírna</i>		
la botiga	<i>de material d'oficina – kancelářské potřeby</i>		
	les estisores	<i>nůžky</i>	
	el llapis	<i>tužka</i>	
	la carpeta	<i>složka</i>	
	el bolígraf	<i>propisovací tužka</i>	
	el retolador	<i>fix</i>	
	la goma	<i>guma</i>	
	el sobre	<i>obálka</i>	
	el segell	<i>známka</i>	
	la cola	<i>lepidlo</i>	
	la llibreta	<i>sešit, notes</i>	
	el regle	<i>pravítko</i>	
	de mobles	<i>nábytek</i>	
	de roba	<i>oděvy</i>	
	d'objectes de regal	<i>dárkové zboží</i>	
	de queviures	<i>potraviny</i>	
	de joguines	<i>hračkářství</i>	
	de productes audiovisuals	<i>audiovizuální technika</i>	
	el vídeo	<i>video</i>	
	l'aparell	<i>přístroj</i>	
	el disc	<i>deska, disk</i>	

	el casset		<i>kazeta magnetofonová</i>
	el radiocasset		<i>magnetofon</i>
	l'ordinador		<i>počítač</i>
	el ratolí		<i>myš</i>
	l'altaveu		<i>reproduktor</i>
	els auriculars		<i>sluchátka</i>
	l'alta fidelitat		<i>věž</i>
	la càmera		<i>kamera; fotoaparát</i>
la ferreteria	<i>železářství</i>		
	l'escala		<i>žebřík</i>
	les tenalles		<i>kleště</i>
	la llima		<i>pilník</i>
	la destral		<i>sekera</i>
	el pot de pintura		<i>plechovka s barvou</i>
	la pala		<i>lopata</i>
	la rasqueta		<i>špachtle</i>
	la clau anglesa		<i>francouzský klíč</i>
	les alicates		<i>štípací kleště</i>
la parada de llegums	<i>stánek s luštěninami</i>		
l'estanc	<i>kiosk; obchod s tabákem</i>		
	el tabac		<i>tabák</i>
	l'encenedor		<i>zapalovač</i>
	el cendrer		<i>popelník</i>
	els llumins		<i>zápalky</i>
	la cigarreta		<i>cigareta</i>
	la pipa		<i>dýmka</i>
	el cigar		<i>doutník</i>
	el diari		<i>noviny</i>
	la revista		<i>časopis</i>
el transport públic			
l'autobús	<i>autobus</i>	el taxi	<i>taxi</i>
el tren	<i>vlak</i>	el metro	<i>metro</i>

el troleibús	<i>trolejbus</i>	el tramvia	<i>tramvaj</i>
la bicicleta	<i>kolo</i>		
els oficis			
la feina, el treball	<i>práce</i>		
el dependent/-a	<i>prodavač</i>	el carter/-a	<i>listonoš</i>
el cambrer/-a	<i>číšník</i>	el cuiner/-a	<i>kuchař</i>
el bomber	<i>hasič</i>	l'infermer/la -a	<i>zdravotník/sestra</i>
el metge/la metgessa	<i>lékař</i>	el paleta	<i>zedník</i>
el pintor/-a	<i>malíř (též pokojů)</i>	el mestre/-a	<i>učitel</i>
el conductor/-a	<i>řidič</i>	el policia	<i>policista</i>
l'obrer/-a	<i>dělník</i>	el secretàri/-a	<i>sekretář</i>

altres professions i artesans

l'alcalde	<i>starosta</i>		
l'advocat/-da	<i>advokát</i>	el camioner/-a	<i>řidič kamiónu</i>
el barber/-a	<i>holič</i>	el xofer	<i>řidič</i>
afaitar-se	<i>holit se</i>	el forner/-a	<i>pekař</i>
barba	<i>plnovous</i>	el mecànic-a	<i>mechanik</i>
el bigoti	<i>knírek</i>	el sabater/-a	<i>obuvník; švec</i>
la fulla d'afaitar	<i>žiletka</i>	el ferrer	<i>kovář</i>
la navalla	<i>břitva</i>	el comerciant/-a	<i>obchodník</i>
la brotxa	<i>štětka</i>		
el perruquer/-a	<i>kadeřník</i>		
rentar els cabells	<i>umýt vlasy</i>		
tallar els cabells	<i>stříhat vlasy</i>		
la cabellera	<i>kadeř; dlouhé vlasy; účes</i>		
el floc	<i>pramínek; kadeř</i>		
fer-se la clenxa al mig	<i>udělat si pěšinku uprostřed</i>		
raspallar	<i>kartáčovat</i>		
el carnisser/-a	<i>řezník</i>		
l'electricista	<i>elektrikář</i>		
l'endoll	<i>zásuvka; zástrčka</i>		

endollar/desendollar	<i>zapojit do zástrčky/odpojit</i>		
la xarxa elèctrica	<i>elektrická síť</i>		
el cable	<i>kabel</i>		
l'interruptor	<i>vypínač</i>		
el curtcircuit	<i>skrat</i>		
el farmacèutic/-a	<i>lékárník</i>		
l'empresari/-ària	<i>podnikatel</i>	l'escombriaire	<i>popelář</i>
la mestressa de casa	<i>hospodyně</i>	el guàrdia	<i>strážník</i>
l'hostessa	<i>letuška</i>	el fuster	<i>truhlář</i>
el sastre	<i>krejčí</i>	la serra	<i>pila</i>
el modista	<i>švadlena; módní návrhář</i>	el clau	<i>hřebík</i>
l'estudiant/ -a	<i>student</i>	el martell	<i>kladivo</i>
el periodista	<i>novinář</i>	el tornavis	<i>šroubovák</i>
l'empleat/-da	<i>zaměstnanec; úředník</i>	cargolar	<i>přišroubovat</i>
el director/-a	<i>ředitel</i>	enroscar	<i>zašroubovat</i>
el pagès/-esa	<i>venkovan; rolník</i>	el trepant	<i>vrtáčka</i>
el lampista	<i>elektrikář; instalatér</i>	clavar	<i>přítlouci</i>
el tub	<i>trubka; roura</i>	el paleta	<i>zedník</i>
l'aixeta	<i>kohoutek</i>	la paleta	<i>lžíce</i>
la canonada	<i>potrubí</i>	el maó	<i>cihla</i>
embussar-se	<i>ucpat se</i>	el formigó	<i>beton</i>
el jutge/-essa	<i>soudce</i>	l'argamassa	<i>malta</i>
el tribunal	<i>soud</i>	la bastida	<i>lešení</i>

Fraseologia

On viu? / On žijete? / *Kde bydlíš*

M'estic al carrer Aragó, cantonada passeig de Gràcia / *Bydlím na rohu Aragó a Grácie.*

En Miquel viu al costat del quiosc / *Miquel bydlí vedle kiosku.*

A quina hora obre el forn de pa? / *V kolik hodin otvírá pekárna?*

Com s'hi va, a casa teva? / *Jak se jde k tobě domů.*

On és la farmàcia / *Kde je lékárna?*

Agafes l'autobús per anar a casa? / *Jezdíš domů autobusem?*

Que hi ha un hotel a prop? / *Je tu blízko nějaký hotel?*

Agafes aquest carrer tot recte i el segon a la dreta / *Po této ulici pořád rovně a druhou doprava.*

Baixes a la Plaça Major / *Vystoupíš na Hlavním náměstí.*

Tombar a l'esquerra / *zatočit do leva*

Agafa aquest carrer / *jdi touto ulicí*

Creuar la carretera / *přejít silnici*

Agafa l'autobús / *jeď autobusem*

Agafa el 2 / *jeď dvojkou*

Imposar una multa / *dát pokutu*

El 3 circula tota la nit / *trojka jezdí celou noc*

Transbordar / *přestoupit*

Vaig amb el tren / *Jezdím vlakem.*

Canviar de tren / *přesednout na vlak*

De què treballa? / *Čím je?*

Treballa d'infermera. / *Pracuje jako zdravotní sestra.*

Fa de carnisser / *Pracuje jako řezník*

Estar de baixa/d'alta / *Být na neschopence/být uschopněn*

Estar aturat / *Být nezaměstnaný*

Prohibit trepitjar la gespa / *zakázáno šlapat na trávnik*

Mantenir l'ordre a la ciutat / *udržet pořádek ve městě*

Mantenir neta la ciutat / *udržovat čisté město*

Frases fetes:

anar-se'n a l'altre barri

ser un pixapins

viure a pagès

ser com a casa

Text 1

Un barri és una zona d'una ciutat o poble que normalment té certs trets d'identitat pròpia. Els seus habitants sovint tenen un sentit d'arrelament. Aquesta "personalitat" especial del barri pot ser motiu d'orgull i de, fins i tot, competència envers altres barris, per exemple sobre quin barri té les millors festes, activitats o els millors serveis.

Un barri pot aparèixer per una decisió administrativa de les autoritats, per un desenvolupament immobiliari (com els barris obrers creats entorn de fàbriques) o pels canvis en la societat i en la història.

Els barris sovint s'associen a classes socials: barris de classe alta, situats normalment en zones tranquiles i rodejats de jardins, els barris de classe treballadora, amb pisos i cases modestes, els barris de classe baixa o suburbis, situats normalment en la perifèria industrial de les ciutats, on s'hi troben moltes persones pobres i marginades.

Text 2

Llegiu i escolteu aquesta cançó del tenor català Josep Carreres.

La meva ciutat (Josep Carreres)

Com podria dir-vos, si no la sabíeu,
la meva ciutat.
La meva ciutat,
amb l'alba es desperta i és ampla i oberta
la meva ciutat.
És feta amb les pedres i amb l'ànima i l'aire
i el sol i les pluges de segles passats.
És feta de vida que passa a corrues i és d'ara
amb els homes d'ulls esperançats.
Amb arbres que vessen ocells a la rambla,
amb flors que endiumengen vents de llibertat,
amb crits i banderes i gent abrandada.
El treball i el somni caminen plegats.
Com podria dir-vos, si no la sabíeu, la meva ciutat.
La meva ciutat

El verd l'acompanya i el blau l'amanyaga
és seva l'onada i el mar encalmat,
el port emmiralla núvols sense pressa,
de vegades sembla que el temps s'ha aturat.
Com podria dir-vos, si no la sabíeu, la meva ciutat.
La meva ciutat.
La tardor no porta cap vel d'enyorança,
és tot esperança el setembre daurat.
I enllà de les festes somriu Barcelona,
l'eterna, la jove que m'ha enamorat.
La meva ciutat

Activitats

- Descriu la teva ciutat/poble.
- Quins establiments tens prop de casa teva i què hi trobes a faltar?
- Qui s'ocupa de reparar les avaries a casa teva?
- T'estimes més anar de compres als supermercats o a botigues petites? Per què?
- Creus que les botigues petites desapareixeran degut a la competència dels supermercats i de les grans superfícies?
- Com funcionen els serveis públics a la teva ciutat? Quins serveis hi ha a la teva ciutat?
- T'agrada anar de compres? Què compres habitualment?
- Com és el teu barri? És sorollós o silenciós?
- El teu barri és segur? Per què?
- Quan de temps fa que vius al teu barri?
- Quins llocs interessants hi ha al teu barri (parcs, museus, monuments, botigues especials...)?
- Preferiries viure en un altre barri? Per què?
- Dóna indicacions sobre com arribar des de l'estació de trens a la facultat caminant, amb tramvia o altres.
- Com t'imagines les ciutats del futur?

4. Els aliments

els àpats

esmorzar
dinar

životospráva

snídat
obědvat

berenar
sopar

svačit
večeřet

Ilocs on menjar

Podem menjar

a casa

en un restaurant

en el menjador de l'empresa

en el menjador de l'escola o la universitat

en un bar

en una cafeteria

Můžeme jíst

doma

v restauraci

v závodní jídelně

ve školní jídelně

v hospodě

v kavárně

el menú típic (Veieu el text 3)

els entrants

el primer plat

el segon plat

les postres

el pa, el vi i l'agua

el cafè

typická každodenní nabídka

předkrm

první chod

druhý chod

dezert

chléb, víno a voda

káva

Tipus d'aliments

La carn

magra

amb greix

de vaca – vacuna – de res

de porc

de vedella

de xai

maso

libový

tlustý, tučný

hovězí

vepřové

telecí

jehněčí

de be	<i>skopové</i>
el garrí	<i>sele</i>
la carn de caça – de pèl	<i>zvěřina</i>
la llebre	<i>zajíc</i>
el conill	<i>králík</i>
el cérvol	<i>jelen</i>
el cabirol	<i>srnec</i>
el faisà	<i>bažant</i>
la perdiu	<i>koroptev</i>
el senglar	<i>divočák</i>
l'ós	<i>medvěd</i>
la carn de ploma – les aus	<i>drůbeží</i>
la gallina (l'ou)	<i>slepice (vejce)</i>
el pollastre	<i>kuře</i>
el gall	<i>kohout</i>
l'oca	<i>husa</i>
l'ànec	<i>kachna</i>
el gall d'indi	<i>krocán, krůta</i>
el llom	<i>svíčková</i>
el braó de porc	<i>kolenó</i>
el pernil	<i>kýta</i>
el filet arrebossat	<i>obalovaný řízek</i>
el peix i el marisc	
el peix	<i>ryba</i>
la tonyina	<i>tuňák</i>
el bacallà	<i>treska</i>
el lluç	<i>merlan</i>
el verat	<i>makrela</i>
la sardina	<i>sardinka</i>
l'arengada	<i>sled</i>
la balena	<i>velryba</i>

el tauró	<i>žralok</i>
la truita	<i>pstruh</i>
la carpa	<i>kapr</i>
la perca	<i>okoun</i>
el lluç de riu	<i>štika</i>
l'anguila	<i>úhoř</i>
el peix de riu	<i>sladkovodní ryba</i>
el peix de mar	<i>mořská ryba</i>
el marisc	<i>jedlí mlži, korýši</i>
el calamar	<i>kalamáry</i>
el cranc	<i>rak</i>
el cargol	<i>hlemýžď</i>
la llagosta	<i>humr</i>
les ostres	<i>ústřice</i>
el pop	<i>chobotnice</i>
la gamba	<i>kreveta</i>
els embotits	<i>uzeniny</i>
la salsitxa	<i>párek, vuřt</i>
la llonganissa	<i>salám</i>
el pernil	<i>šunka</i>
la botifarra	<i>klobása</i>
el xoriço	<i>paprikový salám</i>
la botifarra negra	<i>jelito</i>
la cansalada	<i>slanina</i>
la carn fumada	<i>uzené maso</i>
les verdures i les llegums	<i>zelenina a luštěniny</i>
el llegum	<i>luštěnina</i>
el vegetal	<i>rostlina, plodina</i>
la patata	<i>brambora</i>
el fesol	<i>fazole</i>
el pèsols	<i>hrách</i>

la llentia	<i>čočka</i>
el pebrot	<i>paprika</i>
el pebrot vermell	<i>červená paprika</i>
verd	<i>zelená paprika</i>
dolç	<i>sladká paprika</i>
l'all	<i>česnek</i>
gra d'all	<i>stroužek česneku</i>
la ceba	<i>cibule</i>
l'api	<i>celer</i>
el porro	<i>porek</i>
el rave	<i>ředkev</i>
el rave picant	<i>křen</i>
la pastanaga	<i>mrkev</i>
el julivert	<i>petržel</i>
l'oliva verda	<i>zelená oliva</i>
negra	<i>tmavá oliva</i>
olives farcides	<i>plněné olivy</i>
la coliflor	<i>květák</i>
el colinap	<i>kedlubna</i>
la col de Brussel·les	<i>červené zelí</i>
l'enciam	<i>hlávkový salát</i>
l'amanida	<i>salát</i>
l'espinaç	<i>špenát</i>
l'espàrrec	<i>chřest</i>
el tomàquet	<i>rajče</i>
el bolet	<i>houba</i>
el xampinyó	<i>žampion</i>
els bolets comestibles	<i>jedlé houby</i>
els bolets verinosos	<i>jedovaté houby</i>
el cogombre	<i>salátová okurka</i>
el cogombre en adob	<i>nakládaná okurka</i>
el cogombre en vinagre	<i>kyselá okurka</i>
la fava	

els cigrons	<i>boby</i>
l'albergínia	<i>lilek</i>
la carxofa	<i>artyčok</i>
les fruites	<i>ovoce</i>
l'arbre fruiter	<i>ovocný strom</i>
el fruit	<i>plod</i>
les parts d'un fruit:	<i>části plodu:</i>
la cua	<i>stopka</i>
el gra	<i>pecka, jádro</i>
la llavor	<i>semínko, jádro</i>
la poma	<i>jablko</i>
la pera	<i>hruška</i>
la cirera	<i>třešně</i>
la guinda	<i>višně</i>
la pruna	<i>švestka</i>
la melmelada	<i>povidla</i>
l'albercoc	<i>meruňka</i>
el préssec	<i>broskev</i>
la castanya	<i>kaštan</i>
la maduixa	<i>jahoda</i>
el gerd	<i>malina</i>
la móra	<i>ostružina</i>
la grosella	<i>rybíz</i>
el raïm	<i>hrozen vína</i>
la nou	<i>ořech</i>
la magrana	<i>granátové jablko</i>
el coco	<i>kokosový ořech</i>
l'avellana	<i>lískový ořech</i>
l'ametlla	<i>mandle</i>
ametlles torrades	<i>pražené mandle</i>
el plàtan	<i>banan</i>
la taronja	<i>pomeranč</i>

la llimona	<i>citron</i>
la mandarina	<i>mandarinka</i>
la figa	<i>fik</i>
el dàtil	<i>datel</i>
l'aranja	<i>grapefruit</i>
la pansa	<i>rozinka</i>
la síndria	<i>meloun (červený)</i>
el meló	<i>meloun (žlutý)</i>
la pinya	<i>ananas</i>
els farinacis	<i>moučné výrobky</i>
el pa blanc	<i>bílý chléb</i>
integral	<i>celozrnný</i>
negre	<i>černý</i>
casolà	<i>domácí</i>
pa dur i tendre	<i>tvrdý a měkký chléb</i>
enriquit	<i>obohacený</i>
ratllat	<i>strouhanka</i>
torrat – la torrada	<i>tostovaný chléb – topinka</i>
la crosta	<i>kůrka</i>
la llesca	<i>krajíc (chleba)</i>
el panet	<i>rohlík, houska</i>
el pa de pessic	<i>babovka</i>
el bunyol	<i>koblíh</i>
el pastisset	<i>koláč</i>
el pastís	<i>dort</i>
la barra de pa	<i>veka</i>
la neula	<i>trubička</i>
el bunyol farcit	<i>buchta</i>
els làctics	<i>mléčné výrobky</i>
la llet quallada – agra	<i>kyselá mléko</i>
condensada	<i>kondenzované</i>

en pols	<i>sušené</i>
desnatada	<i>odtučněné mléko</i>
semidesnatada	<i>polotučné</i>
sencera	<i>plnotučné</i>
fresca	<i>čerstvé</i>
materna	<i>mateřské</i>
la crema de llet	<i>šlehačka</i>
el formatge	<i>sýr</i>
d'ovella	<i>ovčí</i>
de cabra	<i>kozí</i>
de vaca	<i>kravský</i>
fresc	<i>čersvý</i>
per untar	<i>tavený</i>
fumat	<i>uzený</i>
el mató	<i>tvaroh</i>
la mantega	<i>máslo</i>
el iogurt	<i>jogurt</i>

la pasta

els espaguetis	<i>těstoviny</i>
els fideus	<i>špagety</i>
els macarrons	<i>nudle</i>
la farina	<i>makarony</i>
la farina de blat de moro	<i>mouka</i>
de patata	<i>kukuřičná mouka</i>
de sègol	<i>bramborová</i>
de blat	<i>žitná</i>
la sèmola	<i>pšeničná</i>
la sal	<i>krupice</i>
el sucre en pols	<i>sůl</i>
el terròs de sucre	<i>práškový cukr</i>
el llard de porc	<i>kostka cukru</i>
la margarina	<i>vepřové sádlo</i>
	<i>margarin</i>

el greix
l'oli d'oliva
d'ametlles
de girasol
el llevat

lůj, tuk, sádlo
olivový olej
mandlový
slunečnicový
droždí, kvasnice

las espècies, els condiments

la canyella
el clavell
la vainilla
la nou moscada
el safrà
el comí
el llorer
el marduix
el julivert
el pebre negre
el pebre vermell
la farigola
la mostassa
el vinagre
el puré de tomàquets
el quètxup
el xili
l'orenga

koření
skořice
hřebíček
vanilka
muškátový oříšek
šafrán
kmín
bobkový list
majoránka
petržel
pepř
mletá paprika
tymián
hořčice
ocet
rajský protlak
kečup
čile
oregán

les begudes

la carta de begudes
el cafè amb llet
sol
tallat
caputxino
gelat

nápoje
nápojový lístek
bílá káva
černá káva
káva s mlékem
capučino
ledová káva

carregat	<i>silná káva</i>
aigualit	<i>slabá káva</i>
descafeïnat	<i>káva bez kofeïnu</i>
de malta	<i>melta</i>
la infusió	<i>bylinkový čaj</i>
el té xinès	<i>čínský čaj</i>
la tassa de té, de cafè	<i>šálek čaje, kávy</i>
el refresc	<i>občerstvující nápoj, nealkoholický nápoj</i>
el suc de fruita (amb gel)	<i>ovocná šťáva (s ledem)</i>
l'aigua mineral	<i>minerální voda</i>
l'agua gasosa	<i>sodovka</i>
la llimonada	<i>limonáda</i>
la taronjada	<i>oranžáda</i>
la sidra	<i>jablečný mošt</i>
la beguda alcohòlica	<i>alkoholický nápoj</i>
l'aiguardent	<i>pálenka, kořalka</i>
el licor	<i>likér</i>
el vi blanc	<i>bílé víno</i>
el vi negre	<i>červené víno</i>
escumós	<i>šumivé</i>
de taula	<i>stolní</i>
de missa	<i>mešní</i>
el cava	<i>katalánský šampus</i>
el xerès	<i>sherry</i>
la cervesa	<i>pivo</i>
emborratxar-se	<i>opít se</i>
embriac, borratxo	<i>opilec</i>

altre vocabulari propi de la cuina   *Jiná slova spojená s kuchyní*

(Veieu també el capítol dedicat a la casa – la cuina)

cuinar – cuire	<i>vařit</i>
cuinar al forn	<i>upéci v troubě</i>
a foc lent	<i>vařit na mírném ohni</i>
bullir	<i>vřít, vařit, povařit</i>
fer bullir	<i>dát vařit</i>
rostir	<i>péci</i>
fregir	<i>smažit</i>
estofar	<i>dusit</i>
enganxar-se	<i>připálit se (ke dnu nádoby)</i>
remenar	<i>míchat</i>
cobrir – tapar	<i>přikrýt</i>
desossar	<i>vykostit</i>
estovar	<i>změknout</i>
tallar a bocins	<i>nakrájet na kousky</i>
rostit	<i>grilovaný; pečený</i>
patates fregides	<i>hranolky</i>
picar	<i>nakrájet nadrobno</i>
carn picada	<i>sekaná</i>
oldre	<i>umlít</i>
mòlt	<i>mletý</i>
remullar	<i>namočit</i>
arrebossar	<i>obalit (řízec na smažení)</i>
batre un ou	<i>rozšlehat vejce</i>
condimentar	<i>okořenit, ochutit</i>
afegir altres ingredients	<i>přidat další přísady</i>
pelar	<i>(o)loupat</i>
pelar patates	<i>oškrabat, okroužit brambory</i>
colar	<i>cedit, procedit</i>
mesurar	<i>měřit, odměřit</i>
pesar	<i>vážit, odvážit (něco)</i>

barrejar	<i>smíchat těsto</i>
batre	<i>šlehat, rozšlehat</i>
desfer, diluir	<i>rozpustit</i>
ratllar	<i>nastrouhat</i>
empolsar	<i>posypat</i>
untar	<i>namazat</i>
refredar	<i>zchladit</i>
escalfar	<i>ohřát</i>
conservar	<i>konzervovat</i>
adobar	<i>nakládat zeleninu</i>
congelar	<i>zmrazit</i>
parar taula	<i>prostřít stůl</i>
les estovalles	<i>ubrus</i>
el tovalló de paper	<i>papírový ubrousek</i>
de tela	<i>látkový ubrousek</i>
els coberts	<i>příbor</i>
la cullera	<i>lžíce</i>
la forquilla	<i>vidlička</i>
el ganivet	<i>nůž</i>
el got	<i>sklenice</i>
l'ampolla	<i>láhev</i>
el plat	<i>talíř</i>

Frases fetes:

Tallar el bacallà
 Venir de l'hort
 Quan no són figues són raïms
 Menjar en un mateix plat
 Treure faves d'olla
 Amb temps i palla maduren les nespres
 A la taula d'en Bernat, qui no hi és no hi és comptat
 No poder dir fava
 No diguis blat que no sigui al sac i encara ben lligat

Per la Candelera, ous a la carrera
Fer el préssec
Fer pits i llonzes
Fer escudella
Fer figa
Donar bou i arròs
Donar carbassa
Donar la llauna
Donar peixet
Donar pa i peres
Ser un somiatruites
Ser figues d'un altre paner
Haver menjat llengua
Posar més pa que formatge
Haver begut oli
Haver inventat la sopa d'all

Text 1

Recepta de truita de patates amb ceba

Ingredients per a 4 persones

5 ous
 200 g de patates
 100 g de cebes
 1 dl d'oli
 sal

Preparació: 15 minuts
 Temps de cocció: 30 minuts

Preparació

1. Peleu les patates i talleu-les en rodanxes ben fines. Poseu la paella al foc amb l'oli, i un cop calent tireu-hi les patates i aneu-les saltant fins que s'estovin i quedin una mica rosses. Escorreu-les de l'oli i reserveu-les. Talleu la ceba a tires molt fines i sofregiu-la lleugerament a la paella. Un cop cuita, escorreu una mica l'oli de la paella. Bateu els ous amb un pessic de sal, barregeu-los amb la ceba i les patates i tireu-ho a la paella.
2. Coeu la truita i gireu-la perquè es cogui per l'altre costat. La podeu servir freda o calenta.

Bon profit!

Text 2

Els pèsols

Creiem que hem descobert el perquè de la dita popular “ser eixerit o eixerida com un pèsol”. Aquestes petites verdures lleguminoses són plenes de vitamines que són específiques per al bon funcionament del sistema nerviós i que, fins i tot, ens poden ajudar a superar el nerviosisme i a mantenir un estat d'ànim més positiu.

Els pèsols pertanyen a la família de les lleguminoses, però des del punt de vista nutricional els que són frescos s'assemblen més a una verdura. Per tant, podríem dir que són les dues coses alhora. Els pèsols frescos de temporada (de març a maig) són una autèntica meravella per al paladar que val la pena aprofitar també, perquè són molt rics nutritivament. Els pèsols

destaquen per un contingut alt en vitamines del grup B, vitamina C, proteïnes fàcilment digeribles, hidrats de carboni d'assimilació lenta i minerals com el calci, el ferro, el potassi.

Propietats nutricionals:

Els pèsols són dels aliments més rics en vitamines del grup B. Les vitamines del grup B són hidrosolubles, és a dir, es dissolen en l'aigua i, per tant, són fàcils d'eliminar per l'orina; per això convé prendre'n diàriament, perquè no tenim capacitat d'emmagatzemar-les. A continuació expliquem la importància que tenen aquestes vitamines:

La vitamina B1 és necessària perquè les fibres nervioses es nodreixin de glucosa adequadament. Una deficiència provoca la degradació de les fibres nervioses i produeix símptomes desagradables, com la falta de coordinació, la sensació de formigueig a les cames, mans o peus. També són rics en vitamina B3, que, juntament amb les altres vitamines que contenen del grup B (la B1, la B2 i la B6), contribueix a regular processos metabòlics que són essencials perquè arribin els nutrients al sistema nerviós. A més, contenen quantitats importants de vitamina B9, la deficiència de la qual és responsable de l'aparició de símptomes de depressió o de mal humor.

Efecte sobre l'organisme:

Ajuden a millorar la circulació sanguínia i redueixen el colesterol: els pèsols contenen substàncies amb propietats vasodilatadores. A més, el tipus de fibra soluble que contenen reté part del colesterol LDL (el que anomenem dolent) i evita que sigui absorbit per l'intestí i que passi a la sang. El consum de llegums rebaixa la taxa de colesterol en sang. En un estudi fet amb 10.000 persones i publicat a Archives of internal medicine el 2001, el risc de malaltia cardiovascular en persones que consumien llegums almenys quatre cops per setmana es reduïa un 22%.

Montse Reus. Els pèsols. In: <http://www.etselquemenges.cat/rebot/els-pesols#sthash.bYrFvlgp.dpuf>, datum uveřejnění 24. května 2014.

Text 3

MENÚ DIARI

Es serveix dies no festius, de dilluns a dissabte a dinar i les nits de dimecres i dijous (excepte dimarts, ja que estem tancats per descans)

primers

Amanida tèbia de rovellons amb nous i codonyat

Torrada de ceba confitada, bacon, i formatge

Cigrons, espinacs i bacallà

Crema de bajoques amb guarnició

segons

Arròs de galeres

Hamburguesa de carn estil “el parc”

Bonítol a la planxa amb formatge fresc i sèsam

Sushi variat

postres

Granissat de mojito

Batut de meló i menta

Braç de gitano de xocolata

Gelats variats casolans

1 beguda, aigua i postre o cafè inclosos
Dimecres nit i dijous nit suplement nocturn 2€ Dissabte a dinar suplement cap de setmana 2€

SUPLEMENTS

Refrescs sense alcohol / copa de cava / cervesa d'ampolla – 1€
Consumició extra abans o després de l'àpat (aperitiu-cafè extra; xupito) – 1€
Si volen poden escullir 2 segons plants (1 de 1r i 1 de 2n) – 2€

Activitats:

Hi ha alguna cosa com la xocolata, els pastissos, els caramels, les pipes... que t'agraden molt i no resisteixes la temptació de menjar-ne?

Quins són els plats que t'agraden més i quins són els que no t'agraden gens?

Què acostumes a prendre per esmorzar? Acostumes a berenar?

Prop de casa teva hi ha restaurants amb cuina pròpia, d'altres països?

Quins són i on són?

Pots explicar què menjaven normalment els teus avantpassats?

Saps històries de persones que es van intoxicar amb algun menjar, com bolets, productes en mal estat, etc.?

Recordes alguna anècdota referida al fet de menjar?

Explica'ns alguna recepta interessant.

Explica com es fa una mermelada, o una confitura, o una conserva...

Explica com et van educar els pares respecte del fet de menjar. Explica què feien i per què ho feien.

Imagina com et comportaries ara amb el menjar si els teus pares s'haguessin comportat d'una altra manera.

Què aconsellaries a una persona grassa que volgués aprimar-se? Quines coses hauria de fer?

5. El cos humà

1. Les parts del cos humà

l'esquelet	<i>kostra, skelet</i>
l'os	<i>kost</i>
el crani	<i>lebka</i>
el pòmul	<i>lícni kost</i>
la clavícula	<i>klíčni kost</i>
la columna vertebral	<i>páteř</i>
l'estèrnum	<i>hrudní kost</i>
el tòrax	<i>hrudní koř</i>
la costella	<i>žebro</i>
l'omòplat	<i>lopatka</i>
el braç	<i>paže, ruka</i>
l'espatlla	<i>rameno</i>
l'húmer	<i>kost pažní</i>
el radi	<i>vřetenní kost</i>
el cúbit	<i>kost loketní</i>
la pelvis	<i>pánev</i>
la cama	<i>noha</i>
el fèmur	<i>stehenní kost</i>
la ròtula	<i>česka</i>
la tíbia	<i>holenní kost</i>
el peroné	<i>kost lýtková</i>

els cinc sentits	<i>pět smyslů</i>
la vista	<i>zrak</i>
l'ull	<i>oko</i>
veure	<i>vidět</i>
la oïda	<i>sluch</i>

la oïda – l'orella	<i>ucho</i>
oler	<i>čichat</i>
l'olfacte	<i>čich</i>
el nas	<i>nos</i>
sentir	<i>slyšet</i>
el gust	<i>chuť</i>
la llengua	<i>jazyk</i>
assaborir	<i>chutnat</i>
el tacte	<i>hmat</i>
la pelll	<i>pokožka, kůže</i>
tocar	<i>hmatat</i>
el cap	<i>hlava</i>
el cabell	<i>vlasy</i>
la cara	<i>obličej</i>
el front	<i>čelo</i>
la templa	<i>spánek, skráň</i>
la cella	<i>obočí</i>
la parpella superior	<i>horní oční víčko</i>
la parpella inferior	<i>dolní oční víčko</i>
parpellejar	<i>mrkat</i>
la pestanya	<i>řasa</i>
la pupil·la	<i>pupila, zornice, panenka v oku</i>
l'iris	<i>duhovka, iris</i>
la glàndula lacrimal	<i>slzná žláza</i>
el nervi òptic	<i>zrakový nerv</i>
la galta	<i>líce, tvář</i>
el nas	<i>nos</i>
l'orella	<i>ucho</i>
la boca	<i>ústa</i>

la comissura de la boca	<i>koutek úst</i>
el llavi	<i>ret, pysk</i>
la llengua	<i>jazyk</i>
el paladar	<i>patro v ústech</i>
la dent	<i>zub</i>
el queixal	<i>stolička</i>
la barbeta	<i>brada</i>
la mandíbula	<i>dolní čelist</i>
el coll	<i>krk</i>
petar-se de riure	<i>řehtat se na celé kolo</i>
la nuca	<i>šíje, vaz</i>
el tronc	<i>trup</i>
el pit	<i>hrud; prsa</i>
l'abdomen	<i>břicho</i>
la cintura	<i>pas</i>
el maluc	<i>kyčel, bok</i>
l'engonal	<i>tříslo</i>
l'esquena	<i>záda</i>
les extremitats superiors	<i>horní končetiny</i>
el tòrax	<i>hrudník</i>
el melic	<i>pupek</i>
el braç	<i>ruka (od ramene ke konečkům prstů)</i>
la mà	<i>ruka (od zápěstí po konečky prstů)</i>
dreta	<i>pravá ruka</i>
esquerra	<i>levá ruka</i>
els dits	<i>prsty</i>
polze	<i>palec</i>
índex	<i>ukazovák</i>
mitger	<i>prostředník</i>
anular	<i>prsteník</i>
auricular	<i>malík</i>

l'ungla	<i>nehet</i>
el palpís (del dit)	<i>bříško prstu</i>
l'espatlla	<i>rameno</i>
el braç	<i>paže</i>
l'axil·la	<i>podpaží</i>
el colze	<i>loket</i>
l'avantbraç	<i>předloktí</i>
el canell	<i>zápěstí</i>
les extremitats inferiors	<i>dolní končetiny</i>
la cama	<i>noha (od kyčle po chodidlo)</i>
la cuixa	<i>stehno</i>
el genoll	<i>koleno</i>
el panxell	<i>lýtko</i>
la canyella	<i>holeň</i>
el turmell	<i>kotník</i>
el peu	<i>noha (od kotníku dolů), chodidlo</i>
els dits del peu	<i>prsty na noze</i>
el dit gros	<i>palec</i>
el taló	<i>pata</i>
la planta (del peu)	<i>šlapka, chodidlo</i>
els òrgans interns	<i>vnitřní orgány</i>
els menuts	<i>vnitřnosti</i>
l'aparell respiratori	<i>dýchací ústrojí</i>
digestiu	<i>zažívací ústrojí</i>
la glàndula tiroides	<i>štítná žláza</i>

la gola	<i>hrdlo</i>
el pulmó	<i>plíce</i>
el bronqui	<i>průduška</i>
respirar	<i>dýchat</i>
el cor	<i>srdce</i>
l'aorta	<i>srdečnice, aorta</i>
bategar	<i>tepat</i>
l'estómac	<i>žaludek</i>
l'esòfag	<i>jícen</i>
la vesícula biliar	<i>žlučník</i>
el pàncreas	<i>slinivka břišní</i>
la melsa	<i>slezina</i>
el duodè	<i>dvanácterník</i>
el fetge	<i>játra</i>
el batec, el pols	<i>tep</i>
el ronyó	<i>ledvina</i>
la bufeta	<i>močový měchýř</i>
l'intestí prim	<i>tenké střevo</i>
l'intestí gros	<i>tlusté střevo</i>
els genitals	<i>genitálie</i>
la circulació sanguínia	<i>krevní oběh</i>
l'artèria	<i>tepna</i>
la vena	<i>žila</i>

l'aspecte físic *vzhled*

el cabell *vlasy*

curt *krátký* – llarg *dlouhý*

ros *světlý* – morè *tmavý* – castany *hnědý*

llis *rovný* – ondulat *vlnitý* – arrissat *kudrnatý*

calb *plešatý* – pelut *se spoustou vlasů*

la calvície *pleš*

la cara

obličej, tvář

prima *hubená* – *grassa tlustá*

morena *snědá* – *pàl·lida bledá*

vermella *červená*

rodona *kulatá*

tornar-se vermell (com un tomàquet) *zrudnout (jako rajče)*

guenyo

šilhavý

miop

krátkozraký – prèsbita dalekozraký

borni

jednooký

cec – invident

slepý, nevidomý

veu ronca

chraplavý, drsný hlas

mut

němý

sord

hluchý

sordmut

hluchoněmý

maco

hezký

bell

krásný

agradable

milý, příjemný

lleig

ošklivý

repugnant

odporný

desagradable

nepříjemný, protivný

la figura

postava

de talla menuda

drobné postavy

baixa

malé postavy

alta

vysoké postavy

prim

štíhlý

ben plantat

statný, urostlý

ben conservat

dobře zachovalý

musculós

svalnatý

destre, hàbil

zručný, obratný

menut

drobný

baix

malý

alt

vysoký

gras	<i>tlustý</i>
raquític	<i>neduživý, rachetický</i>
consumit	<i>sešlý, vyžilý</i>
ossut	<i>vychrtlý, kost a kůže</i>
pesat – maldestre	<i>těžkopádný, nešikovný</i>

qualitats intel·lectuals

dir la veritat	<i>říkat pravdu</i>
mentir	<i>lhát</i>
mantenir – complir la paraula	<i>držet slovo</i>
desesperar-se	<i>být zoufalý, zoufat</i>
deixar-se guiar per la intuició	<i>řídit se intuicí</i>
assossegar-se, calmar-se	<i>uklidnit se</i>
lamentar	<i>naříkat</i>
plorar	<i>plakat</i>
sanglotar	<i>vzlykat</i>
sospirar	<i>vzdychat</i>
riure	<i>smát se</i>
somriure	<i>usmívat se</i>
la mentida	<i>lež</i>
esperar	<i>doufat</i>
el plany	<i>nářek</i>
el plor	<i>pláč</i>
entre sanglots	<i>mezi vzlyky</i>
el sospir	<i>vzdech</i>
petar-se de riure	<i>potrhat se smíchy</i>
el somriure	<i>úsměv</i>
riure's d'algú	<i>vysmívat se někomu</i>
embogir	<i>zbláznit se</i>
el boig	<i>blázen</i>
sentir simpatia/antipatia envers una persona	<i>cítit vůči někomu sympatie / antipatie</i>
enujar-se amb una persona	<i>rozzlobit se na koho</i>

enfadar-se amb una persona	<i>zlobit se na koho</i>
menysprear	<i>pohrdat</i>
agrair	<i>vděčit</i>
estimar – admirar	<i>obdivovat, vážit si</i>
respectar	<i>vážit si koho, respektovat</i>
reprimir-se	<i>ovládat se, mírnit se</i>
burlar-se d'una persona	<i>vysmívat se komu</i>
odiar	<i>nenávidět</i>
venjar	<i>(po)mstít</i>
calumniar	<i>pomlouvát</i>
envejar	<i>závidět</i>
robar	<i>krást</i>
traïr	<i>zradit, prozradit</i>
el lladre	<i>zloděj</i>
el traïdor	<i>zrádce, zrádkyně</i>
la traïció	<i>zrada</i>
maltractar una persona	<i>týrat koho, špatně zacházet s kým</i>
matar – assassinar	<i>zabít, zavraždit</i>
l'assassí	<i>vrah</i>
penedir-se (dels seus pecats)	<i>litovat, želet (svých hříchů)</i>
pecar	<i>řešit</i>
el pecador	<i>hříšník</i>
fingir – simular	<i>fingovat, simulovat, předstírat</i>
insultar	<i>poranit, potupit, napadnout, inzultovat</i>
ofendre	<i>urazit, pohanět</i>
ferir una persona	<i>ublížit komu</i>
molestar, empipar	<i>obtěžovat koho, překážet komu</i>
la molèstia	<i>obtíž; nepříjemnost</i>
la virtut	<i>dobrá vlastnost</i>
l'alegria	<i>veselost, radost</i>
la veritat	<i>pravda</i>
la mentida	<i>lež</i>
la paciència	<i>trpělivost</i>

la impaciència	<i>netrpělivost</i>
la consciència	<i>svědomitost; svědomí</i>
a consciència	<i>svědomitě</i>
el sentit del deure	<i>smysl pro povinnost</i>
la responsabilitat	<i>(z)odpovědnost</i>
la cortesia	<i>zdvořilost</i>
el desinterès	<i>nezištnost</i>
la imparcialitat	<i>nestrannost</i>
la modèstia	<i>skromnost</i>
l'honradesa	<i>čestnost, poctivost, slušnost</i>
l'amistat	<i>přátelství</i>
l'enemistat	<i>nepřátelství</i>
l'admiració	<i>obdiv</i>
l'agraïment	<i>vděčnost</i>
l'estima, el respecte	<i>úcta, vážnost</i>

el vici

la tristesa, la malenconia	<i>špatná vlastnost</i> <i>smutek</i>
matuseria	<i>hloupost, nešikovnost</i>
l'orgull, la supèrbia	<i>pýcha, hrdost</i>
l'enuig, la ira	<i>hněv</i>
la crueltat	<i>krutost</i>
l'egoisme	<i>sobectví, egoismus</i>
la grolleria	<i>hrubost</i>
la indiferència	<i>lhostejnost</i>
el rancor	<i>zášť; hněv</i>
el menyspreu	<i>pohrdání</i>
la vanitat	<i>marnivost</i>
la maldat	<i>zlomyslnost; zloba</i>
l'odi	<i>nenávisť</i>
la queixa	<i>stížnost</i>
la venjança	<i>msta, pomsta</i>
mirar amb desdeny	<i>dívat se pohrdavě</i>

I com és ell/a?

intel·ligent, llest
 eixerit, talentós
 assenyat
 alegre
 ximple, babau, maldestre
 curt de gambals
 boig
 trist, malenconiós
 seriós
 animat
 atrevit
 valent, audaç
 content (amb la feina) (estar)
 feliç
 sincer
 verídic
 moral
 ordenat
 pacient
 prudent
 raonable
 segur
 quiet – tranquil
 exacte, puntual
 constant
 de confiança, seriós
 fidel
 honrat
 honest
 modest
 desinteressat
 abnegat

Jaký je? Jaká je?

chytrý, bystrý
 schopný, talentovaný
 rozumný, moudrý
 veselý
 hloupý, těžkopádný (i v myšlení)
 omezený, hloupý
 bláznivý, hloupý
 smutný
 vážný, seriózní
 živý
 smělý, odvážný; drzý
 odvážný, smělý
 spokojený se prací
 šťastný
 upřímný
 pravdomluvný
 slušný, mravný
 pořádný
 trpělivý
 rozvážný
 rozumný
 jistý
 klidný
 přesný
 vytrvalý
 spolehlivý
 věrný
 poctivý, čestný
 cudný, mravný
 skromný; slušný, cudný
 nezištný
 obětavý

bondadós	<i>laskavý, dobrotivý</i>
cortès	<i>zdvořilý</i>
curós, acurat	<i>starostlivý, pečlivý</i>
amable, agradable	<i>milý, příjemný</i>
tolerant	<i>tolerantní</i>
simpàtic	<i>sympatický</i>
aplicat, treballador	<i>pracovitý</i>
generós, magnànim	<i>velkorysý, šlechetný</i>
sensible	<i>citlivý</i>
simple, ingenu	<i>jednoduchý, prostý; prostoduchý</i>
lleuger	<i>lehkomyslný</i>
abatut	<i>skleslý</i>
tímid	<i>nesmělý, bázlivý</i>
covard	<i>zbabělý</i>
descontent	<i>nespokojený</i>
dissortat, desgraciat	<i>nešťastný</i>
fals	<i>falešný</i>
mentider	<i>prolhaný</i>
immoral	<i>neslušný, nemravný, imorální</i>
desordenat	<i>nepořádný</i>
impacient	<i>netrpělivý</i>
precipitat	<i>zbrklý</i>
espontani	<i>živelný, spontánní</i>
agitat – pertorbat	<i>zmatený</i>
inquiet – intranquil	<i>neklidný</i>
inexacte	<i>nepřesný</i>
superficial	<i>povrchní</i>
inspirar poca confiança	<i>být nespolehlivý</i>
infidel	<i>nevěrný</i>
trampós, farsant	<i>podvodný, podfukářský</i>
pervers	<i>zvrhlý, hanebný</i>
orgullós d'una cosa	<i>pyšný na co</i>
vanitós	<i>ješitný, domíšlivý</i>

envejós	<i>závistivý</i>
indiferent	<i>lhostejný, netečný</i>
egoista	<i>sobecký</i>
descortès – insolent	<i>neomalený, hrubiánský</i>
groller	<i>hrubý</i>
cruel	<i>krutý</i>
descurós, negligent	<i>ledabylý, nedbalý</i>
desagradable	<i>nepříjemný, protivný</i>
intolerant	<i>netolerantní</i>
antipàtic	<i>nesympatický</i>
dropo, mandrós	<i>líný, zahálčivý</i>
avar, cobdiciós	<i>lakomý, skoupý, hamižný</i>
insensible	<i>necitlivý</i>
complicat	<i>složitý, komplikovaný</i>

Frases fetes:

Parts del cos

Anar amb peus de plom
Costar un ronyó
No tenir cara i ulls
No tenir sang a les venes
Passar la mà per la cara
Ficar-se de peus a la galleda
Tenir la mà trencada en una cosa
Ésser carn i unglà
A boca tancada no hi entren mosques
Tirar-s'ho a l'esquena
Arrufar el nas
Treure focs pels queixals
No arribar la sang al riu
Fer girar el cervell
Fer els ulls grossos
Donar un cop d'ull
Tocar el cor

Tocar de peus a terra
Ser un panxacontent
Deixar-hi els ulls
Posar el dit a l'ull
Posar els cabells de punta
Posar el cul com un tomàquet
Posar el coll
Tenir els ulls al clatell

Qualitats de l'ésser humà

Caure l'ànima als peus
Anar amb el cap sota l'ala
Arronsar les espatlles
Tenir fred de peus
Fer el pes
Fer escarafalls
Fer la viu-viu
Baixar del burro
No veure-hi de cap ull
Anar la processó per dins
No poder dir fava
Fer castells en l'aire
Tenir el cor robat
Fer festa grossa
Fer el borinot
Fer ais i uis
Veure de bon ull
Riure per sota el nas
Fer cada de tres déus
Ser sec com un clau
Ser alt com un sant pau
Ser sord com una campana

Text 1

El senyor Esteve Rodamitjana i Puigcerola havia travessat la ratlla de l'edat madura de la manera que bonament havia pogut. No es queixava mai de les punxades als genolls ni d'aquella mena d'anar-se-li'n el cap que l'afligia a vegades a l'hora de llevar-se, o a mig matí o a mitja tarda. Un orgull recòndit li vedava d'explicar les seves misèries als altres, però ell no s'enganyava pas. Cada dia, en afaitar-se, es contemplava una estona al mirall, sense fer-se il·lusions, amb un esperit crític ple d'objectivitat.

El nas li havia crescut sense concert: declinava, tendia a penjar, i queia pel cantó de les berrugues i de les taques sense concessions a l'estètica. Els ulls es tornaven molls i feien bosses a les parpelles que, per acabar d'adobar-ho, eren bosses de colors, entre el morat i un to blavenc, amb illes de gris i tocs vermells. I les galtes? Aquí sí que n'hi havia per desmoralitzar-se. Anaven prenent l'aire de butxaques d'una americana atrotinada i li produïen la impressió que, d'un moment a l'altra, s'haurien d'ajupir per collir-les de terra. Els cabells no eren tan cridaners, es retiraven a manyocs com si abandonessin la lluita, però deixaven irresponsablement camp lliure, cada cop més a la descoberta, a un front que avançava sense que es pogués saber ben bé on volia anar. Del sotabarba i del coll ell mateix s'estimava més fer veure que no els veia, però eren allí i no se'n podia desentendre. D'una banda, hi havia espais que recordaven una pell d'elefant sense adobar, i de l'altra, ací i allà, apareixien unes protuberàncies flàccides que feien pensar en els nius de les erugues processionàries. En resum, el senyor Rodamitjana era imparcial, just, i quan algú li deia que no aparentava l'edat que tenia, l'hauria esclafat a bufetades.

Pere Calders. *Atordiments de la vida. In: Tots els contes. Barcelona: La Butxaca, 2008*

Text 2

AUTORETRAT VERÍDIC PROMÈS A LA SENYORA LOLA S... i no enviat per excés del sentit del ridícul.

Alçada: 1 metre 74. Acceptant la classificació de Retzius, el meu crani tendeix notòriament a la braquicefàlla. Sóc un cap curt i afegiré que soc un cap gros. El meu cap està abundantment poblat de cabells. M'hauria estat absolutament indiferent no tenir-ne, però estic predestinat, segons una profecia formulada per un perruquer del carrer de Cavallers a la meva mare, quan jo era petit, a tenir cabells tota la vida. Fins a la mort, doncs, tindrè cabells, I això haurà estat, per als meus progenitors, principalment un pretext d'orgull i de satisfacció positiu. És poca cosa, si voleu, però sempre val més d'acontentar-se amb el que hom té. No tinc pas un front espaiós, enorme, fugitiu, suggeridor (hipotètic)

d'una poderosa intel·ligència, segons els tòpics de la novel·lística. Tinc un front normal, dret i vertical al pla de la terra. Els meus cabells no són pas completament rossos ni acusadament negres. Són un entremig. D'aquest front, tot baixant, se'n desprèn un nas que en altre temps fou molt correcte, finament dibuixat de cartillags. La forma del nas, me la vaig, però, destruir jo mateix, en una població de la costa de llevant on anàvem a estiuejar, un any per la festa major, jugant a l'arbre de la cucanya. Vaig arrabassar el trofeu del cap del pal, vaig guanyar el primer premi (un parell de pollastres) després d'haver passat fent equilibris estrambòtics per la corba enseuada i relliscosa de l'arbre llarguíssim. En trobar-m'hi al capdavant, vaig engrapar la bandera amb tan mala fortuna que vaig topar, de cara, amb el pal de la juguesca. Fou un terrible cop, paorosament sec. Em retiraren de l'aigua més mort que viu, sense coneixement, regalimant sang del nas i de la boca –el color de la sang és escandalós–, la cara tumefacta, morada, inflada monstruosament. Fractura dels ossos del nas, capolament dels cartillags. Tres setmanes al llit.

–I d'aquests pollastres, què en farem? –deia la família.

Dels poquíssims premis que he obtingut en el curs de la vida, aquest ha estat un dels més tristos. De llavors ençà, el meu nas, una mica aixafat d'un cantó, ha perdut la seva correcció inicial i no presenta el menor interès.

Sota les celles poblades i les pestanyes desproveïdes de llargada, de corba romàntica i de caient fascinator, els ulls, petits, tancats dins d'una incisió d'esclatxa de guardiola, tenen una certa vivacitat, molta mobilitat, i son –segons m'han dit– molt impressionables, tant a la visió exterior com als reflexos interns. Són uns ulls sense educació i sense hipocresia, que em traeixen, sembla, a cada moment. Aquest defecte dels meus ulls és característic de les meves faccions, extremament mòbils –d'una mobilitat tan acusada que sempre que a algun amic dibuixant m'ha volgut fer un retrat de cara ho ha hagut de deixar córrer ràpidament. És trist no poder disposar d'unes faccions estàtiques, fixes i acadèmiques, d'un mecanisme facial impassible. Perquè, de què serveixen unes faccions així? ¿Què signifiquen? No crec pas que siguin un símptoma de sensibilitat important –com el front ample no és un símptoma d'intel·ligència segura, diguin el que diguin els novel·listes. Amb una cara tan mòbil, val més no mourè's de casa, abstenir-se de tot contacte amb la gent. Si no podeu dissimular els sentiments que els altres us provoquen –si no podeu dissimular les decepcions de les senyoretetes–, val més retirar-se a la Tebaida de la misantropia. Crec que és un bon consell per a totes les persones que tenen la desgràcia de tenir unes faccions com les meves. D'altra banda, no podria pas dir de quin color tinc els ulls exactament. Són potser massa petits per a veure'ls clars. De vegades em semblen d'un negre gris amb un puntet brillant susceptible de donar un esclat viu.

Tinc la cara notòriament plana i els pòmuls amples i sortits. Això féu dir a alguns amics de Barcelona –i Màrius Aguilar ho escriví més tard en un diari– que jo semblo un rus del Mediterrani. L'observació em féu molta gràcia i vaig prendre peu en la comparació per

a elaborar genealogia fantasista de la meva família. Segons aquest pedigree, descendeixo d'una gent de raça eslava, per no dir mongòlica, que fou capturada el segle xvi per una nau algeriana i alliberada davant d'aquestes platges per una fusta cristiana. Desembarcats batejats que foren, els meus avantpassats trobaren que, en aquest apis, s'hi estava tan bé que s'hi establiren definitivament. Alguns amics –i enemics– meus han arribat a inventar tants de detalls i a carregar la genealogia de tantes notícies entre absurdes i versemblants, que de vegades em sembla que quan en parlen s'arriben a creure el que diuen.

Josep Pla. *Autoretrat verídic... In: El quadern gris. Barcelona: La Butxaca, 2012*

Activitats:

Escriu el teu autoretrat. Pots utilitzar el textos 1 i 2 com a exemple.

Creus que l'aspecte físic d'una persona està relacionat amb el seu caràcter?

Creus que la veritable bellesa d'una persona es troba en el seu interior?

Es diu que les persones físicament més maques aconseguen millors feines. Estàs d'acord?

Quantes hores necessites per sentir-te bé?

Quan veus un noi o una noia, en què et fixes primer, en la seva cara o en el seu cos?

Creus que a la República Txeca la gent està molt preocupada pel seu cos?

Com és físicament la majoria de la gent en el teu país?

6. La salut i les malalties

1. No em trobo bé

Com es troba?

em trobo (molt) bé
 em trobo perfectament (força bé)
 no sóc a la meua pell
 no em trobo bé
 estic indisposat
 estic malalt
 estic delicat de salut
 el meu estat de salut empitjora
 el seu estat de salut és molt greu
 ésser a les acaballes

Quin problema de salut té?

síntomes d'algunes malalties
 Què li passa?
 On li fa mal?
 Em fa mal el cap, tinc mal al cap
 Tinc migranya
 Tinc mal al coll
 Em marejo
 Em roda el cap
 Se'm regira l'estómac
 vomitar
 el vòmit
 desmaiar-se
 la inconsciència
 quedar-se sense alè
 tornar en si

Necítím se dobře

Jak se máte?

mám se (velmi) dobře
cítím se skvěle (docela dobře)
nejsem ve své kůži
není mi dobře
nejsem zcela zdrav, jsem indisponován
jsem nemocen
jsem chatrného zdraví
můj zdravotní stav se zhoršuje
jeho stav je velmi vážný
být v posledním těžěří

Jaké máte potíže?

příznaky některých nemocí
Co vám je?
Kde vás bolí, co vás bolí?
Bolí mě hlava
Mám migrénu
Bolí mě krk
Mám závratě
Udělal se mi špatně; mám závrat'
obrací se mi žaludek
zvracet
zvracení
omdlít
bezvědomí
zůstat v bezvědomí, zůstat bez sebe
přijít k sobě

estar pà·lid	<i>být bledý</i>
tenir mal aspecte, tenir mala cara	<i>vypadat špatně</i>
sagnar per la nariu	<i>teče mi z nosu krev</i>
tinc tos	<i>mám kašel</i>
em piquen els ulls	<i>pálí mě oči</i>
tinc febre	<i>mám teplotu</i>
el termòmetre marca 38 graus	<i>teploměr ukazuje 38 stupňů</i>

2. Malalties

Nemoci

contreure una malaltia	<i>chytit nějakou nemoc, nakazit se nějakou nemocí</i>
el bacil	<i>bacil</i>
el virus	<i>virus</i>
emmalaltir	<i>onemocnět</i>
vacunar (contra la diftèria)	<i>očkovat (proti záškrtu)</i>
la vacuna	<i>vakcína</i>
la vacunació	<i>očkování, vakcinace</i>
la malaltia aguda	<i>akutní onemocnění</i>
contagiosa	<i>nakažlivá nemoc</i>
crònica	<i>chronická nemoc</i>
mental	<i>duševní, mentální onemocnění</i>
greu	<i>vážné onemocnění</i>
lleu	<i>lehké onemocnění</i>
hereditària	<i>dědičná nemoc</i>
incurable	<i>nevléčitelná nemoc</i>
mortal	<i>smrtná nemoc</i>
infantil	<i>dětská nemoc</i>
interna	<i>vnitřní onemocnění</i>
professional	<i>nemoc z povolání</i>
el pacient	<i>pacient</i>
l'hipocondríac	<i>hypochondr</i>
estar al llit	<i>ležet v posteli</i>

prendre medicaments
 les pastilles
 prendre xarop contra la tos

užívat léky, brát léky
tablety, pilulky
vzít si trochu sirupu na kašel

malalties infantils

la parotiditis
 el xarampió
 l'escarlata
 la varicel·la
 la inflamació de l'orella, otitis
 la paràlisi infantil, la poliomielitis
 la rubèola
 la tos ferina
 la diftèria

dětská onemocnění

příušnice
spalničky
spála
plané neštovice
zánět středního ucha
dětská obrna
zarděnky
černý kašel
záškrt

malalties per refredament

refredar-se
 ronquejar
 esternudar
 mocar-se
 tossir
 la tos
 la grip
 tenir la grip
 el refredat
 el constipat
 l'angina
 la bronquitis
 la pneumònia
 l'accés de tos
 agafar la grip
 tenir penellons als peus

nemoci z nachlazení

nachladit se
chraptět
kýchát
smrkat
kašlat
kašel
chřipka
mít chřipku
nachlazení, kašel a rýma
rýma
angina
bronchitida
zápal plic
záchvat kašle
chytit, dostat chřipku
omrzly mu nohy

malalties de la civilització

l'apoplexia
 l'atac d'apoplexia
 l'embòlia cerebral
 l'infart de miocardi
 patir un infart
 la hipertensió
 l'asma
 l'al·lèrgia
 l'eczema
 la diabetis

altres malalties

l'apendicitis
 els càlculs biliars
                     urinaris
 la nefritis
 morir a causa d'un infart
 ser al·lèrgic a una cosa
 l'úlcer a d'estómac
 la diarrea
 l'estrenyiment
 enverinar-se
 el verí
 la intoxicació
 la hepatitis
 la lepra
 la pesta
 el tifus
 el còlera
 el paludisme, la malària
 la tuberculosi
 el raquitisme

civilizační choroby

mrtvice
 záchvat mrtvice
 mozková mrtvice
 infarkt myokardu
 dostat infarkt
 hypertenze, vysoký krevní tlak
 záducha, astma
 alergie
 ekzém, vyrážka
 cukrovka

jiná onemocnění

zánět slepého střeva
 žlučové kamínky
 močové kamínky
 zánět ledvin
 zemřít na infarkt
 být alergický na co
 žaludeční vřed
 průjem
 zácpa
 otrávit se
 jed
 otrava (plynem, alkoholem)
 hepatitida, žloutenka
 malomocenství, lepra
 mor
 tifus
 cholera
 malárie
 tuberkulóza
 křivice

el reumatisme
 la meningitis
 el càncer
 el tumor maligne
     benigne
 la bogeria, la demència
 el manicomi

revmatismus
zápal mozkových blan
rakovina
zhoubný nádor
nezhoubný nádor
šílenství
blázninec

la discapacitat

ser cec
 perdre la vista
 prèsbita
 miop
 guenyo
 borni
 tartamut
 tartamudejar
 sordmut
 sord
 mut
 paralític
 impedit
 invàlid
 coix
 manc
 geperut

postížení
být slepý
oslepit
dalekozraký
krátkozraký
šilhavý
jednooký
koktavý
koktat
hluchoněmý
hluchý
němý
paralytik
zmrzačený, chromý
invalida
kulhavý, kulhavý člověk
jednoruký, jednoruký člověk
hrbatý, hrbáč

3. L'accident

la ferida, la lesió
sobreviure a un accident
patir una ferida (greu)
estar en coma
fracturar-se, trencar-se la cama
la fractura
contusionar
la contusió
l'hematoma
tòrcer-se
dislocar-se
luxació
cremar-se amb una cosa
la cremada (de primer grau)
escaldar-se
la butllofa
tallar-se
caure
trencar-se una dent
el bony
blau
tenir un ull de vellut
m'ha mossegat un insecte
se m'ha inflat el turmell
la inflor
sagnar
pèrdua de sang
em surt sang

els primers auxilis

salvar la vida a una persona

úraz

rána, zranění
přežít nehodu
utrpět (vážné) zranění
být v komatu
zlomit si nohu
zlomenina
pohmoždit
pohmoždění, pohmožděnina
krvní výron
vyvrtnout si
vymknout si, vykloubit si
vykloubení
spálit se o co
popálenina (1. stupně)
opařit se
puchýř
pořezat se, říznout se
upadnout
vyrazit si zub
boule
modřina
má modrofialové oko (modřinu)
bodnul mě nějaký hmyz
opuchl mi kotník
otok, opuchlina
krvácet
krvácení, ztráta krve
teče mi krev

první pomoc

zachránit život komu

Campi qui pugui!
 prestar els primers auxilis
 l'auxili
 Auxili!, Socors!, Ajudeu-me!
 ressuscitar
 la respiració artificial
 la respiració boca a boca
 embenar la ferida
 la bena
 encanyar
 aplicar una compresa
 la compresa
 enguixar una cama

zachraň se, kdo můžeš!
poskytnout první pomoc
pomoc
Pomoc!
Oživit, vzkřísit k životu
umělé dýchání
dýchání z úst do úst
obvázat ránu
obvaz
dát do dlah
přiložit obklad
obklad
dát nohu do sádry

el guix
 l'emplastre
 aplicar un emplastre
 el cotó fluix
 la gasa esterilitzada
 la llitera
 l'ambulància

sádra
náplast
přiložit náplast
vata
sterilní obvaz, gáza
nosítka (pro nemocné)
sanitka, ambulance, záchranka

4. A l'hospital

v nemocnici

el centre sanitari
 el portalliteres
 l'hospital
 la policlínica
 la clínica
 el servei d'urgències
 el metge de guàrdia
 la sala de espera

zdravotní středisko
nosič nosítek s nemocným
nemocnice
poliklinika
klinika, sanatorium
lékařská pohotovost
službu konající lékař
čekárna

el consultori
les hores de consulta
el laboratori

ordinace
ordinační hodiny
laboratoř

Phabitació

el pacient
el pijama
la bata
les sabatilles
el llit
la tauleta
la història clínica
la cadira
la cadira de rodes
les crosses
la infusió

pokoj
pacient
pyžamo
župan
bačkory
postel
stolek
klinický obraz
židle
invalidní vozíček
berle
infuze

a la consulta del metge

l'assistència mèdica
el sèrum
anar al metge
atendre a una persona
curar a una persona
la infermera
l'examen mèdic
la recepta
el cirurgia
el quiròfan
l'instrumental quirúrgic
operar
l'operació

u lékaře
lékařská péče
sérum
jít k lékaři
pečovat o někoho
léčit někoho
zdravotní sestra
lékařská prohlídka
předpis
chirurg
operační sál
chirurgické nástroje
operovat
operace

Frases fetes:

Curar-se en salut
 Fer visita de metge
 Tenir una salut de cavall
 Estar fet una olla de cols
 No estar gaire catòlic
 Deixar algú com un drap brut

Text 1**Creure's malalt**

L'ansietat per la salut és un trastorn psicològic que fa creure a l'afectat que té greus problemes de salut. La persona té sensacions reals al seu cos que indiquen que alguna cosa no funciona bé. Convençut que pateix una malaltia, se'n va al metge angoixat per obtenir un diagnòstic, que en aquest cas, descarta cap malaltia física. Els símptomes que han disparat l'alerta desapareixen per un període de temps, però al cap de pocs dies tornen a sortir i desencadenen noves angoixes en la persona que els pateix. Els indicis de preocupació es poden despertar a partir de certes manifestacions corporals com poden ser pigues, petites ferides, tos, batecs del cor, moviments involuntaris o sensacions físiques no molt clares. La persona que es creu malalta pensa que són manifestacions de malalties greus com un càncer, la sida o un infart. Aquest és un procés psicològic que comença amb una preocupació excessiva per la salut i que té moltes gradacions. Forma part dels anomenats trastorns amb síndromes somatoformes i provoca que la persona afectada somatitzi les seves angoixes sobre el seu cos. En els casos més greus, l'obsessió per la salut pot arribar a inhibir la capacitat de l'individu per fer front a la vida quotidiana i per gestionar les malalties comunes. En aquest cas, el trastorn pot ser ja considerat una malaltia mental.

Perfil de l'afectat

Encara que els afectats per un trastorn d'ansietat per la salut no tenen un perfil definit, el problema es presenta amb més freqüència en homes entre 30 i 40 anys, i en dones entre 40 i 50 anys. També en les persones que han viscut abans una malaltia greu o han crescut en un entorn familiar centrat en la malaltia. Les característiques psicològiques i de comportament comunes són:

- Es preocupen constantment per la salut i tenen un nivell d'autovigilància del cos exagerat.
- Sovint parlen de malalties i símptomes a les persones del seu entorn i als desconeguts.
  - Busquen i dediquen molta atenció a les informacions sobre malalties i consulten diversos especialistes sanitaris.

- Poden anar reiteradament als serveis d'Urgències dels hospitals.
- Es fan autoexploracions cercant símptomes de malalties.
- Solen sofrir ansietat i estrès i prioritzen les sensacions negatives del cos per sobre de les positives.
- Tenen por i temors per la seva integritat física i canvien sovint d'estat d'ànim.
- Alguns afectats eviten visitar un metge per por que els confirmi els seus temors sobre les malalties.
- El patiment físic i psicològic és real, tot i no tenir un origen físic contrastat.
- Tenen poca resistència al dolor físic i el sobredimensionen. Una petita ferida pot convertir-se en tot un drama.
- En alguns casos, l'afectat pot automedicar-se de manera desmesurada i sense consultar el metge. En d'altres, pot evitar prendre cap fàrmac per por que li produeixi efectes adversos o una nova malaltia.

Dr. Roger Vinyeta. Creure's malalt. In: http://www.fersalut.cat/salut/creures_malalt.html, datum zhédnutí 13. října 2014.

Text 2

Addicció al sol

És l'estiu, i probablement moltes persones passin uns dies a la platja realitzant activitats diverses, entre les quals prendre el sol. A la dècada de 1940 es va iniciar la moda de tenir la pell bronzejada, un senyal que inicialment era indicatiu de l'estatus econòmic d'aquella persona que es podia permetre passar uns dies de vacances. Abans, però, era just al contrari, i encara és així en alguns països: la pell blanca es considerava més elegant perquè volia dir que la persona no havia d'estar exposada al sol per guanyar-se la vida. Ara ja no és cap indicatiu d'estatus, però la moda es manté, motiu pel qual a finals de la dècada de 1970 es van desenvolupar els aparells de rajos UVA. La llum solar presenta beneficis indubtables sobre la salut, però també perjudicis evidents, atès que l'exposició al sol incrementa la probabilitat de tenir càncer de pell. Fins fa poc es pensava que bronzejar-se era únicament una moda, però s'ha vist que, a més, els rajos ultraviolats causen addicció. Diversos estudis mostren que fins al 70% dels usuaris habituals dels aparells d'UVA podrien ser-ne addictes. Un treball que s'acaba de publicar a la revista *Cell* explica l'origen d'aquesta addicció.

Els beneficis del sol van ser descoberts pels grecs i romans, que van encunyar el terme “helioteràpia” i van dissenyar els primers solàriums. Ajuda a fabricar vitamina D i és molt eficaç en determinats processos dolorosos que afecten els ossos, la musculatura i les articulacions, atès que exerceix un lleuger efecte sedant. A més produeix una agradable sensació de benestar general, motiu pel qual és una de les teràpies més utilitzades contra la depressió als països nòrdics.

Tanmateix, també incrementa la probabilitat de tenir càncer de pell, en funció de l'estona que hom hi estigui exposat, el tipus de pell i l'ús de protectors solars adequats. Malgrat que aquest efecte indesitjat sigui àmpliament conegut, la seva incidència augmenta un 3% any rere any, a causa d'una exposició excessiva als rajos ultraviolats. Quan aquesta radiació toca la pell interactua amb el material genètic i provoca un increment de mutacions, algunes de les quals afavoreixen la formació de tumors. El mateix sistema genètic detecta aquests danys, i intenta protegir l'ADN activant la producció d'un pigment fosc que bloqueja els rajos ultraviolats, la melanina. Aquest és el motiu pel qual l'exposició al sol i a les làmpades solars bronzeja la pell.

Quan els rajos ultraviolats toquen la pell, les cèl·lules comencen a fabricar una proteïna anomenada proopiomelanocortina, que es fragmenta en diversos trossos. Un d'ells constitueix l'anomenada hormona estimuladora dels melanòcits, que són les cèl·lules que produeixen la melanina, i les commina a fer-ne. Un altre, tanmateix, forma l'anomenada endorfina beta. Les endorfines són uns neuropèptids opioïdes que interaccionen amb uns receptors del cervell, i generen sensació de benestar. Moltes drogues interactuen també amb aquests mateixos receptors. En el cas de la llum del sol i dels aparells d'UVA, l'activació del sistema opioïde permet explicar la sensació de benestar i l'efecte sedant, i també que en algunes persones especialment propenses els causi addicció, una dependència física com si fos una droga. Prendre el sol amb molta moderació i sempre amb productes protectors és agradable i bo, però sens dubte aquest poder addictiu se suma a la moda del bronzejat per explicar aquest malaurat increment de casos de càncer de pell.

David Bueno i Torrens. Addicció al sol. In: <http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/7-vista/8-articles/764778-addiccion-al-sol.html>, datum uveřejnění 14.07.2007

Activitats:

- Què fas per mantenir-te sa/sana?
- Quins símptomes tenen el refredat i la grip? Com es curen?
- Tens al·lèrgia a alguna cosa? Com t'afecta en la teva vida diària?
- Què aconsellaries a una persona que vol aprimar-se?
- Creus que els serveis sanitaris funcionen bé en el teu país?
- Quina opinió tens sobre les medicines alternatives?
- Quant de temps dediques a fer algun exercici físic cada setmana? Creus que és suficient?
- Acostumes a estar malalt o malalta sovint?
- Tens costum de llegir els prospectes de les medicines que et recepten els metges?
- Et mareja la vista de la sang o l'olor d'alguns productes sanitaris? Quina relació tens amb els centres i el personal mèdic?
- Quins remeis tens a casa per a les digestions pesades? I per al mal de cap?
- Com funciona el sistema de salut del teu país?

7. La roba i la moda

la roba

la peça de roba
 vestir-se (bé/malament)
 posar-se la roba
 descalçar-se
 treure's la roba
 calçar-se
 arreglar-se
 Quin número de peu té?
 estar arreglat
 anar a la moda
 estar de moda
 passar de moda
 la revista de moda
 la desfilada de moda
 estar boig per la moda
 s'ha d'anar a la moda

1. El taller de costura

la modista
 el sastre
 el tallador
 el dissenyador
 el fotògraf
 la model
 el maniquí
 refer un vestit
 allargar
 escurçar
 eixamplar

oděv

kus, část oděvu
 oblékat se (vkusně/nevkusně)
 obléci se
 zout se
 svléci si
 obouvat se
 upravit se
 Jakou máte velikost bot?
 být upravený
 vypadat moderně
 být v módě
 vyjít z módy
 módní časopis
 módní přehlídka
 být posedlý módou
 je třeba jít s módou, sledovat módu

u švadleny, v krejčovské dílně

švadlena
 krejčí
 stříhač (krejčí)
 návrhář
 fotograf
 modelka
 krejčovská panna
 přešít šaty
 popustit, prodloužit
 zkrátit
 rozšířit

estrènyer	<i>zúžit</i>
sargir	<i>látat</i>
el pegat	<i>záplata</i>
cosir	<i>šít</i>
la costura	<i>šev</i>
prendre mides	<i>měřit</i>
les mides	<i>míry</i>
brodar	<i>vyšívat</i>
el brodat	<i>výšivka</i>
emprovar	<i>zkoušet</i>
arreglar	<i>upravit</i>

les eines i utensilis de la cosidora

la màquina de cosir	<i>potřeby švadleny</i>
el cosidor	<i>šicí stroj</i>
l'agulla de cap	<i>šicí stůl, křežčovský stůl</i>
	<i>špendlík</i>

l'agulla	<i>jehla</i>
l'aguller	<i>jehelníček</i>
el fil	<i>nit</i>
enfilat (el fil a l'agulla)	<i>navléknout nit do jehly</i>
el guix (de sastre)	<i>(křežčovská) křída</i>
la cinta mètrica	<i>(křežčovský) metr</i>
el didal	<i>náprstek</i>
el motllo, el patró	<i>střih</i>
les estisores	<i>nůžky</i>
tallar el vestit segons el patró	<i>nastříhat šaty podle stříhu</i>
tallar el fil de la tela	<i>stříhnout látku po niti</i>
esfilagarsar	<i>roztřepit (okraj látky)</i>

el vestit d'home i de dona

usat	<i>oblek a šaty</i>
gastat	<i>nošené</i>
	<i>obnošené</i>

de mal gust	<i>nevskusné</i>
un model discret	<i>nenápadné šaty</i>
cridaner	<i>nápadné</i>
atractiu	<i>atraktivní, přitažlivé</i>
atrevit	<i>odvážné</i>
extravagant	<i>extravagantní</i>
senzill	<i>jednoduché, střízlivé</i>
el vestit confeccionat	<i>konfekční oblek, konfekční šaty</i>
el vestit a mida	<i>oblek šitý na míru</i>
el coll	<i>límeč</i>
la solapa	<i>klopa</i>
el puny	<i>manžeta</i>
la butxaca interior	<i>náprsní kapsa</i>
de darrera	<i>zadní kapsa</i>
l'escot	<i>výstřih</i>
la màniga llarga	<i>dlouhý rukáv</i>
curta	<i>krátký rukáv</i>
el botó	<i>knoflík</i>
cordar els botons	<i>zapnout (knoflíky)</i>
el trau	<i>knoflíková dírka</i>
la cremallera	<i>zip</i>
el plec	<i>záhyb, záševek</i>
el ribet	<i>lem, lemování</i>
el folre	<i>podšívka</i>
la tela, el teixit	<i>látka</i>
fina	<i>tenká</i>
gruixuda	<i>silná</i>
de llana	<i>vlněná</i>
de cotó	<i>bavlněná</i>
de lli	<i>lněná</i>
de fibra artificial	<i>z umělého vlákna</i>
d'un color	<i>jednobarevná</i>
la seda	<i>hedvábí</i>

el vellut	<i>samet</i>
el ras	<i>satén</i>
el tafetà	<i>taft</i>
la pana	<i>manšestr</i>
la felpa	<i>froté materiál</i>
el teixit elàstic	<i>pružný materiál</i>
la punta de coixí	<i>krajka</i>
folrar (amb)	<i>podšíť (čím)</i>
el teixit a quadres	<i>čtverečkovany, kostkovaný materiál</i>
florejat	<i>květinový</i>
amb puntets	<i>s puntíky</i>
el llenç	<i>plátno</i>

2. Els colors

negre	<i>černý</i>
gris	<i>šedý</i>
blanc	<i>bílý</i>
groc	<i>žlutý</i>
vermell	<i>červený</i>
blau	<i>modrý</i>
verd	<i>zelený</i>
marró	<i>hnědý</i>
taronja	<i>oranžový</i>
violeta	<i>fialový</i>
rosa	<i>růžový</i>
clar	<i>světlý</i>
fosc	<i>tmavý</i>
pàl·lid	<i>bledší odstín</i>
colors vius	<i>živé barvy</i>
blau cel	<i>bleděmodrý</i>

3. La roba

roba d'estar per casa

oblečení

domáci oblečení

la camisa de dormir	<i>noční košile</i>
el pijama	<i>pyžamo</i>
el barnús	<i>župan</i>
la peça de roba esportiva, el xandall	<i>tepláky</i>

la roba interior

el sostenidor	<i>podprsenka</i>
les calces	<i>dámské kalhotky</i>
l'eslip (pl. els eslips)	<i>slipy</i>
els calçotets	<i>spodky</i>
la samarreta	<i>tričko</i>
(de senyora)	<i>košilka</i>
(d'home)	<i>nátělník</i>
la lligacama, la garrotera	<i>podvazky</i>
la cotilla	<i>korzet</i>
les enagües	<i>spodnička, kombiné</i>
les mitges de seda	<i>hedvábné punčochy</i>
de niló	<i>nylon</i>
sense costures	<i>bezešvé punčochy</i>
carrera a les mitges	<i>puštěná očka na punčoše</i>
el mitjó	<i>ponožka</i>
un parell de mitjons	<i>pár ponožek</i>

roba de dona

l'abric	<i>dámské oblečení</i>
l'abric de pell	<i>kabát, plášť</i>
folrat de pell	<i>kožich</i>
el gavany, el sobretot	<i>podšitý kožešinou</i>
el vestit	<i>svrchník</i>
de dues peces	<i>kostým</i>
d'ètiqueta	<i>kostýmové šaty</i>
fet a mida, de confecció	<i>vycházkové oblečení</i>
	<i>šaty na míru</i>

de festa	<i>sváteční šaty</i>
de nit	<i>večerní šaty</i>
de gala	<i>slavnostní oblečení</i>
d'èmbarrassada	<i>mateřské, těhotenské šaty</i>
de núvia	<i>svatební</i>
regional	<i>kroj</i>
la jaqueta	<i>sako, kábátek</i>
la caçadora	<i>bunda</i>
la faldilla	<i>sukně</i>
pantaló	<i>kalhotová sukně</i>
recta	<i>rovná</i>
estreta	<i>úzká</i>
de vestit	<i>šatová</i>
la brusa	<i>halenka</i>
la brusa camisera	<i>košilová halena</i>
el pul·lòver, el jersei	<i>svetr</i>
el davantal	<i>zástěra</i>
el conjunt	<i>komplet</i>
l'impermeable	<i>nepromokavý plášť; pláštěnka</i>
la caputxa	<i>kapuce</i>
el vestit de bany de dues peces	<i>dvoudílné plavky</i>
el banyador	<i>plavky vcelku</i>
els pantalons curts, les bermudes	<i>krátké kalhoty, šortky</i>
roba d'home	<i>pánské oblečení</i>
el vestit d'home	<i>pánský oblek</i>
encreuat	<i>dvouřadý oblek</i>
la granota de mecànic	<i>montérky</i>
la jaqueta i el pantaló	<i>sako a kalhoty</i>
la ratlla del pantaló	<i>nažehlený puk</i>
el pantaló a ratlles	<i>proužkované kalhoty</i>
la jaqueta encreuada	<i>dvouřadové sako</i>

el coll de la jaqueta	<i>límeč na saku</i>
la camisa	<i>košile</i>
la corbata	<i>kravata</i>
l'armilla	<i>vesta</i>
el frac	<i>frak</i>
l'esmòquing	<i>slavnostní oblek</i>
l'abric d'entretemps	<i>převlečník, svrchník</i>
d'estiu	<i>letní kabát</i>
d'hivern	<i>zimní kabát</i>
el coll de pel	<i>kožešinový límeč</i>
l'anorac	<i>bunda (zimní)</i>
la jaqueta esportiva	<i>sportovní sako</i>
el pantaló de golf	<i>kratší kalhoty, golfky</i>

accessoris per al cap

el barret de tela	<i>látkový klobouk</i>
de senyora	<i>dámský</i>
de palla	<i>slaměný klobouk</i>
d'ala ampla	<i>se širokou střeou</i>
de copa	<i>cylindr</i>
de bolet	<i>buřinka</i>
la flor artificial	<i>umělý květ</i>
el vel	<i>závoj, rouška</i>
l'agulla del barret	<i>špendlík do klobouku</i>
la gorra d'esport	<i>sportovní čepice</i>
amb visera	<i>čepice se štítkem, šiltovka</i>
de pell	<i>kožešinová čepice</i>
de casa	<i>domácí čepice</i>
la boina	<i>baret, rádiovka</i>
la boina de llana	<i>pletená čepice</i>
el mocador (per al cap)	<i>šátek</i>

el calçat

els cordons

lligar els cordons

deslligar els cordons

la sabata baixa

de cuir

d'esports

sense cordons

de ball, de nit

amb sivella

botes altes

de goma

per a la feina

les sabatilles

la xancleta

les plantofes

la sandàlia

els mocassins

l'espardenya

el calçat de luxe

la solera (de suro)

el taló alt

la plantilla

el betum

la sabata de xarol

obuv

tkaničky

zavázat tkaničky

rozvázat

polobotky

kožené boty

sportovní boty

bez tkaniček

večerní boty

se sponkou

kozačky, vysoké boty

gumáky, holínky

pracovní boty

domácí boty, trepky

přezůvka, koupací obuv

papuče

sandál

mokasíny

plátěnka, konopný střevíc

luxusní obuv

podrážka (korková)

podpatek vysoký

vložka do bot

krém na boty

lakový střevíc

4. Els accessoris de moda

les joies

el joier

les arracades

el collar de perles

las pedres precioses

el brillant

módní doplňky

šperky

šperkownice

náušnice

perlový náhrdelník

drahé kameny, drahokamy

briliant

el granat	<i>granát (kámen)</i>
el robí	<i>rubín</i>
el safir	<i>safir</i>
l'esmaragda	<i>smaragd</i>
l'ágata	<i>achát</i>
el medalló	<i>medailón</i>
el braçalet, la polsera	<i>náramek</i>
el collaret	<i>řetízek na krk</i>
la cadena del rellotge	<i>řetízek na hodinky</i>
l'anell de brillants	<i>briliantový prsten</i>
l'agulla de pit	<i>brož</i>
el mocador	<i>šátek na krk</i>
els guants	<i>rukavice</i>
la bufanda	<i>šála</i>
el paraigües	<i>deštník</i>
el cinturó	<i>pásek</i>
el maniguet	<i>rukávník</i>

5. Els productes de bellesa

el perfum	<i>krášlicí prostředky</i>
el coloret	<i>parfém</i>
la pols	<i>červeň na tváře</i>
empolvorar-se	<i>pudr</i>
la crema per a la cara	<i>pudrovat se</i>
l'esmalt d'ungles	<i>pleťový krém</i>
el dissolvent	<i>lak na nehty</i>
el pintallavis	<i>odlakovač</i>
el maquillatge	<i>rtěnka</i>
el xampú	<i>líčení (obličej), make up</i>
la gomina	<i>šampon</i>
	<i>lak na vlasy</i>

Frases fetes:

Nedar i guardar la roba
Abaixar-se els pantalons
Portar els pantalons
Cagar-se a les calces
Ésser un calces/calçasses
Portar les calces
Afluixar l'armilla
Anar folrat/calent d'armilla
Anar fluix d'armilla
Aixecar la camisa
Canviar de camisa
Deixar-hi la camisa
No tocar la camisa a la pell
Ser cul i camisa
Jugar-se la camisa
Anar amb una sabata i una espadenya
No arribar a la sola de la sabata
Ser un sapatot
Posar-s'ho per barret
Treure's el barret
Anar/viure de gorra
Fer mans i mànigues
Anar en mànigues de camisa
Fer màniga ampla
Filar prim
Fil per randa
Ser un llepafils
Posar fil a l'agulla
Embolicar la troca
No fer peça
Haver-hi mala peça al teler
Quedar-se per vestir sants
Gratar-se la butxaca

Text 1

Barcelona, 11 de gener de 2002.

Resum d'intervencions dels espectadors a la pregunta d'actualitat del dia sobre els famosos i famoses que pitjor vesteixen:

En Jordi, de Torelló, pensa que la infanta Helena vesteix de pena, contràriament a la creença popular de què vesteix molt bé. No li agraden en absolut els barrets que acostuma a portar, típics de les cultures anglosaxones.

La Maria Teresa, d'Olesa de Montserrat, diu que la Duquessa d'Alba hauria d'encapçalar el rànquing de dones més mal vestides del món, i en canvi, pensa que la Isabel Preysler vesteix prou bé, que és molt elegant. Pensa que la Infanta Helena i l'Infanta Cristina vesteixen igual de malament.

L'Àfrica, d'Arenys de Munt, pensa que l'Ágata Ruiz de la Prada vesteix horrorosament, perquè va amb uns colors i unes formes massa llampanants, en canvi la Penélope Cruz vesteix amb una gran elegància.

La Núria, de Barcelona, pensa que l'Ana Obregon, va sempre estreta, embotida i "apretada", i porta uns colors que mai combinen. La més ben vestida, segons la Núria, és la Paloma Cuevas, que vesteix molt bé i és molt guapa.

La Núria, de St Pol de Mar, pensa que la Marujita Díaz, provoca mals de panxa quan mires els vestits que porta. La més ben vestida segons la Núria, és la Isabel Preysler.

La Fàtima, de Barcelona, pensa que la Bibi Andersen és la pitjor, perquè per la seva edat va massa agosarada i crida l'atenció en excés.

La Montse de Cornellà de Llobregat, diu que la Duquessa d'Alba, amb les seves faldilles de quadres i jerseis de flors s'ho hauria de fer mirar. Hauria d'anar una mica més clàssica. L'Helena Garcia Melero vesteix molt bé.

L'Àngela, de Caserres, diu que la famosa que pitjor vesteix és la Victòria Abril, amb mitjons i faldilles estrambòtiques... La Judith Mascó és la més ben vestida.

En **Josep Maria**, de St. Cugat del Vallès, pensa qui pitjor arreglada va és, sens dubte, la Duquessa d'Alba que ha demostrat no tenir gust per res. No sap vestir-se i amb els diners que té, bé podria llogar-se un estilista que l'eduqués en el món de l'estètica. La més ben vestida és la Júlia Roberts

Pregunta d'actualitat. In: <http://www.tv3.cat/connexions/act1101.htm>, datum zhlédnutí 13. 10. 2014

Text 2

Cada període històric ha marcat una manera de vestir. A través de la indumentària s'expressen els costums i la filosofia de les persones, les seves necessitats, les exigències socials i el gust, que han anat variant durant les diferents èpoques.

Si ens centrem en el període d'entreguerres, veiem que la Primera Guerra Mundial va comportar una transformació en el vestir; la indumentària femenina es va haver d'adaptar als nous rols que exigien agilitat, comoditat i llibertat de moviments. Les dones assumien feines abans exercides només per homes, i requerien una indumentària pràctica. Aquest fet va fer que també comencessin a gaudir d'una certa llibertat econòmica i s'esdevingués un canvi en els costums socials: algunes dones podien treballar als matins i a la nit, sortir, ballar i divertir-se.

Tot això va comportar una revolució en la història de la moda. El cos femení s'alliberava de la sobrecàrrega de complements de l'època anterior i la dona vestia més sobria, seguint una silueta tubular influenciada pel Cubisme, amb línies planes i rectes i una cintura lliure. En quant al cabell, s'estilava portar-lo tallat ben curt, *à la garçonne*.

Coco Chanel, amb el seu estil senzill, ofería una roba perfectament adequada a aquestes noves dones, modernes i pràctiques. Chanel va promoure un nou estil, un nou tipus de dona, juvenil i activa. Algunes de les aportacions destacades de Coco Chanel van ser el seu *tailleur* o vestit jaqueta, l'escurçament de la faldilla, l'ús dels pantalons femenins, l'adaptació del vestit d'esport a la vida urbana, l'ús de les joies i les pells barates, la bijuteria de luxe i les sabates planes. També va utilitzar el gènere de punt com a teixit d'exterior i va fer del color negre el color de l'elegància. Tenia com a base la sobrietat i la comoditat, l'elegància basada en el confort.

Altres dissenyadores com Jeanne Lanvin, Madeleine Vionnet, Elsa Schiaparelli, Jenny o Madame Grès i dissenyadors com Paul Poiret o Jean Patou, entre d'altres, van destacar per les seves creacions i van liderar la moda a París durant el període 1920-1939.

La moda començava a convertir-se en una obsessió per a totes les dones, també per la influència d'una premsa femenina creixent. Revistes com *Vogue* i *Harper's Bazaar* van contribuir a difondre l'interès popular per la moda i fer-la més accessible. Aquestes revistes van difondre ràpidament les creacions de les principals cases de moda donant-los així el màxim de publicitat. Altres revistes que publicaven la moda d'aquests anys van ser: *Les Éléances Parisiennes*, *La Gazette du Bon Ton*, *Art Goût Beauté*. A nivell català trobem la revista de modes i de la llar *La Dona Catalana*.

Revistes de moda dels anys 20 i 30 (fragment). In: <http://www.cdmt.es/revistes-de-moda-dels-anys-20-i-30/>, datum uveřejnění 18.09.2013

Activitats:

- T'agrada fixar-te en la manera com es vesteix la gent? Segueixes les tendències de moda?
- Quina roba et poses en aquestes situacions:
  - Un dia al camp
  - Un dia a la platja
  - Un sopar romàntic
  - Una entrevista de feina
  - Per anar a la discoteca
  - Per anar a dormir
- Algun cop t'ha causat algun problema la teva forma de vestir?
- Ets una persona que té l'armari ple de roba o que té només l'imprescindible?
- Creus que es pot saber com és una persona per la seva forma de vestir?
- Què opines de les botigues de roba de segona mà?
- On t'agrada comprar la roba, en una botiga petita, en un mercat al carrer, en grans superfícies...?
- Pares atenció a la roba que portes i que tot faci joc?
- Com ha de ser un armari rober, perquè sigui pràctic. Ha de tenir molts o pocs pres-tatges? Ha de tenir molts calaixos?

8. La natura

1. La Terra

el globus terraqüi
 el nucli terrestre
 l'escorça terrestre
 el continent

Země

zeměkoule
zemské jádro
zemská kůra
kontinent

Astrologia– astronomia

el sistema solar
 el Sol
 Mercuri (m.)
 Venus (m.)
 La Terra
 Mars
 Júpiter (m.)
 Saturn (m.)
 Urà (m.)
 Neptú (m.)

sluneční soustava
Slunce
Merkur
Venuše
Země
Mars
Jupiter
Saturn
Uran
Neptun

la Lluna:

lluna nova
 mitja lluna
 lluna creixent
 lluna minvant
 lluna plena
 eclipsi total
 eclipsi parcial
 la sortida del sol
 la posta de sol
 les constel·lacions australs
 la Creu del Sud

Měsíc
nový
půlměsíc
dorůstající Měsíc
ubývající Měsíc
úplněk
úplné zatmění
částečné zatmění
východ slunce
západ slunce
konstelace hvězd
Jižní kříž

l'Óssa Major
 l'Óssa Menor
 la Via làctia
 els signes del zodíac
 Àries
 Taure
 Gèminis
 Càncer
 Lleó
 Verge
 Llibra
 Escorpió
 Sagitari
 Capricorn
 Aquari
 Peixos
 predir el destí

la cartografia

el mapa geogràfic
     polític
 el mapamundi
 l'eix de la Terra
 el paral·lel
 el meridià
 l'equador separa els hemisferis
 l'hemisferi nord/sud
 el tròpic de Càncer
     de Capricorn
 el cercle polar àrtic
     antàrtic
 el Pol Nord
     Sud

Velký vůz
Malý vůz
Mléčná dráha
znaky zvěrokruhu
Beran
Býk
Blíženci
Rak
Lev
Panna
Váhy
Štír
Střelec
Kozoroh
Vodnář
Ryby
předpovědět osud

kartografie

zemepisná mapa
politická mapa
mapa světa
zemská osa
rovnoběžka
poledník
rovník odděluje polokoule
severní/jižní polokoule
obratník Raka
obratník Kozoroha
severní (arktický) polární kruh
jižní (antarktický) polární kruh
severní pól
jižní pól

la zona glacial	<i>oblast věčného ledu</i>
temperada	<i>mírné pásmo</i>
subtropical	<i>subtropické pásmo</i>
tropical	<i>tropické pásmo</i>
els quatre punts cardinals	<i>čtyři světové strany</i>
el sud	<i>jih</i>
l'oest	<i>západ</i>
el nord	<i>sever</i>
l'est	<i>východ</i>
el nord-est	<i>severovýchod</i>
el nord-oest	<i>severozápad</i>
el sud-oest	<i>jihozápad</i>
el sud-est	<i>jihovýchod</i>
el Pròxim Orient	<i>Blízký východ</i>
l'Orient Mitjà	<i>Střední východ</i>
l'Orient Llunyà	<i>Dálný východ</i>
el grau	<i>stupeň</i>
la longitud	<i>délka</i>
la latitud	<i>šířka</i>
el compàs	<i>kompas</i>
la brúixola	<i>busola</i>
els continents	<i>světodíly</i>
Europa (f.)	<i>Evropa</i>
Àsia (f.)	<i>Asie</i>
Àfrica (f.)	<i>Afrika</i>
Oceania (f.)	<i>Oceánie</i>
Amèrica (f.) del Nord	<i>Severní Amerika</i>
Central	<i>Střední Amerika</i>
del Sud	<i>Jižní Ameirika</i>
les regions polars	<i>polární oblasti:</i>
l'Àrtic	<i>Arktida</i>
l'Antàrtida	<i>Antarktida</i>

d) la hidrosfera	
el mar	<i>moře</i>
l'oceà	<i>oceán</i>
l'Oceà Atlàntic	<i>Atlantický oceán</i>
Pacífic	<i>Tichomořský oceán</i>
Índic	<i>Indický oceán</i>
Glacial Àrtic	<i>Severní ledový oceán</i>
Glacial Antàrtic	<i>Jižní ledový oceán</i>
el mar Mediterràni/la mar Mediterrània	<i>Středozemní moře</i>
Bàltic	<i>Baltické moře</i>
Negre	<i>Černé moře</i>
del Nord	<i>Severní moře</i>
Mort	<i>Mrtvé moře</i>
alta mar	<i>širé moře</i>
el far	<i>maják</i>
la platja	<i>pláž</i>
la costa	<i>pobřeží</i>
l'onada	<i>vlna</i>
l'escuma	<i>pěna</i>
el penya-segat	<i>skalní útes</i>
el golf	<i>záliv</i>
la badia	<i>zátoka</i>
la península	<i>poloostrov</i>
l'istme	<i>šije</i>
l'illa	<i>ostrov</i>
l'illot	<i>ostrůvek</i>
el Golf de Biscaia	<i>Biskajský záliv</i>
l'Estret de Gibraltar	<i>Gibraltarský průliv</i>
la Península Ibèrica	<i>Iberský poloostrov</i>
les Illes Balears	<i>Balearské ostrovy</i>
l'arxipèlag	<i>souostroví</i>
el riu	<i>řeka</i>

el rierol	<i>potok</i>
la riba	<i>břeh</i>
la font	<i>pramen</i>
la presa	<i>přehrada</i>
el dic	<i>hráz; jez</i>
el llac	<i>jezero</i>
la llacuna	<i>jezířko</i>
l'estany	<i>rybník</i>
aigua salada	<i>slaná voda</i>
aigua dolça	<i>sladká voda</i>
de font	<i>pramenitá</i>
potable	<i>pitná</i>
de pluja	<i>dešťová</i>
mineral	<i>minerální</i>
termal	<i>léčivá</i>
el navegant	<i>mořeplavec</i>
donar la volta al món	<i>objet, obeplout svět</i>

la superfície terrestre

el turó	<i>zemský povrh</i>
la muntanya	<i>kopec</i>
la serralada	<i>hora</i>
la cresta	<i>pohoří</i>
l'altiplà	<i>hřeben (hory)</i>
el cim	<i>náhorní rovina</i>
l'allau	<i>vrcholek (zasněžený)</i>
escalar	<i>lavina</i>
l'escalador	<i>zlézt (horu)</i>
l'alpinisme	<i>horolezec</i>
el congost	<i>horolezectví</i>
el precipici	<i>průsmyk</i>
el canó	<i>propast</i>

la vall
 el peu d'una muntanya
 el vessant – la pendent
 la cova
 la plana
 la terra baixa

údolí
úpatí hory
stráň, svah
jeskyně
rovina
nižina

les catàstrofes naturals

la sismologia
 l'ona sísmica
 l'epicentre
 el sismògraf
 l'activitat volcànica
 el volcà extint
 el volcà actiu
 el cràter
 el corrent de lava
 el despreniment
 el diluvi
 l'incendi
 l'huracà

přírodní katastrofy

seismologie
seismická vlna
epicentrum
seismograf
sopečná činnost
vyhaslá sopka
činná sopka
kráter
proud lávy
sesuv
potopa, záplava, povodeň
požár
hurikán

l'ecologia

el medi ambient
 la contaminació
 la conservació – la protecció de la naturalesa
 el deteriorament ecològic
 les emissions
 el producte químic nociu
 el material radioactiu
 les deixalles radioactives
 la radiació ultraviolada

ekologie

životní prostředí
znečištění
zachování, ochrana přírody
zhoršení, poškození životního prostředí
emise
škodlivá chemická látka
radioaktivní materiál
radioaktivní odpad
ultrafialové záření

el forat a la capa d'ozó	<i>ozonová díra</i>
l'aerosol	<i>aerosol</i>
l'efecte hivernacle	<i>skleníkový efekt</i>
l'escalfament de l'atmosfera, del planeta	<i>oteplování atmosféry, zeměkoule</i>

2.Fauna

l'animal domèstic	<i>domácí zvíře</i>
salvatge	<i>divoké zvíře</i>
carnívor	<i>masožravé zvíře</i>
herbívor	<i>býložravé</i>
insectívor	<i>hmyzožravé</i>
omnívor	<i>všežravé</i>
aquàtic	<i>vodní</i>
diürn	<i>denní</i>
nocturn	<i>noční</i>
indòmit	<i>nezkrotný</i>
el mamífer	<i>savec</i>
la caça major	<i>vysoká (zvěř)</i>
alimentar-se (de)	<i>živit se (čím)</i>
devorar	<i>žrát</i>
atacar	<i>útočit</i>
caçar	<i>lovit</i>
mossegar	<i>kousnout</i>
rugir	<i>řvát</i>
bordar	<i>štěkat</i>
miolar	<i>mňoukat</i>
udolar	<i>výt</i>

els animals tenen

la cua	<i>ocas</i>
les crineres	<i>hříva (koňská)</i>
el musell	<i>čumák, čenich</i>
l'ullal	<i>tesák; kel</i>

la trompa	<i>chobot</i>
la cornamenta	<i>parohy</i>
les potes	<i>nohy (zvířecí)</i>
les banyes	<i>rohy</i>
la peülla	<i>kopyto, pazneht</i>
l'urpa	<i>tlapa, pracka; dráp</i>
les ungles	<i>(paz)nehty</i>
el pèl, el pelatge	<i>srst</i>
la madriguera	<i>pelech, doupě, nora</i>
l'estable	<i>stáj (pro dobytek)</i>
la cavallerissa	<i>stáj (koňská)</i>
les plomes	<i>peří</i>
les ales	<i>křídla</i>
el bec	<i>zobák</i>
les urpes	<i>drápy, pařáty</i>
l'esperó	<i>ostruha</i>
la cresta	<i>hřebínek</i>
el niu	<i>hnízdo</i>
l'ou	<i>vajíčko</i>
les antenes, els tentacles	<i>tykadla</i>
el fibló	<i>žihadlo</i>
las aletes	<i>ploutve</i>
les escames	<i>šupiny</i>

els animals de cria**domáci zvířata**

els animals domèstics	<i>domáci zvíře (papoušek, křeček atp.)</i>				
el mascle	<i>samec</i>	la femella	<i>samice</i>		
el bou	<i>vůl</i>	la vaca	<i>kráva</i>	el vedell	<i>tele</i>
el brau	<i>býk</i>				
el cavall	<i>kůň</i>	l'euga	<i>klisna</i>	el poltre	<i>hřibě</i>
l'ase - el ruc	<i>osel</i>	la somera	<i>oslice</i>		
el porc	<i>prase</i>	la truja	<i>prasnice</i>	el garri	<i>sele</i>
el moltó	<i>beran</i>	l'ovella	<i>ovce</i>	el xai	<i>jehně</i>

el boc	<i>kozel</i>	la cabra	<i>koza</i>	el cabrit	<i>kůzle</i>
el gos	<i>pes</i>	la gossa	<i>fenka</i>	el cadell	<i>stěně</i>
el gat	<i>kocour</i>	la gata	<i>kočka</i>	el gatet	<i>kotě</i>

les aus de corral

drůbež

el gall	<i>kohout</i>	la gallina	<i>slepice</i>	el pollastre	<i>kuře</i>
el gall d'indi	<i>krocán</i>	la pioca	<i>krůta</i>		
el paó	<i>páv</i>	la paona			
el colom	<i>holub</i>				
l'oca	<i>houser</i>				
l'ànec	<i>kačer</i>				

els animals del bosc

lesní zvířata

el cérvol	<i>jelen</i>
el cabirol	<i>srnec</i>
la daina	<i>daněk</i>
el mufló	<i>muflon</i>
el porc senglar	<i>divočák</i>
l'isard	<i>kamzík</i>
la cabra salvatge	<i>kozorožec; horská koza</i>
el ren	<i>sob</i>
la guineu	<i>lišák</i>
el llop	<i>vlk</i>
la llebre	<i>zajíc</i>
el conill	<i>králík</i>
l'esquirol	<i>veverka</i>
el rosegador	<i>hlodavec</i>
l'eriçó	<i>jezek</i>
el teixó	<i>jezevec</i>
la fagina	<i>kuna</i>
la marmota	<i>svišť</i>
la guineu	<i>liška</i>

la lloba	<i>vlčice</i>
el cargol	<i>šnek, hlemýžď</i>
el topo	<i>krtek</i>
l'escurçó	<i>zmije</i>
l'ocell de rapinya	<i>dravec (pták)</i>
el mussol	<i>výr; sova</i>
l'àguila	<i>orel</i>
el falcó	<i>sokol</i>
el xoriguer	<i>poštolka</i>
la rata	<i>krysa</i>
el ratolí	<i>myš</i>
el picot	<i>datel</i>
el corb	<i>havran</i>
els animals aquàtics	<i>vodní zvěř</i>
el dofí	<i>dolfin</i>
la tonyina	<i>tuňák</i>
la balena	<i>velryba</i>
el tauró	<i>žralok</i>
el llenguado	<i>mořský jazyk</i>
la morena	<i>muréna, mořský úhoř</i>
el lluç	<i>treska</i>
l'anxova	<i>sardinka</i>
la medusa	<i>medúza</i>
la llagosta	<i>humr</i>
l'escamarlà	<i>mořská rak</i>
el cranc	<i>krab</i>
l'estrella de mar	<i>mořská hvězdice</i>
el pop	<i>chobotnice</i>
la sèpia	<i>sepie</i>
les cloïsses	<i>slávky jedlé</i>

la tortuga	<i>želva</i>
la gavina	<i>racek</i>
el corb marí	<i>kormorán</i>
el pingüí	<i>tučňák</i>
el parc zoològic	zoologická zahrada
la gàbia	<i>klec</i>
la girafa	<i>žirafa</i>
l'elefant	<i>slon</i>
el camell	<i>velbloud</i>
el dromedari	<i>dromedár</i>
l'antílop	
la zebra	<i>zebra</i>
la gasela	
l'hipopòtam	<i>hroch</i>
el rinoceront	<i>nosorožec</i>
el búfal	<i>buvol</i>
l'ós panda	<i>medvěd panda</i>
bru	<i>medvěd brtník, hnědý medvěd</i>
polar	<i>polární medvěd</i>
rentador	<i>mýval</i>
l'estruc	<i>pštros</i>
el cangur	<i>klokan</i>
el rèptil	<i>plaz</i>
la tortuga	<i>želva</i>
el llangardaix	<i>ještěr</i>
el cocodril	<i>krokodýl</i>
el caiman	<i>kajman, aligátor</i>
la iguana	<i>leguán</i>
la serp (verinosa)	<i>had (jedovatý)</i>
la colobra	<i>užovka</i>
la fera	<i>šelma</i>

l'ocell rapinyaire	<i>dravec (pták)</i>
els ocells indígenes	<i>domorodé ptactvo</i>
el tord	<i>drozd</i>
l'oreneta	<i>vlaštovka</i>
el blauet	<i>ledňáček (říční)</i>
l'estornell	<i>špaček</i>
l'oriol	<i>žluva</i>
el gaig	<i>sojka</i>
la cadenera	<i>stehlík</i>
l'hortolà	<i>strnad zahradní</i>
el rossinyol	<i>slavík</i>
l'alosa	<i>skřivan</i>
la gavina	<i>racek</i>

ocells exòtics

el papagai	<i>exotické ptáctvo</i>
l'ocell del paradís	<i>papoušek žako</i>
el colibrí	<i>rajka</i>
	<i>kolibřík</i>

3. Flora

l'arbre

l'arbust, la mata, el matoll	<i>strom</i>
el tronç	<i>keř, křoví, porost</i>
la capçada	<i>kmen, pařez</i>
les arrels	<i>koruna (stromu)</i>
la branca	<i>kořen</i>
la pinya	<i>větev</i>
la fulla	<i>smrková šiška</i>
la fullareda	<i>list</i>
la resina	<i>listoví; listí</i>
esgrogueir	<i>smůla, pryskyřice</i>
talar	<i>žloutnout</i>
la tala d'arbres	<i>kácet stromy</i>
	<i>kácení stromů</i>

repoblar
fer ombra
ombrós
el bosc impenetrable
l'albereda

zalesnit
stínit
stinný
neproniknutelný les
alej

arbusts i arbres ornamentals

la rosa
el roser
el gessamí
la magnòlia
l'arç blanc
la rosa silvestre

okrasné keře a stromy
růže
růžový keř; růžový sad
jasmin
magnolie
hloh
planá růže, šípková růže

los arbres fruiters

la pomera
la perera
el cirerer
el guinder
la prunera
el presseguer
l'albercoquer
la figuera
el plataner
el taronger
el mandariner

ovocné stromy
jabloň
hrušeň
třešeň (strom)
višeň
švestka (strom)
broskvoň
meruňka
fikovník
banánovník
pomerančovník
mandarinkovník

els arbres de fronda

la noguera
l'avellaner
el castanyer
l'ametller
el roure

listnaté stromy
ořech (strom)
lískový keř
kaštan
mandlovník
dub

el faig	<i>buk</i>
l'alber	<i>topol</i>
el freixe	<i>jasan</i>
l'om	<i>jilm</i>
el til·ler	<i>lípa</i>
el salze	<i>vrba</i>
el bedoll	<i>bříza</i>

els arbres de varietat conífera

l'avet	<i>jehličnaté stromy</i>
el làrix	<i>smrk</i>
el pi	<i>modřín</i>
el cedre	<i>borovice</i>
la sequoia	<i>cedr</i>
el teix	<i>sekvoj</i>
el ginebre	<i>tis</i>
	<i>jalovec</i>

la flor

la planta	<i>květina</i>
la menta	<i>rostlina</i>
la mala herba	<i>máta</i>
l'herba	<i>plevel</i>
la tija	<i>rostlina, bylina, tráva</i>
el calze	<i>lodyha, stopka, stonek</i>
el pètal	<i>kalich</i>
l'estam	<i>okvětní plátek</i>
el pistil	<i>tyčinka</i>
la poncella	<i>pestík</i>
el grífol	<i>pupenec, poupě</i>
	<i>odnož, výhonek; růžové poupě; mladý stromek</i>
l'espina	<i>trn</i>
l'herbari	<i>herbář; botanik</i>
agafar flors	<i>trhat květiny</i>

plantar flors	<i>sázet květiny</i>
emmarcir	<i>zvadnout</i>
fer bona olor	<i>vonět</i>
fer mala olor	<i>páchnout</i>
les herbes medicinals	<i>léčivé rostliny</i>
el bruc	<i>vřes</i>
la lavanda	<i>levandule</i>
el romaní	<i>rozmарýn</i>
la camamilla	<i>heřmánek</i>
la farigola	<i>mateřídouška</i>
el trepó	<i>divizna</i>
el safrà	<i>šafrán</i>
la prímula	<i>prvosenka</i>
la rosella	<i>vlčí mák</i>
la sàlvia	<i>šalvěj lékařská</i>
l'ortiga	<i>kopřiva</i>
la verònica	<i>rozrazil</i>
el trèvol	<i>jetel</i>
la campànula	<i>zvonek</i>
la campaneta blanca	<i>sněžěnka</i>
el lliri	<i>kosatec</i>
la violeta	<i>fialka</i>
el pensament	<i>maceška</i>
la margarida	<i>sedmikráska; kopretina</i>
el clavell	<i>karafiát</i>
el ranuncle	<i>blatouch</i>
el nomoblidis	<i>pomněnka</i>
el cactus	<i>kaktus</i>
la figuera de moro	<i>opuncie, nopál</i>
els cereals i plantes industrials	<i>obiloviny a některé průmyslové plodiny</i>
la colza	<i>řepka</i>
el gira-sol	<i>slunečnice</i>

el blat de moro

kukuřice

el cotó

bavlna

el lli

len

el jute

juta; jutovník

l'olivera

olivovník

el sèsam

sezam

els cereals

obiloviny

la civada

oves; ovesná kaše

el sègol

žito; žitné zrno

l'ordi

ječmen

el blat

obilí; pšenice

els bolets

houby

el fong

houba; klobouček hub

els bolets verinosos

jedovaté houby

anar a caçar bolets

jít na houby

l'agàric

bedla

el xampinyó

žampion

Frases fetes:

Ser l'ase dels cops

Ficar la banya

Pujar-li la mosca al nas

Ésser una gata maula

Perdre bous i esquelles

Una flor no fa estiu

El gat escaldat d'aigua tèbia fuig

Fer el negoci d'en Robert amb les cabres

Fer volar coloms

Fer florir

Fer l'ànec

Ser un gat vell

Ser un ull de poll
 Ser flors i violes
 Passar la nit del lloro
 Passar bou per bèstia grossa
 Hi ha gat amagat
 Tenir llengua d'escorpí

Text 1

Quines preguntes haig de fer-me abans d'adquirir un animal de companyia

Un animal de companyia pot arribar a viure de 10 a 15 anys, de vegades més. Durant tot aquest temps necessitarà atenció, que tinguis cura d'ell i que l'estimis. Com que tot aquest temps formarà part de la família, tots heu d'estar d'acord en el moment d'adquirir-lo. Incorporar-lo a la teva vida no ha de ser només un impuls, sinó un acte pensat i meditat.

Quant de temps podré passar amb ell?

Els gossos són animals sociables i necessiten de la teva companyia.

Quant espai li puc proporcionar?

Has de considerar que, en cas de disposar d'una llar petita, hauràs de dedicar-li molt de temps a fi que pugui fer exercici fora de la llar.

Quina quantitat de diners puc gastar per ell?

Hauràs de comprar-li menjar, dur-lo al veterinari, censar-lo i identificar-lo, portar-lo a la perruqueria canina, comprar-li alguna cosa extra i reposar tot el que pugui fer malbé.

Quant exercici li puc proporcionar?

Si tens poc temps, tria animals petits i poc actius que tinguin prou amb l'exercici que poden fer dins de casa o en passeigs curts. Has de tenir en compte que no sempre els gossos petits són menys actius ni els grans més actius. Tria bé.

Sóc capaç de cuidar-lo?

L'educació és important a fi que no causi molèsties al veïnat i, alhora, perquè no et molesti també a tu. Si els gossos no reben una correcta educació, de vegades els propietaris poden arribar a plantejar-se l'eutanàsia. No arribis mai a aquest extrem. Sabies que la majoria d'eutanàsies són degudes a problemes de comportament?

On el deixaré si surto de vacances?

És important saber que el teu gos no sempre podrà viatjar amb tu. Has de pensar que, quan tu viatgis, necessitaràs una altra llar on deixar-lo, o si estàs disposat a pagar-li una residència canina.

Quines preguntes haig de fer-me abans d'adquirir un animal de companyia. In: <http://www.aspb.cat/quefem/animalscia/preguntes.htm>, datum zhlédnutí 13.10.2014

Text 2

Llegeix aquests consells sobre com estalviar aigua:

El clima mediterrani, dominant a Catalunya, es caracteritza per una època de sequera a l'estiu i a l'hivern i unes pluges irregularment distribuïdes al llarg dels mesos de primavera i tardor. Per tant, l'aigua és un recurs escàs a casa nostra.

No malbaratar-la és avui un dels principals reptes ambientals. En l'àmbit domèstic i laboral, contribuïrem decisivament a estalviar-ne si modifiquem alguns hàbits.

Un ús més racional d'aquest element essencial per a la vida garantiria l'abastament d'aigua en el futur.

1. És convenient tancar l'aixeta quan no necessites l'aigua, com per exemple mentre t'ensabones a la dutxa o quan et rentes les dents. Quan et rentes les dents amb l'aixeta oberta, llences uns 12 litres d'aigua.
2. Les fuites incrementen el consum d'aigua en milers de litres. Quan detectis una pèrdua d'aigua a les aixetes, a les cisternes o a les conduccions d'aigua, avisa ràpidament el teu lampista habitual. Sempre serà més econòmic reparar les fuites que haver de pagar per una aigua que no es consumeix.
3. El vàter no s'ha de fer servir de paperera. A més d'abocar-hi substàncies que embruten, malgastaràs aigua inútilment. Els residus sòlids higiènics, com compreses, gases i cotó, obstrueixen les plantes de tractament d'aigües residuals, les depuradores. Cada cop que estires la cadena del WC per llançar-hi un cotó o un paperet, desaprofites 10 litres d'aigua.
4. Instal·la sistemes d'estalvi d'aigua a les aixetes, com airejadors o limitadors de cabal. Permeten reduir el consum d'aigua a la meitat sense reduir-ne l'eficàcia.

5. Els nous models de vàter disposen de cisternes igual d'eficients i de menor capacitat (6 litres en comptes de 10), sistemes d'interrupció que permeten tallar la sortida de l'aigua, i sistemes de doble descàrrega per escollir el cabal d'aigua que volem. Busca el Distintiu de garantia de qualitat ambiental que identifica productes que estalvien aigua.
6. En comprar una rentadora o un rentavaixella, comprova que tinguin un consum baix d'aigua i d'energia. Hi ha models que regulen el consum segons la càrrega, o que tenen una opció d'estalvi d'aigua. Quan els facis servir, omple'ls bé i estalviaràs prop d'un 25 % d'aigua.
7. Cada cop que et banyes utilitzes uns 200 litres d'aigua. Millor dutxar-se que banyar-se.
8. No aboquis l'oli de cuina per la pica: porta'l a una deixalleria. Pot contaminar l'aigua, afavoreix la formació d'escuma i potencia la proliferació d'organismes que dificulten la depuració de l'aigua.
9. Rega les plantes al matí ben d'hora o al vespre. Evita regar-les durant les hores de més calor, ja que augmenta l'evaporació i es perd una part important de l'aigua.
10. Tant als jardins com a l'interior dels edificis, les plantes i els arbustos mediterranis tenen una menor necessitat d'aigua. A les zones de gespa, i sobretot a l'estiu, convé mantenir una mida més alta per conservar la humitat del sòl. Això redueix la necessitat de reg i permet estalviar aigua.
11. A l'hora de netejar el cotxe, és preferible dur-lo al rentacotxes. Un rentacotxes consumeix entre 20 i 30 litres d'aigua que, normalment, es reutilitzen després d'un procés senzill de depuració propi. Si rentes el cotxe amb la mànega d'aigua, en 10 minuts pots consumir 200 litres d'aigua. També estalviaràs molta aigua si fas servir una galleda i una esponja.

Generalitat de Catalunya. Departament de Medi Ambient. Tu i l'estalvi d'aigua. In: http://www10.gencat.cat/mediamb_tma/microsite/docs/TMA01PDF.pdf, datum zhlednutí 13. 10. 2014

Activitats:

- Com és la natura de la República Txeca?
- Com és el clima en el teu país?
- Creus que ha canviat la consciència ecològica en els últims anys?
- Creus que fa uns anys es contaminava més que ara?
- Hi ha persones que pensen que el canvi climàtic està provocat per l'ésser humà i d'altres que creuen que són cicles naturals. Tu què en penses?
- Quins consells donaries per estalviar energia elèctrica?
- Quina és la teva relació amb el reciclatge?
- Quin és l'animal o insecte que més angúnia, fàstic o repulsió et fa i per què?
- Quins són els avantatges i els inconvenients de tenir un animal domèstic com ara un gos o un gat?
- Quines comparacions entre les qualitats de les persones i els animals coneixes? Saps si es poden aplicar també en català? Per exemple: ser fort com un lleó.
- Com s'haurien de tractar els animals de granja destinats al consum humà, com ara els porcs, els ànecs, les gallines?
- T'agrada anar a caçar bolets? Per què? Creus que és una activitat sostenible? Creus que s'hauria de cobrar una taxa per anar a caçar bolets?

9. El temps

l'observació del temps

l'observatori

les observacions meteorològiques

la meteorologia

el meteoròleg

el baròmetre

el pluviòmetre

el termòmetre

Fahrenheit (212 graus centígrads)

centígrad (100 graus)

la temperatura augmenta

descendeix

el termòmetre marca 10 graus

hi ha 10 graus sota zero

observatorř

meteorologická pozorování

meteorologie

meteorolog

barometr

deřřoměř

teploměř

Fahrenheitův teploměř

Celsiův t.

teplota stoupá

teplota klesá

teploměř ukazuje 10 stupňů

je 10 pod nulou

quin temps fa?

fa calor

fred

bon temps

mal temps

molt de vent

sol

vent

tinc calor, tinc fred

l'arc de Sant Martí

el desglaç

la boira

la rosada

el tro

el llampec

jaké je počasí?

je horko

je zima

je hezky

je škaredě

je velký vítr

svítí slunce

fouká

je mi horko, je mi zima

duha

obleva

mlha

rosa

hrom

blesk

la tempesta
la pluja
plovisquejar
el plugim
la bassa
la pedra, la calamarsa
cau pedra
el temps borrascós
ventós
plujós
el temps millora, empitjora
el cel està serè – clar
està escampant
tapat, ennuvolat
estrellat
el cel s'està tapant, ennuvolant

les estacions de l'any

la primavera
l'estiu
la tardor
l'hivern

el solstici d'estiu
el solstici d'hivern
l'equinocci
d'estiu
de tardor

**el temps durant les quatre estacions
a la primavera**

el sol comença a escalfar
la neu es desfà

bouřka
děšť
mrholit
mrholení
kaluž
krupobití
padají kroupy
bouřlivé počasí
větrné počasí
deštivé počasí
počasí se zlepšuje, se zhoršuje
nebe je jasné
se vyjasňuje
nebe je zatažené, oblačné
nebe je hvězdnaté
nebe se zatahuje

roční období

jaro
léto
podzim
zima

letní slunovrat : del 21 al 22 de juny
zimní slunovrat : del 21 al 22 de desembre
rovnodennost
letní rovnodennost : el 20 de març
podzimní rovnodennost : el 22 de setembre

počasí během čtyř ročních období

... na jaře
sluníčko začíná hřát
sníh taje

les flors comencen a florir
els arbres broten
la natura es desperta

a l'estiu

el sol crema
el sol pica
busquem l'ombra
suem
fa una calor molt intensa
podem agafar una insolació
es formen tempestes
trona
llampega

a la tardor

el cel està ennuvolat, tapat
plou sovint
hi ha boira
plovisqueja
plou a bots i barrals
la pluja referma
la pluja torrencial
xàfec, ruixat
el vent
el vent esdevé més fort
el vent afluixa
    bufa vent del sud
                    del nord
                    de mar
                    de terra
el vendaval, la ventada
la brisa

*květiny začínají kvést
stromy raší
příroda se probouzí*

... v létě

*slunce žhne, pálí, praží
slunce bodá
hledáme stín
se potíme
je příšerné vedro
můžeme dostat úžeh
jsou bouře
hřmí
blýská se*

... na podzim

*nebe je oblačné, zatažené
často prší
je mlha
mrholí
leje jako z konve
děšť sílí
liják
průtrž mračen
zvedá se vítr
vítr sílí
vítr slábně
vane od jihu
vane od severu
vane od moře
vane od vnitrozemě
prudký závan větru
vánek, větřík, bríza*

el nom del vent a Catalunya

Tramuntana

Gregal

Llevant

Xaloc

Migjorn

Garbí

Ponent

Mestral

vítr v Katalánsku

vítr ze severu

vítr ze severovýchodu

vítr z východu

vítr z jihovýchodu

vítr z jihu

vítr ze severozápadu

vítr ze západu

vítr ze severozápadu

a l'hivern

fa fresca

fa un fred glacial

fa un fred horrorós

tenim fred als peus

ens peten les dents

no traiem el nas de casa

glaça

el glaç

la glaçada

el gebre

el caramell

una gruixuda capa de gel

una fina capa de gel

neva sovint

la neu

cauen flocs de neu

juguem amb boles de neu

fem ninots de neu

v zimě

je chladno

je ledová zima

je příšerná zima

je nám zima na nohy

cvakám zuby, drkotají mi zuby

nevystřičme nos (z domu)

mrzne

led

náledí

jinovatka

rampouch

silná vrstva ledu

tenká vrstva ledu

sněží často

sníh

padají sněhové vločky

hrajeme si se sněhovými koulemi

postavíme sněkuláky

el clima

el clima tropical
 subtropical
 temperat
 continental
 marítim
 la zona (tropical, etc.)
 fred glacial

podnebí

tropické podnebí
subtropické podnebí
mírné podnebí
kontinentální podnebí
přímořské p.
oblast, pásmo (tropická atd.)
chladné, ledové podnebí

2. El temps passa**a) la divisió del temps des del punt de vista**

... dels geòlegs

l'era arcaica

l'era primària – paleozoica (300 milions d'anys)

l'era secundària – mesozoica (150 milions d'anys)

l'era terciària – cenozoica (60 milions d'anys)

l'era quaternària (2– 3 milions d'anys);

... dels arqueòlegs

l'Edat de Pedra

del Bronze

del Ferro

... dels historiadors

l'Edat Antiga

Mitjana

Moderna

la cronologia

l'era cristiana

abans de Crist (a. de C.)

després de Crist (d. de C.)

čas plyne**dělení času z hlediska...**

geologů

prahory

prvohory

druhohory

třetihory

čtvrtohory; objevuje se člověk

archeologů

doba kamenná

doba bronzová

doba železná

historiků

starověk

středověk

novověk

chronologie

křesťanský letopočet

před naším letopočtem

našeho letopočtu

el calendari

el sistema de divisió del temps

el calendari romà

julià

gregorià

el mil·lenni

el segle

el segle XX, XXI...

l'any

el mes

gener *leden*

abril *duben*

juliol *červenec*

octubre *říjen*

el semestre

el trimestre

la setmana

els dies de la setmana

dilluns *pondělí*

dijous *čtvrtek*

diumenge

la setmana laboral

el cap de setmana

quan?

abans-d'ahir l'altre

abans-d'ahir

ahir

avui

demà

demà passat

d'avui en vuit

al dia següent

kalendář

system dělení času

římský kalendář

juliánský kalendář

gregoriánský kalendář

tisíciletí

století

20., 21. století

rok

měsíc

febrer *únor* març *březen*

maig *květen* juny *červen*

agost *srpen* setembre *září*

novembre *listopad* desembre *prosinec*

pololetí

čtvrtletí

týden

dimarts *úterý* dimecres *středa*

divendres *pátek* dissabte *sobota*

neděle

pracovní týden

víkend

kdy?

předpředevčirem

předevčirem

včera

dnes

zítra

pozítří

ode dneška za týden

následující den

d'avui a demà		<i>do zítřka</i>	
avui en dia		<i>v současné době</i>	
fa una setmana		<i>před týdnem</i>	
fa uns quants dies		<i>před několika dny</i>	
el dia		<i>den</i>	
les parts del dia			
la matinada	<i>svítání</i>	a trenc d'alba	<i>za svítání, za rozbřesku</i>
el matí	<i>ráno, dopoledne</i>	pel matí	<i>ráno, dopoledne (kdy)</i>
el migdia	<i>poledne</i>	al migdia	<i>v poledne</i>
la tarda	<i>odpoledne</i>	a la tarda	<i>odpoledne (kdy)</i>
el vespre	<i>stmívání, soumrak</i>	al vespre	<i>večer</i>
la nit	<i>noc</i>	a la nit	<i>v noci</i>
l'hora	<i>hodina</i>		
el minut	<i>minuta</i>		
el segon	<i>vteřina</i>		

Quina hora és?

Sabíeu que...

En català expressem les parts de l'hora en relació a l'hora que ve després - llevat del cas dels pocs primers minuts després de l'hora justa - i utilitzem com a sistema bàsic el dels quarts, que exposem tot seguit d'una manera gràfica:

Hores principals

Les tres

Mig quart de quatre

Un quart de quatre

Un quart i mig de quatre

Dos quarts de quatre

Dos quarts i mig de quatre

Tres quarts de quatre

Tres quarts i mig de quatre

Altres hores

Les tres toques

Les tres ben toques

Mig quart tocat de quatre

Mig quart ben tocat de quatre

Un quart tocat de quatre

Un quart ben tocat de quatre

Un quart i mig tocat de quatre

Un quart i mig ben tocat de quatre

Josep M. L'hora tradicional catalana. In: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hores.jpg?uselang=ca>, datum zhlédnutí 13.10.2014. Pod licencí Creative commons CC BY-SA 3.0 (viz <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/legalcode>).

És la una en punt
 Tot just han tocat les dotze
 el rellotge
 les busques
 l'esfera
 com un rellotge
 el rellotge de sol
 el rellotge de sorra
 el despertador
 donar corda al rellotge
 matinar
 a quina hora et lleves?
 a quina hora te'n vas a dormir?
 aquest rellotge avança
 aquest rellotge retarda
 tard
 d'hora
 aviat
 just a temps
 el més aviat possible
 després de molt de temps
 ara
 ara mateix
 després
 d'aquí a una estona
 en un tancar i obrir d'ulls
 en ple dia
 en plena nit

la data
 quin dia som avui?
 avui és onze de setembre
 la Diada de Catalunya

je přesně jedna hodina
právě odbilo 12 hodin
hodiny, hodinky
ručičky od hodinek
ciferník
včas, jak hodinky
sluneční hodiny
přesýpací hodiny
budík
natáhnout hodinky
vstávat brzo ráno
v kolik vstáváš?
v kolik jdeš spát?
hodinky se předcházejí o několik minut
hodinky se zpožďují o několik minut
pozdě
brzy
brzo
včas
co nejdříve
po dlouhé době
teď
teď hned
potom
za chvíli
v okamžiku
za bílého dne
uprostřed noci

datum
kolikátého je dnes?
dnes je 11. září
Národní den Katalánska

Frases fetes:

Haver-hi mala maror
Fer el seu agost
Fer dissabte
Fer tronar i ploure
Hi ha més dies que llonganisses

Text 1

Llegeix la següent previsió del temps i digues a quina estació de l'any i mes podria fer referència:

Estat del cel

Cel serà o poc ennuvolat en general, amb l'arribada d'alguns núvols alts pel sud del territori. A més, a partir de mig matí també n'arribaran de mitjans pel terç sud que deixaran el cel entre mig i molt ennuvolat. A la tarda creixeran núvolades a punts de muntanya que localment deixaran el cel molt ennuvolat.

Precipitacions

A la tarda s'espera alguns ruixats a punts del Pirineu, Prepirineu interior del quadrant nord-est, i de forma més aïllada també en són possibles a d'altres punts del prelitoral. Seran d'intensitat feble o puntualment moderada, localment forts. Acumularan quantitats entre minses i poc abundants, puntualment abundants.

Temperatures

Les temperatures màximes seran similars o pujaran lleugerament, i oscil·laran entre 18 i 23 °C al Pirineu i entre 22 i 27 °C a la resta del territori.

Visibilitat

Serà bona en general, malgrat que de fins a primera hora del matí hi haurà bancs de boira i boirina a planes i fondalades de l'interior.

Vent

Fins a mig matí bufarà vent fluix i de direcció variable a l'interior amb estones de component nord fluix al litoral. A partir de llavors s'imposarà el component sud i est al litoral i interior del quadrant nord-est, i el component sud i oest a la resta del territori, fluix amb cops moderats en general. Independentment bufarà tramuntana entre fluixa i moderada amb algun cop fort al nord de la Costa Brava.

Text 2

El clima

S'ha tractat de desvalorar el clima en tant que factor principalíssim de la vida humana. Personalment crec el contrari.

He nascut a l'Empordà Petit. Vaig marxar de casa a deu o dotze anys, per anar a estudiar el batxillerat a Girona. En la gran quantitat d'anys que van d'aquesta data fins a l'acabament de la guerra civil peninsular, no vaig tornar a casa més que per passar-hi escasses temporades. Ni en la meva infància, ni en aquest enorme grapat d'anys, no vaig fixar-me mai en el clima. No recordo haver-lo observat mai. D'ençà del meu retorn definitiu –una quarantena d'anys– m'he decantat més a observar-lo. He escrit molts papers sobre el clima de l'Empordà Petit. Havent viscut sempre en una casa a quatre vents –el mas Pla de Llofriú–, no he tingut cap obstacle a mirar-lo.

El clima de l'Empordà Petit és absolutament diferent del de les comarques frontereres, l'Alt Empordà, la Selva i el Maresme. En totes aquestes comarques hi ha un factor climàtic dominant. A l'Alt Empordà, la majoria dels dies i les nits de l'any domina una forma o altra de vent del nord, per entendre'ns, la tramuntana. En les altres dues comarques, el factor dominant de gairebé tots els dies de l'any és el sud-oest, o sigui el vent de garbí. És clar que hi bufen altres vents de duració escassa: el gregal o el llevant i d'altres. Són vents de duració limitada. És a dir: no són dominants. Un vent dominant no vol pas dir que bufi permanentment de la mateixa direcció. Vull dir que una bona part del dia en fa.

A l'Empordà Petit no hi ha cap vent dominant. És un espai en el qual es produeix el xoc continuat dels vents del sud i dels vents del nord, un camp de lluita, vull dir d'agonia entre aquests dos corrents aeris contraris. En aquesta còsmica dialèctica, de vegades guanya l'un, de vegades guanya l'altre, però sempre guanya l'un o l'altre. Si guanya l'un és perquè, naturalment, té més força. Però aquest cedeix i de seguida guanya el de sentit contrari.

Tots els climes són monòtons, però quan tenen un element dominant tendeixen a l'estabilitat. Si hom té el cos per a adaptar-s'hi, la monotonia esdevé normal i saludable. Si no hi ha cap dominant i s'hi produeix la lluita a què hem al·ludit, la monotonia climàtica

prové de la varietat d'una successió inacabable, probablement de mils i mils anys, a causa del contrast. No és una monotonia sempre igual. És la monotonia de la varietat, que pot ser tan monòtona com l'altra, dins la qual l'adaptació és més costosa i menys saludable. En aquest sentit és un clima horripilant i molt desagradable.

Des de mitjan tardor, tot l'hivern i començament de primavera, el procés de formació d'aquesta lluita és sempre igual. S'entaula el vent de garbí. De seguida arrossega grans quantitats de núvols blancs sobre el litoral. El primer dia, arribat el capvespre, para. Però de vegades no para i bufa tota la nit, i l'endemà sempre igual. La duració d'aquest predomini és incerta; però, si dura una mica, la caiguda d'una ruixada és gairebé assegurada. Quan bufa el vent del sud, el baròmetre baixa. Però, de sobte, el baròmetre comença a pujar. El vent del nord vol entaular-se. Sobre el Pirineu s'agombola un gran volum de núvols negres. Sobre les muntanyes es produeix un ull de cel clar. El vent, ja entaulat al Rosselló, vol entrar per l'ull sobre aquesta comarca. De vegades ho fa amb una impetuositat impressionant. No respecta res, xiula, entra en tots els forats, no té cap obstacle. Els

núvols negroides que hi havia sobre les muntanyes, se'ls emporta cap al sud, els esqueixa amb un furor insospitat. El cel queda net, blau lúcid i clar. La tramuntana del nord-oest, que és el mestral, és la més forta i freda, sobretot a l'hivern, que s'abat sobre el Canigó nevat i glaçat. La tramuntana de l'estrella polar o del nord pur, potser no és tan dramàtica ni tan crua. És la tramuntana que en diem de Roses. La tramuntana de la vall del Roine, o nord-est, ens ve del mar i segueix sobretot el litoral. És la que té més tendència a portar pluja. Les tramuntanes d'hivern solen ser llargues: poden durar quatre o cinc dies, tot i que diuen que ara s'han escurçat. Deixen el país en un estat de convalescència desgraciat. Són fredes, fortes i desagradables. Entren a dins de les cases com si res. Són difícilment defensables. Les tramuntanades poden portar pluges, i de vegades abundants. Però arriba un moment que el baròmetre es dona a la baixa. De seguida es veu, al sud, una gropada de núvols blancs i apareix el vent de garbí entaulat. I comença el predomini invers, fins que el baròmetre es torna a posar a l'alça i es produeix el domini contrari. I així estem, fa mils i mils d'anys, i el que durarà.

És la monotonia de la varietat. Quan fa vent de garbí, la gent s'encongeix, té mal de cap, migranya, depressió, una espècie de malenconia desagradable i aclaparadora. Moltes persones se'n ressenten; el vent les fa patir. La tramuntana, quan no és llarga i impetuosa –vull dir la tramuntaneta–, té alguns partidaris: és un aire tònic, positiu, que fa caminar dret, que fa venir gana, que remunta la vida. Si és forta –i, per tant, freda –enerva i desespera la gent. Si en fa a mitjan tardor, la gent diu: ja som a l'hivern. Si a mitjan primavera: tornem a l'hivern.

Aquesta monotonia alternada indefectiblement que existeix en aquest rodal fa centenars i centenars de decennis crea un paratge únic, de lluita o agonia còsmica persistent, que és molt pitjor, per a la naturalesa humana, que els climes que tenen una faceta

dominant que sempre són més favorables a l'adaptació. La possibilitat d'adaptar-se a l'alternació monòtona és molt més difícil. És un clima que fa patir, que desgavella tota normalitat.

Josep Pla. *Notes del capvesprol. Obra completa, volum 35. Barcelona: Edicions Destino, 2014*

Activitats

- Quina estació de l'any prefereixes? Per què?
- Fes una descripció del temps a la República Txeca en cada estació de l'any.
- Fes una previsió meteorològica actual.
- Quines activitats a l'aire lliure pots fer a cada època de l'any?
- De quin signe del zodíac ets? T'identifiques amb la teva descripció?
- Quines precaucions cal adoptar a casa quan hi ha una tempesta elèctrica?

10. La literatura

els gèneres literaris	<i>literární žánry</i>
les belles lletres	<i>beletrie</i>
la prosa	<i>próza</i>
la poesia	<i>poezie</i>
el teatre	<i>divadlo</i>
la literatura	<i>literatura</i>
rosa	<i>růžová knihovna</i>
especialitzada	<i>odborná</i>
didàctica	<i>didaktická</i>
infantil	<i>dětská</i>
juvenil	<i>pro mládež</i>
la prosa	<i>próza</i>
l'obra en prosa	<i>prozaické dílo</i>
el prosista	<i>prozaista</i>
el subgènere	<i>podžánr</i>
la novel·la	<i>román</i>
històrica	<i>historický</i>
social	<i>sociální</i>
psicològica	<i>psychologický</i>
realista	<i>realistický</i>
naturalista	<i>naturalistický</i>
utòpica	<i>utopický</i>
fantàstica	<i>fantastický</i>
rosa	<i>růžový</i>
epistemològica	<i>epistemologický</i>
d'aventures	<i>dobrodružný,</i>
de ciència ficció	<i>sci-fi</i>
policiàca	<i>detektivka</i>
la novel·la curta/breu	<i>krátký román</i>
el novel·lista	<i>romanopisec</i>

el conte	<i>povídka</i>
el relat breu	<i>krátký příběh</i>
el conte de fades/infantil	<i>pohádka</i>
la llegenda	<i>legenda</i>
el mite	<i>mýtus</i>
la mitologia	<i>mytologie</i>
l'assaig	<i>esej</i>
l'assagista	<i>esejista</i>
el tractat	<i>traktát</i>
el llibre de viatges	<i>cestopis</i>
la biografia, l'autobiografia	<i>biografie, autobiografie</i>
el diari, la memòria	<i>deník, paměti</i>
la crònica	<i>kronika</i>
la faula	<i>bajka</i>
la poesia, el poeta, la poetessa	<i>poezie, básník, básnířka</i>
lírca, èpica, dramàtica	<i>lyrická, epická, dramatická</i>
el poema	<i>báseň</i>
l'oda, l'elegia, l'Ègloga	<i>óda, elegie, ekloga</i>
la sàtira, l'epigrama, l'epitalami	<i>satira, epigram, epithalamia</i>
el sonet	<i>sonet,</i>
l'epopeia, el cantar de gesta, el romanç	<i>epos, epická báseň, romance</i>
la mètrica, el vers	<i>metrika, verš</i>
l'al·literació	<i>aliterace</i>
la rima	<i>rým</i>
regular x irregular	<i>pravidelný x nepravidelný</i>
consonant x assonant	<i>konsonantní x asonantní</i>
rimen els parells i queden lliures els imparells	<i>sudé verše a liché zůstávají bez rýmu</i>
el díctic	<i>dvojverší</i>
l'octosíl·lab	<i>osmislabičný</i>
l'hendecasíl·lab	<i>jedenáctislabičný</i>
l'alexandrí	<i>alexandrin</i>
el vers lliure	<i>volný verš</i>

la sinèresi x dièresi	<i>syneréza x dierese</i>
l'estrofa	<i>sloka</i>
el drama, l'obra de teatre	<i>drama, divadelní hra</i>
l'oratori	<i>oratorium</i>
el sermó	<i>kázání</i>
la composició	<i>kompozice</i>
la gènesi literària	<i>literární geneze</i>
el missatge de la novel·la	<i>poselství románu</i>
la intenció, f. artística	<i>umělecký záměr</i>
el punt de vista/la perspectiva	<i>hledisko / pohled</i>
el tractament del tema	<i>pojetí tématu</i>
el contingut, la forma	<i>obsah, forma</i>
el tema, el motiu	<i>téma, motiv</i>
el subtema, l'argument	<i>vedlejší téma, argument</i>
l'ambientació	<i>atmosféra</i>
la línia argumental/el fil narratiu	<i>děj / příběh</i>
la tècnica narrativa	<i>technika vyprávění</i>
el pla/ nivell narratiu	<i>plán / úroveň vyprávění</i>
el ritme lent, ràpid, gradual	<i>pomalé tempo, rychlé, gradující</i>
vertiginós, regular, dinàmic	<i>závratné, pravidelné, dynamické</i>
l'al·lusió a un fet històric	<i>odkaz na historický skutek</i>
l'esment d'un esdeveniment	<i>zmínění události</i>
la categoria narrativa	<i>kategorie vyprávění</i>
el temps, l'espai, el personatge	<i>čas, prostor, postava</i>
el narrador, la veu narrativa	<i>vypravěč, hlas vypravěče</i>
la presentació, el nus	<i>prezentace, zápletka</i>
el desenllaç, la digressió	<i>rozuzlení, odbočka</i>
l'estructura de l'obra, l'apartat	<i>struktura díla, část</i>
el material lingüístic	<i>jazykový materiál</i>
el recurs literari	<i>literární zdroj</i>
el trop	<i>tropus</i>
la hipèrbole	<i>nadsázka</i>
la personificació	<i>ztělesnění</i>

l'antítesi	<i>protiklad</i>
la creació	<i>tvorba</i>
centrar-se en/concentrar-se en una idea	<i>zdůraznit / soustředit se na myšlenku</i>
enfocar un problema	<i>zaměřit se na problém</i>
partir d'un fet	<i>vycházet ze skutečnosti</i>
basar-se en un esdeveniment	<i>na základě události</i>
inspirar-se en	<i>nechat se inspirovat</i>
estar inspirat per	<i>být inspirován (kým, čím)</i>
tractar de, sobre, sobre un personatge	<i>pojednávat o historické postavě</i>
històric	
retratar, descriure, pintar	<i>líčit, popisovat, barvitě popisovat</i>
oferir una visió/imatge	<i>poskytnout představu / obraz</i>
l'estudi, la investigació	<i>studium, výzkum</i>
evocar, donar vida a una escena	<i>vyvolat, ztvárnit scénu</i>
animar	<i>povzbudit</i>
detectar, buscar les arrels d'alguna cosa	<i>zjistit, hledat kořeny něčeho</i>
el personatge principal/secundari	<i>hlavní postava / vedlejší</i>
esquemàtic, estereotipat, pla,	<i>schematická, stereotypní, neutrální</i>
complex, ben perfilat	<i>komplexní, prokreslená</i>
positiu, idealitzat, mitificat	<i>pozitivní, idealizovaná, mytizovaná</i>
poc convincent	<i>nepřesvědčivá</i>
el protagonista	<i>hrdina/představitel</i>
l'antagonista	<i>antihrdina</i>
ser, estar concebut segons una visió	<i>být pojat podle nějaké vize</i>
ser el contrapunt negatiu	<i>negativní protiklad</i>
el paral·lelisme entre personatges	<i>paralely mezi postavami</i>
l'estil minuciós, polit	<i>precizní styl, vytříbený</i>
treballat, mediocre	<i>vypracovaný, průměrný</i>
barroer, artificial	<i>surový, umělý</i>
alambinat, complicat	<i>vypilovaný, složitý</i>
complex, senzill	<i>komplexní, jednoduchý</i>
espontani, viu, àgil	<i>spontánní, živý, svižný,</i>
artificiós, pompós	<i>vyumělkovaný, pompézní,</i>

barroc, redundant, confús, recarregat, parc, sobri, moderat concís, concret el lèxic, vocabulari elevat, culte erudit, ric, rebuscat, senzill, fàcil, corrent, vulgar, baix vznešená, erudovaná, bohatá, strojená, prostá, jednoduchá, běžná, vulgární slovní zásoba el to irònic, burleta, sarcàstic es nota certa influència de... el clixé, el tòpic la lectura es llegeix bé, es llegeix malament gaudir (de/amb) la lectura tenir una lectura agradable no avançar en la lectura enganxar l'argument lent, tediós l'emmirallament, la visió, l'objectiu realista x subjectiu desfigurat, dissimulat, deformat la crítica sagaç, intel·ligent, sense fona- ment, sense arguments el crític, conegut, consagrat coneixedor en la matèria els llibres la guia, el manual, el llibre de text el compendi, l'antologia, la selecció la literatura, el llibre de consulta el diccionari, l'enciclopèdia l'atles, el material gràfic el llibre de butxaca l'edició econòmica, de luxe l'edició enquadernada amb tapes dures la tapa, el llom	<i>barokní, redundantní, zmatečný, těžký střídmý, střizlivý, umírněný stručný, konkrétní lexikum, vznešená, erudovaná, bohatá, strojená, prostá, jednoduchá, běžná, vulgární slovní zásoba ironický tón, uštěpačný, sarkastický je patrný vliv ... klišé, téma četba dobře se čte, čte se špatně požitek z četby příjemně si počít čtení drhne zaujmout těžkopádný argument, nudný odraz, vize, cíl realistický x subjektivní znetvořený, skrytý, zkreslený bystrá, inteligentní, nepodložená kritika, bez argumentů kritik, známý, uznávaný oboru znalý knihy přůvodce, manuál, učebnice výbor, antologie, výběr literatura, příručka slovník, encyklopedie atlas, grafický materiál kapesní vydání levné vydání, luxusní vydání pevná vazba obal, hřbet</i>
---	---

la portada, la solapa	<i>přední strana, vnitřní část přebalu</i>
enquadernat en pell	<i>vázané v kůži</i>
la fulla	<i>list</i>
el paper	<i>papír</i>
la bíblia	<i>Bible</i>
el paper de qualitat, el paper cuixé	<i>kvalitní papír, křídový papír</i>
la introducció, la dedicatòria	<i>úvod, věnování</i>
el prefaci, el pròleg, l'índex, el contingut, l'apèndix	<i>předmluva, obsah, příloha</i>
l'epíleg	<i>epilog</i>
la biblioteca	<i>knihovna</i>
el fitxer/ l'arxiu/l'arxivador	<i>složka /spis/ kartotéka</i>
el catàleg	<i>katalog</i>
arxivar, registrar, catalogar, signar	<i>archivovat, zaznamenávat, katalogizovat, signovat</i>
la fitxa, la signatura, el registre	<i>karta, signatura, záznam</i>
l'entrada per autor, títol, tema	<i>dle autora, názvu, tématu</i>
el fons (bibliogràfic)	<i>fond (bibliografický)</i>
la sala (de lectura, d'estudi)	<i>čítárna, studovna</i>
l'armari, la prestatgeria	<i>skříň, poličky</i>
el carnet de la biblioteca	<i>čtenářský průkaz</i>
agafar en préstec un llibre a la biblioteca	<i>vypůjčit si v knihovně knihu</i>
emplenar la fitxa de préstec	<i>vyplnit výpůjčku</i>
prorrogar el préstec, renovar un llibre	<i>prodloužit výpůjčku</i>
excedir la data de devolució	<i>překročit termín výpůjčky</i>
centrar-se en/concentrar-se en una idea	<i>zdůraznit / soustředit se na myšlenku</i>

Premis literaris en català (s'indiquen només alguns)

Katalánské literární ceny (uvedeny jsou pouze některé)

Premis de narrativa, novel·la i prosa *Ceny za prózu*

Prudenci Bertrana	<i>Cena Prudenceho Bertrany</i>
Joanot Martorell	<i>Cena Joanota Martorella</i>
Josep Pla	<i>Cena Josepa Pla</i>
Sant Jordi	<i>Cena Sant Jordi</i>
Ramon Llull	<i>Cena Ramona Llulla</i>
Mercè Rodoreda	<i>Cena Mercè Rodoredy</i>

Premis de poesia	<i>Ceny za poezii</i>
Ausiàs March	<i>Cena Ausiase Marcha</i>
Joan Alcover	<i>Cena Joana Alcovera</i>
Màrius Torres	<i>Cena Màriuse Torrese</i>
Carles Riba	<i>Cena Carlese Riby</i>
Jocs Florals de Barcelona	<i>Barcelonské Květinové hry</i>

Premis d'assaig	<i>Ceny za esej</i>
Joan Fuster	<i>Cena Joana Fustera</i>
Joan Maragall	<i>Cena Joana Maragalla</i>
Rovira i Virgili <i>Cena</i>	<i>Roviry i Virgiliho</i>

Altres premis	<i>Další ceny</i>
Llibreter	<i>Cena knihkupce</i>
Vidal Alcover de traducció	<i>Cena Vidala Alcovera za překlad</i>
Premi d'Honor de les Lletres Catalanes	<i>Čestná cena za katalánskou literaturu</i>
Premi Maria Àngels Anglada	<i>Cena Marie Àngels Anglady</i>

Frases fetes:

Venir amb històries/romanços

Ser contes de la vora del foc

Parlar com un llibre

Deixar els llibres

Text 1

Sovint m'han preguntat per què escric. Al principi contestava amb evasives, perquè ni jo ho sabia, o, si de cas, tenia la temptació d'etzibar un discurs més o menys solem-nial sobre el fet literari. Ara, quan m'ho pregunten, em quedo amb les evasives però, al mateix temps, amb alguns elements de clarificació personal, perquè arriba un moment que m'adono que l'escriptura és, per a mi, un acte necessari de la mateixa manera que fa temps que ho és la lectura. Una cosa sí que la tinc clara: he arribat a l'escriptura a través de la lectura. Com a lector, obrir un llibre es converteix en l'acceptació de la invitació que en fa l'autor a entrar en el món de les seves reflexions i dels seus plantejaments estilístics. De la mateixa manera, escriure, per a mi, és la possibilitat de posar en ordre la meua vida interior i abocar, amb l'ajut de la gran metàfora que és la literatura, allò que penso, que m'amoïna, que temo, que espero, que m'alegra o m'entristeix. Amb un gran avantatge afegit: el mitjà que faig servir, el llenguatge, em permet un plantejament estètic que em plau cada vegada més. Els fonemes, els mots, les frases, els paràgrafs, són materials palpitan-t, vius, que s'encadenen i adquireixen ritme i cadència propis i que, aquest és el miracle, adquireixen significat per ells mateixos.

Periòdicament a totes les literatures, s'enceten polèmiques sobre el nivell de qualitat literària del moment. I de manera fatal, s'estableixen dues posicions polaritzades: la dels que defensen que anem abocats al fracàs perquè tota la producció del moment és irrellevant, i la dels que consideren que no hi ha per tant i, fins i tot, esgrimeixen obres i noms concrets per evidenciar que hi ha qualitat. Més d'una vegada m'han invitat a participar activament en aquestes polèmiques però, encara que les considero útils (tota revisió és bona), també les considero estèrils per raons de caire personal que m'impedeixen introduir-m'hi. En parlo ara perquè tenen molt a veure amb la meua manera d'entendre la praxi literària.

Per a mi escriure és dubtar. Jo no em considero en possessió de cap veritat. Si de cas, en possessió d'opinions. Però en una polèmica, les posicions se simplifiquen i arriben a adquirir categoria de dogma. Això, personalment, em molesta. No crec que sigui just comparar corpus literaris que s'estan fent, que s'estan construint, amb corpus literaris acabats, païts i resituats en el seu context històric amb la facilitat que dóna el pas del temps per "recordar" només els punts àlgids de tota aquesta producció que ha acomplert el seu cicle i que ha estat ja analitzada pels estudiosos. Per altra banda, tampoc no estic satisfet amb gran part de la producció literària actual tot i que reconec que està més exposada a l'anàlisi a partir només de gustos personals dels consumidors. A més, l'èxit o el desastre de vendes pot influir en les valoracions, cosa que no passa quan ens referim a un llibre publicat fa seixanta anys. [...] També s'esdevé que, en una polèmica d'aquest caire, es polemitzar molt a partir dels gustos personals del polemista. Atesa aquesta experiència, comprenc molt bé que allò que escric agradi a uns, desagradi a uns altres i deixi

indiferents a uns tercers. És lògic. Però com els escriptors (els creadors, en general) tenim la cua de palla, desenfocuem les coses i ens és difícilíssim destriar les raons objectives de les manies personals, de les estratègies editorials, dels maudarinismes individuals o dels gustos del moment. És molt difícil ser objectiu. Per mi, ho deia abans, escriure és dubtar. És exposar les pròpies vacil·lacions i esperances; és una manera de viure. Crec que el temps anirà fent el seu sedàs i mentrestant em limito a trobar temps (personal) per enfrontar-me amb el full en blanc o a mig escriure, que és el que de debò m'apassiona.

Jaume Cabré. *Qui sóc i per què escric (fragment)*. In: <http://letra.uoc.edu/ca/autor/jaume-cabre/detall>.
Zhlédnuto: 13. 10. 2014

Activitats:

- Quin tipus de literatura t'agrada més llegir?
- Quin és el teu llibre preferit? Per què?
- Tens algun lloc preferit per a la lectura?
- Quina és l'època de l'any quan més llegeixes?
- Recordes el temps en què vas a aprendre a llegir i escriure? Qui i com te'n va ensenyar?
- Explica quina novel·la has llegit d'una tirada o quina t'ha costat molt d'acabar.
- Compres molts llibres o fas un ús freqüent de les biblioteques?
- Compres llibres per la portada?
- Et deixes recomanar llibres? Quin criteri fas servir per triar les teves lectures?
- Tens algun llibre signat per l'autor?
- Tens costum d'escriure algun diari personal? Escrivs alguna vegada poemes, contes, històries, reflexions personals...?
- Creus que podries ser escriptor/a? Per què sí/no?
- Què aconsellaries a un nen o a una nena que et digués que de gran voldria ser escriptor o escriptora?

11. Els esports

practicar esports	<i>sportovat</i>
el camp d'esports	<i>hřiště</i>
l'àrbitre	<i>rozhodčí</i>
el número de sortida	<i>startovní číslo</i>
els esports de pilota	<i>míčové hry</i>
fer gimnàstica – fer exercicis	<i>cvičit</i>
el gimnàs	<i>tělocvična</i>
desenvolupar les aptituds físiques	<i>rozvíjet svoje tělesné schopnosti</i>
l'educació física	<i>tělesná výchova</i>
encetar el peu	<i>zranit si nohu</i>
dislocar-se la cama	<i>vymknout si nohu</i>
el massatgista	<i>masér</i>
atendre un corredor	<i>ošetřovat závodníka</i>
l'entrenador – el <i>míster</i> (futbol)	<i>trenér</i>
entrenar	<i>trénovat</i>
la lesió	<i>zranění</i>
recuperar-se després d'una lesió	<i>zotavovat se po zranění</i>
l'entrenament	<i>trénink</i>
cal molt d'entrenament	<i>je třeba hodně tréninku</i>

1. Esports d'estiu

a) els esports aquàtics

la natació	<i>plavání</i>
el nedador	<i>plavec</i>
els estils de natació	<i>plavecké styly</i>
nedar braça	<i>plavat prsa</i>
esquena	<i>plavat znak</i>
crol	<i>plavat kraul</i>
papallona	<i>plavat motýlka</i>

estiu lliure	<i>plavat volný způsob</i>
la piscina (coberta)	<i>bazén (krytý)</i>
els banys públics	<i>veřejné lázně</i>
la cabina (per mudar-se)	<i>(převlékací) kabiny</i>
la competició de natació	<i>plavecká soutěž</i>
el curset de natació	<i>plavecký kurz</i>
l'aprenent de natació	<i>plavecký žák</i>
el cinturó de suros	<i>korkový pás</i>
el salvavides	<i>záchranné kolo</i>
el coixí flotador per a principiants	<i>plovoucí polštářek pro začátečníky</i>
l'aprenentatge en sec	<i>nácvik na souši, na suchu</i>
el salt de trampolí	<i>skok z prkna</i>
saltar a peus junts	<i>skočit po nohách</i>
llençar-si de cap	<i>skočit po hlavě</i>
el rem	<i>veslování; veslo</i>
remar	<i>veslovat</i>
l'esquí	<i>skif</i>
l'esquifista	<i>skifař</i>
el parell de remes	<i>dvojskif</i>
les regates de vuit remes	<i>závody osmiveslic</i>
el remer	<i>veslař</i>
de quatre remes amb timoner	<i>závody čtyřky s kormidelníkem</i>
la llanxa	<i>pramice</i>
les eliminacions	<i>rozjížďky; rozplavby; rozběhy</i>
el piragüisme	<i>kanoistika</i>
la canoa – la piragua	<i>kánoe</i>
la pala – el rem de pala	<i>pádlo</i>
la pesca	<i>rybářství</i>
pesca esportiva amb esquer	<i>sportovní rybářství na udici</i>
amb xarxa	<i>do sítě</i>
la pesca en aigua dolça	<i>chytání ryb ve sladké vodě</i>

el pescador	<i>rybář</i>
la canya de pescar	<i>rybářský prut</i>
el busseig	<i>potápění</i>
el bussejador	<i>potápěč</i>
la vela	<i>jachting; plachta</i>
el waterpolo	<i>vodní pólo</i>
el ciclisme	<i>cyklistika</i>
el velòdrom	<i>cyklistický stadion</i>
la carrera ciclista – la volta ciclista	<i>cyklistický závod</i>
recórrer 100 kilòmetres	<i>ujet 100 kilometrů</i>
la contrarellotge	<i>časovka</i>
l'etapa	<i>etapa</i>
l'ascens a	<i>výstup na</i>
la bicicleta	<i>kolo</i>
el tricicle	<i>trojkolka</i>
el tàndem	<i>dvojkolo</i>
les parts de la bicicleta	<i>části kola</i>
el selló	<i>sedátko</i>
el manillar	<i>řidítka</i>
el fre davanter	<i>přední brzda</i>
el fre del darrera	<i>zadní brzda</i>
el parafang	<i>blatník</i>
la maneta del canvi	<i>páčka přehazovačky</i>
la roda davantera	<i>přední kolo</i>
la roda del darrera	<i>zadní kolo</i>
la llanda	<i>ráfek, obruč</i>
el neumàtic	<i>plášť</i>
el pedal	<i>šlapátko, pedál</i>
la cadena	<i>řetěz</i>
el pilot reflector	<i>odrazka</i>
la bomba	<i>pumpička</i>

la vàlvula	<i>ventilek</i>
anar amb bicicleta	<i>jezdit na kole</i>
l'atletisme	<i>atletika</i>
la competició	<i>závod</i>
el competidor	<i>závodník</i>
la carrera	<i>běh</i>
competir	<i>závodit</i>
la línia de sortida	<i>startovní čára</i>
la meta	<i>cíl</i>
la línia de meta	<i>cílová čára</i>
la pista de carreres	<i>běžecká dráha</i>
el corredor	<i>běžec</i>
la marató	<i>maratonský běh</i>
la cinta d'arribada	<i>cílová páska</i>
el velocista	<i>sprintér</i>
el maratonista	<i>maratonec</i>
la cursa de curta distància	<i>běh na krátkých tratích</i>
de llarga distancia	<i>na dlouhých tratích</i>
dels 100 metres llisos	<i>hladký běh na 100 metrů</i>
de tanques	<i>překážko výběh</i>
80 metres tanques	<i>překážkový běh na 80 m</i>
de camp a través, cros	<i>přespolní běh</i>
de relleus	<i>štafetový běh</i>
de resistència	<i>vytrvalostní běh</i>
el llançament de javelina	<i>hod oštěpem</i>
de disc	<i>hod diskem</i>
de pes	<i>vrh koulí</i>
de martell	<i>vrh kladivem</i>
el cercle de llançament	<i>vrhařský kruh</i>
el salt d'alçada	<i>skok vysoký</i>
de llargada	<i>skok daleký</i>
de perxa	<i>skok o tyči</i>

el llistó	<i>tyčka, laťka</i>
el triple salt	<i>trojskok</i>
la marxa	<i>chůze</i>
el decatló	<i>desetiboj</i>
el pentatló	<i>pětiboj</i>
el llançador de javelina	<i>oštěpař</i>
el llançador de disc	<i>diskař</i>
el llançador de pes	<i>koulař</i>
el llançador de martell	<i>kladivář</i>
el saltador	<i>skokan</i>
el marxador	<i>chodec</i>
el decatleta	<i>desetibojař</i>
el pentatleta	<i>pětibojař</i>

altres esports d'estiu

el paracaigudisme	<i>parašutismus</i>
el paracaigudes	<i>padák</i>
el paracaigudista	<i>parašutista</i>
l'alpinisme, l'escalada	<i>horolezectví</i>
l'alpinista, l'escalador	<i>horolezec</i>
escalar muntanyes	<i>zlézat hory</i>
assegurar-se	<i>jistit se</i>
la corda	<i>lano</i>
el mosquetó	<i>skoba</i>
l'hípica – l'equitació	<i>jízda na koni</i>
muntar a cavall	<i>jezdit na koni</i>
la sella (de muntar)	<i>sedlo</i>
la brida	<i>uzda</i>
la regna	<i>otěž, oprat'</i>
la tanca	<i>překážka</i>
el mur	<i>zeď (dostih. překážka)</i>
la bardissa	<i>plot (dostih. překážka)</i>
el fossat d'aigua	<i>vodní příkop</i>

la cursa de cavalls	<i>koňský dostih</i>
la cavallerissa	<i>stáj</i>
el joquei	<i>iokej</i>
la tribuna (coberta)	<i>(krytá) tribuna</i>
deixar anar corda	<i>povolit lano</i>
l'estrep	<i>třmen</i>
la brida	<i>uzda</i>
el fuet	<i>bičik</i>
esquivar un obstacle	<i>zdolat překážku (v dostihu)</i>
les barres paral-leles	<i>s klády (dostih. překážka)</i>
la bardissa i les barres	<i>živý plot s kládami (kombin. přek.)</i>
la pista de curses	<i>dostihová dráha</i>
el genet	<i>jezdec na koni</i>
el tir amb arc	<i>lukostřelba</i>
l'arc	<i>luk</i>
la corda	<i>tětiva</i>
la fletxa	<i>šíp</i>
la diana	<i>terč, cíl</i>
el tennis	<i>tenis</i>
la xarxa de tennis	<i>tenisová síť</i>
la pista de tennis	<i>tenisový kurt</i>
el jutge de cadira	<i>hlavní rozhodčí</i>
l'aplegapilotes	
el tenista	<i>tenista</i>
la raqueta de tenis	<i>tenisová raketa</i>
el golf	
el pal de golf	<i>golfová hůl</i>
el forat	<i>důlek</i>
el jugador de golf	<i>hráč golfu</i>

els esports d'equip

l'handbol
 el jugador d'handbol
 la pilota
 la porteria
 el porter
 el gol
 l'autogol
 rebre un gol
 marcar – fer un gol
 el bàsquet
 el basquetbolista
 la cistella
 fer una cistella
 el voleibol
 el jugador de voleibol
 la xarxa de voleibol
 bloquejar
 el futbol
 la Primera Divisió
 el futbolista
 primer temps/primer part del partit
 guanyar/perdre/empatar el partit
 guanyar per 5 a 2
 vèncer en el temps de descompte
 l'àrbitre
 insultar l'àrbitre
 el beisbol

kolektivní sporty

házená
házenkář
míč
branka (brankový prostor)
brankář
branka, gól
vlastní branka
dostat gól
dát branku
košíková
košíkář
koš
dát koš
volejbal
voilejbalista
volejbalová síť
blokovat
fotbal
první liga
fotbalový hráč
první poločas zápasu
vyhrát/prohrát/remizovat zápas
vyhrát 5 : 2
vyhrát v nast. čase
rozhodčí
inzultovat rozhodčího
beisbol

2. Esports d'hivern

l'esquí
 esquiar
 l'eslàlom
 el descens
 la fixació
 el bastó d'esquí
 l'esquerda
 l'esquiador
 l'eslàlom gegant
 la pista d'esquí
 l'esquí de fons
 els esquís de fons
 els salts d'esquí
 el salt de trampolí
 el telecadira
 el remuntador
 el refugi de muntanya

anar amb trineu
 el pendent
 la pista de neu (per a trineus)

l'hoquei sobre gel
 el jugador d'hoquei
 l'estic
 els patins
 el casc
 la genollera
 la colzera

el patinatge

Zimní sporty

lyžování; lyže
 lyžovat
 slalom
 sjezd
 vázání
 lyžařská hůl
 prasklina
 lyžař
 obří slalom
 sjezdovka
 běh na lyžích
 běžky
 skoky na lyžích
 skokanský můstek
 sedačková lanovka
 lyžařský vlek
 horská chata

sáňkování
 svah
 sáňkařská dráha

lední hokej
 hokejista
 hokejka
 brusle
 přilba
 chránič kolena
 chránič lokte

bruslení

el patinatge artístic	<i>krasobruslení</i>
de velocitat	<i>rychlobruslení</i>
el patinador (de velocitat)	<i>(rychlo)bruslař</i>
les figures artístiques	<i>krasobruslařské figury</i>
la pirueta	<i>pirueta</i>
la parella de patinadors	<i>sportovní dvojice</i>
la gimnàstica	<i>gymnastika</i>
el/la gimnasta	<i>gymnasta</i>
la gimnàstica artística	<i>umělecká gymnastika</i>
els exercicis en els aparells	<i>cvičení na nářadí</i>
els aparells de gimnàstica	<i>tělocvičné nářadí, náčiní</i>
l'espallera	<i>žebřiny</i>
les anelles	<i>kruhy</i>
el plint	<i>švédská bedna</i>
el trampolí	<i>odrazový můstek</i>
el cavall de salts	<i>kůň</i>
el cavall amb arcs	<i>kůň s madly</i>
el matalàs dur	<i>tvrdá, nízká žíněnka</i>
tou	<i>měkká, vysoká žíněnka (např. pro skok vysoký)</i>
la barra fixa	<i>hrazda</i>
les (barres) paral·leles	<i>bradla (obě žerdi jsou ve stejné výšce)</i>
les (barres) asimètriques	<i>bradla (jedna žerď je výš než druhá)</i>
la barra d'equilibris	<i>kladina</i>
el terra	<i>koberec pro sportovní gymnastiku</i>
la maça	<i>kužel</i>
la corda	<i>švihadlo</i>
la cinta	<i>stuha</i>
el mallot	<i>dres</i>
les sabatilles de gimnàstica	<i>cvičky</i>

la boxa	<i>box</i>
boxejar	<i>boxovat</i>
el boxejador	<i>boixer</i>
el ring	<i>ring</i>
les cordes	<i>provazy</i>
el sac de sorra	<i>boxerský pytel</i>
els guants de boxa	<i>boxerské rukavice</i>
penjar els guants	<i>pověsit rukavice na hřebík, zanechat boxu</i>
tombar l'adversari	<i>srazit protivníka</i>
noquejar, deixar fora de combat	<i>knokautovat</i>
comptar els segons al vençut	<i>odpočítávat poraženého</i>
el gong	<i>gong</i>
l'esgrima	<i>šerm</i>
la sala d'esgrima	<i>šermovna, šermírna</i>
el tirador	<i>šermíř</i>
la careta	<i>kukla</i>
el floret	<i>fleret</i>
l'espasa	<i>kord</i>
el sable	<i>šavle</i>
l'halterofília	<i>vzpírání</i>
aixecar	<i>vzpírat, vzepřít</i>
l'aixecador	<i>vzpěrač</i>
el pes	<i>činka</i>
l'arrencada	<i>vzpírání trhem, trh</i>
altres esports	jiné sporty
el karate	<i>karate</i>
el judo	<i>judo</i>
la lluita lliure	<i>zápas</i>

la lluita grecoromana	<i>řeckořímský zápas</i>
el lluitador	<i>zápasník</i>
el tatami	<i>žíněnka, koberec pro zápas</i>
competicions esportives	
classificar-se	<i>postoupit</i>
quedar eliminat	<i>nepostoupit</i>
eliminar	<i>vyřadit</i>
el campionat internacional	<i>mezinárodní mistrovství</i>
nacional	<i>národní m.</i>
mundial	<i>m. světa</i>
de futbol	<i>fotbalové m.</i>
pujar al podi	<i>vystoupit na stupeň vítězů</i>
el campió, la campiona	<i>mistr, mystryně</i>
el quatre vegades campió	<i>čtyřnásobný mistr</i>
la medalla d'or	<i>zlatá medaile</i>
de plata	<i>stříbrná m.</i>
de bronze	<i>bronzová m.</i>
guanyar una medalla	<i>získat medaili</i>
hissar la bandera	<i>vztyčit vlajku</i>
els Jocs Olímpics	<i>Olympijské hry</i>
lliurar els premis	<i>předávat ceny</i>
la Copa Davis de tennis	<i>tenisový Davis Cup</i>
la Copa Mundial de Futbol	<i>Světový pohár ve fotbale</i>
el Campionat Mundial d'hoquei	<i>Mistrovství světa v hokeii</i>

Frases fetes:

Nedar i guardar la roba
 Nedar entre dues aigües
 No tocar pilota

Text 1:**El Barça sentència l'Atlètic de Madrid per la via ràpida (5-0)**

Els de Guardiola sentencien el partit en el primer temps amb dos gols de Villa i Messi i un en pròpia porta de Miranda. En la segona part, Messi ha tancat el marcador amb dos gols més, aconseguint un nou 'hat trick'

El Barça segueix sense cedir ni un sol punt al Camp Nou a la Lliga. Aquest dissabte a la nit ha tornat a imposar-se, aquest cop a l'Atlètic de Madrid i d'una manera relativament còmoda. Jugant com saben, els de Guardiola han superat els matalassers, han marcat quatre gols al porter menys golejat de la Lliga, Courtois, i han anul·lat un dels davanters de moda d'aquesta temporada: Falcao.

El partit ha començat de la millor manera pel Barça. Al minut 9, Villa ha aconseguit el primer gol després d'una gran passada de Xavi. El davanter asturià, després de retallar un defensa, ha superat Courtois amb un xut potentíssim. El migcampista de Terrassa, al minut 12, ha tornat a fer una altra passada de les seves, aquest cop cap a Pedro, però el davanter canari no ha pogut definir.

Els de Guardiola han seguit pressionant la porteria rival, desplegant el seu joc de toc, i així, després d'una nova gran passada de Xavi, Pedro ha rebut la pilota i li ha deixat a Messi, que ha intentat superar el porter. Aquest ha pogut rebutjar la pilota, però el rebot ha anat a parar a peus de Miranda, que ha introduït la pilota al fons de la xarxa (15'). Tot just deu minuts més tard, el Barça ha fet el tercer. Messi ha fet una genialitat de les seves i ha marcat després de deixar enrere dos defenses amb un deliciós retall.

Amb els canvis de l'Atlètic de Madrid, el conjunt madrileny ha millorat i ha aconseguit arribar a la porteria de Valdés, tot i que sense encert, ja que la centrada s'ha passejat per davant de la porteria. Però amb el rival estirant les línies, el Barça també ha tingut les seves opcions. Villa, després de rebre una passada interior al punt de penal, ha vist com el porter aturava el seu xut.

Messi ha tornat a aparèixer en la segona meitat per arrodonir el resultat. El davanter argentí s'ha tornat a inventar un altre gran gol per tornar a superar Courtois (77'). I encara hi ha hagut més. En el temps afegit, després d'un teva meva amb Villa, Messi ha controlat dins de l'àrea i ha tornat a marcar, aconseguint un nou *hat trick*.

Núria Garcia. El Barça sentència l'Atlètic de Madrid per la via ràpida (5-0). In: http://www.ara.cat/esports/barca/Barca-Atletic_de_Madrid-futbol_0_560344110.html. Datum uverejnení: 24.09.2011

Activitat:

Troba les metàfores i paraules específiques de l'àmbit del futbol i compara-les amb una crònica de futbol d'un diari txec.

Text 2**Sabies que l'hivern ens permet una gran varietat d'esports?**

Tot i que enguany la neu ha trigat una mica més a arribar que anys enrere, un cop la tenim aquí ja podem agafar l'equip i enfilar camí per practicar algun dels nombrosos esports d'hivern que ofereix el nostre país. Què us sembla si explorem diverses disciplines que competeixen amb el ja popularíssim esquí?

Anar a la muntanya, comprar un forfet i passar-se el dia fent descensos per les pistes, ja sigui amb uns esquís o bé amb una taula de neu ja fa dies que no és pas la única opció que tenen els enamorats de la muntanya i l'esport en totes les seves variants. I és que l'hivern permet practicar una colla d'activitats que cada dia guanya més adeptes.

L'**alpinisme** en general gaudeix d'un molt bon estat de salut gràcies a la popularització de la muntanya i els recursos necessaris que cada cop més estan a disposició de la majoria d'usuaris. Les **excursions amb raquetes de neu** estan a l'abast de qualsevol persona amb un mínim de condicions físiques. Els **descensos en trineu** cada dia estiren més i més gent, en qualsevol de les seves varietats: ja sigui el popular 'skeleton', o bé els no tan coneguts 'bobsleigh' o 'luge', ambdues pràctiques olímpiques. Si volem una mica menys d'emoció i risc ens podem deixar portar per uns trineus estirats per gossos, pràctica coneguda com a **múixing** que coneixen bé els participants en les edicions de Pirena, una cursa de trineus que cada any recorre els Pirineus.

Aquells i aquelles que tinguin una certa vocació artística sempre poden perfeccionar la tècnica en **patinatge artístic sobre gel**, tot i que n'hi haurà d'altres que optaran pel **patinatge de velocitat**, així com aquells que s'estimaran més un bon partit de **hockey** sobre gel. Un altre esport de grup que cada dia guanya popularitat és el '**curling**': es practica en una pista de gel i és molt similar a la petanca. Exigeix molta precisió als participants ja que cal acostar-se el màxim possible a una diana amb el llançament d'unes pedres de granit ben pesades! Per últim, les persones més agosarades sempre poden iniciar-se en el món més tècnic de l'**escalada en gel**, diuen que l'espectacle que n'obtenen val molt la pena! Això sí, a l'hora d'anar a la muntanya totes les precaucions són poques i, per descomptat, és imprescindible una assegurança per prevenir accidents.

Pràctiques sense risc

Abans d'emprenre qualsevol activitat física cal equipar-se i preparar-se a consciència! Una sèrie de consells bàsics que mai està de més recordar són:

No baixar per pistes o fer activitats a la neu que estan per sobre de la nostra capacitat i experiència. Fer un mínim d'escalfament quan comencem la jornada.

Cal concertar una assegurança que cobreixi els danys a tercers i els propis durant la pràctica dels esports de neu.

Si fem activitats fora de les pistes senyalitzades cal observar sempre el risc d'allaus.

Un bon equipament ens evitarà ensurts: el casc per protegir-nos de lesions en cas d'impacte, els protectors de canells per tal de disminuir la possibilitat de fractures de canell, ajustar i fixar adequadament les botes, etc.

Descansar quan comença la sensació de fatiga és vital per evitar mals majors. Una adequada hidratació i alimentació també són bàsiques.

Sempre és bo practicar els diferents esports en companyia d'altres persones; en cas que hi hagi algun problema sempre serà més fàcil demanar ajuda, senyalitzar el lloc accidentat o el que sigui necessari.

Generalitat de Catalunya. Sabies que...l'hivern ens permet una gran varietat d'esports? In: http://jovecat.gencat.cat/ca/detalls/Article/sabiesque_esports_hivern_article. Datum uveřejnění: 04.01.2012

Activitats:

- Practiques esports? Quins?
- Creus que al teu lloc de residència hi ha prou mitjans per a la pràctica del teu esport preferit?
- Practiques algun esport diferent quan ets de vacances?
- Has practicat mai algun esport d'aventura? Quin esport d'aventura no practicaries mai?
- T'agradaria participar als Jocs Olímpics? Per què?
- Has guanyat mai alguna medalla?
- Quins són els esports preferits a la República Txeca? I a Catalunya?
- Coneixes algun esportista català famós?

Bibliografie:

- ALCHAZIDU, Athena. Practicando el español. Brno: Masarykova univerzita, 1997, 250 s.
- ESTEBAN CALM, Jordi. La xerrada. Converses de nivell bàsic. Licence Creative Commons. Dostupné z: <http://www.cal.cat/Backend/Upload/Company/Document/ozgpLIVUA4hiNzQEaifjMA==.pdf>. Datum zhlédnutí: 13. 10. 2014
- LÓPEZ RIPOLL Silvia et al. Conversar en español B1-B2. Estudios hispánicos. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2013, 57 s.
- ROSELL Josep, HOMS Lluís. Parlem-ne. Barcelona: Barcanova, 2010, 205 s.
- VINTROVÁ Andrea, Conversación española. Brno: Státní jazyková škola Brno, 2003, 141 s.

Cvičení z katalánštiny

David Utrera Domínguez

Vydala Masarykova univerzita v roce 2014

1. vydání, 2014

Sazba a tisk: Grafex – Agency s.r.o., Helceletova 16, 602 00 Brno

ISBN 978-80-210-7437-8